

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAKIN İLİŞKİLERDE ÇİFTLER ARASI
ŞİDDET KABUL DÜZEYLERİ İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIKLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Kadir MERT

ORCID: 0000-0003-2033-2742

Danışman

Prof. Dr. Nurten SARGIN

ORCID: 0000-0003-1899-8908

Konya – 2023

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince değerli bilgi ve birikimlerini paylaşarak beni destekleyen, vaktini ayırmaktan kaçınmayan, bu uzun yolculukta bana bir yol gösterici olan, tezimin ilerleyişinde büyük katkılar sunan sevgili tez danışmanım Prof. Dr. Nurten SARGIN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Eğitim sürecim boyunca hayatıma büyük katkılar sunan, birikimlerini, ilgilerini benimle paylaşan, gelişimime destek olan, öğrencileri olmaktan gurur duyduğum tüm değerli öğretmenlerime içtenlikle teşekkür ederim.

Hayatım boyunca desteklerini her konuda hissettiğim sevgili aileme ve bu süreçte beni destekleyen dostlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Kadir MERT

Mart 2023

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vi
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.2.1. Alt Problemler	6
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Tanımlar	8
2. ALAN YAZIN.....	10
2.1. Genç Yetişkinlikte Gelişim Görevleri	10
2.2. Yakın İlişkiler.....	12
2.3. Şiddet.....	14
2.4. Yakın İlişkilerde Şiddet.....	15
2.4.1. Yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin türleri	18
2.4.2. Yakın İlişkilerde Yaşanan Şiddeti Açıklayan Saldırganlık Kuramları	21
2.4.2.1. Biyolojik kuram.....	21
2.4.2.2. Ekolojik kuram	22
2.4.2.3. Sosyal öğrenme kuramı	22
2.4.2.4. Feminist kuram.....	23
2.4.2.5. Güç kuramı	24
2.4.3. Yakın İlişkilerde Şiddet ile İlgili Araştırmalar	26
2.5. Psikolojik Sağlık.....	37
2.5.1. Psikolojik Sağlık Etkileyen Faktörler	39
2.5.1.1. Koruyucu faktörler	40
2.5.1.2. Risk faktörleri.....	43
2.5.3. Psikolojik Sağlıkla İlgili Yapılmış Araştırmalar	45
3. YÖNTEM.....	58
3.1. Araştırmanın Modeli	58
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	58

3.3. Veri Toplama Araçları.....	60
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	60
3.3.2. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği	60
3.3.3. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği.....	60
3.4. Verilerin Toplanması.....	61
3.5. Verilerin Analizi.....	61
4. BULGULAR	64
4.1. Çalışma Grubunun Çiftler Arası Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular.....	64
4.1.1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Çiftler Arası Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular	64
4.1.2. Çalışma Grubunun Yaşlarına Göre Çiftler Arası Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular	65
4.1.3. Çalışma Grubunun Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Çiftler Arası Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular	66
4.1.4. Çalışma Grubunun Mevcut İlişki Durumlarına Göre Çiftler Arası Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular	66
4.1.5. Çalışma Grubunun Yakın İlişkilerde Şiddete Maruz Kalma Geçmişine Göre Şiddet Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular.....	67
4.2. Çalışma Grubunun Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular.....	68
4.2.1. Çalışma Grubunun Cinsiyetlerine Göre Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular	68
4.2.2. Çalışma Grubunun Yaşlarına Göre Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular... ..	68
4.2.3. Çalışma Grubunun Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular	69
4.2.4. Çalışma Grubunun Mevcut İlişki Durumlarına Göre Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular.....	70
4.2.5. Çalışma Grubunun Yakın İlişkilerde Şiddete Maruz Kalma Geçmişine Göre Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular	70
4.3. Çalışma Grubunun Şiddet Kabul Durumlarının Psikolojik Sağlıklarına İle İlişkisine Yönelik Bulgular	71
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	72
5.1. Tartışma.....	72
5.1.1. Çiftler Arasındaki Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgulara Ait Tartışma ve Yorum.....	72
5.1.2. Psikolojik Sağlamlığa İlişkin Bulgulara Ait Tartışma ve Yorum	76
5.1.3. Şiddet Kabul Düzeyleri ile Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması ve Yorumu.....	78
5.2. Sonuç	79
5.3. Öneriler.....	80
KAYNAKLAR.....	82
EKLER.....	107
EK 1. Kişisel Bilgi Formu.....	107

EK 2. Çiftler Arası Şiddeti Kabul leği.....	108
EK 3. Kısa Psikolojik Sağlamlık leği	109
EK 4. Etik Kurul Onayı.....	110

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerde Çiftler Arası Şiddet Kabul Düzeyleri ile Psikolojik Sağlamlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **81** sayfalık kısmına ilişkin, 18/03/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%16** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

22/03/2023

Kadir MERT

Prof. Dr. Nurten SARGIN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

22/03/2023

Kadir MERT

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

vd.: ve diğerleri

Akt.: Aktaran

Ss: Standart sapma

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAKIN İLİŞKİLERDE ÇİFTLER ARASI ŞİDDET KABUL DÜZEYLERİ İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Kadir MERT

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerde çiftler arası şiddet kabul düzeyleri ile psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışma şiddet kabul düzeyi ile psikolojik sağlımlık arasındaki ilişkiyi ölçmek amacı ile yapılmıştır. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu Konya ili Necmettin Erbakan Üniversitesinde öğrenim gören 577 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak amacıyla Foshee vd. (1992) tarafından geliştirilen ve Sezer (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan Çiftler Arası Şiddet Kabul Ölçeği ile Smith vd. (2008) tarafından geliştirilmiş olan ve Doğan (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmış Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada ele alınan sosyodemografik değişkenlere ait veriler ise araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Bağımsız Gruplar t Testi, ANOVA, Kruskal Wallis, Mann Whitney U ve Spearman Korelasyon Katsayısı Analizi teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerde çiftler arası şiddet kabul düzeyleri ile psikolojik sağlımlıkları arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çiftler arası şiddet kabul durumları cinsiyete göre incelendiğinde erkek öğrencilerin şiddet kabul düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Çiftler arası şiddet kabul durumu yaşa göre incelendiğinde 21-23 yaş aralığında yer alan öğrencilerin, 18-20 yaş aralığında bulunan öğrencilere göre şiddet kabul düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kendisini yüksek ve düşük sosyoekonomik düzeyde algılayan öğrencilerin, orta sosyoekonomik düzeyde algılayan öğrencilere göre şiddet kabul düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalan öğrencilerin, şiddete maruz kalmayan öğrencilere göre daha yüksek şiddet kabul düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Psikolojik sağlımlık düzeyleri, cinsiyete dayalı olarak karşılaştırıldığında kadın öğrencilerin psikolojik sağlımlıklarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalmayan öğrencilerin psikolojik sağlımlıklarının maruz kalanlara oranla psikolojik sağlımlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yakın ilişki, Şiddet kabul, Psikolojik sağlımlık.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Educational Sciences
Guidance and Psychological Counseling Program
Master Thesis

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ACCEPTANCE OF COUPLE VIOLENCE LEVEL WITH PSYCHOLOGICAL RESILIENCE IN CLOSE RELATIONSHIPS OF UNIVERSITY STUDENTS

Kadir MERT

In this study, the relationship between the acceptance levels of couple violence and psychological resilience was examined in close relationships of university students. This study was conducted to measure the relationship between the level of acceptance of violence and psychological resilience. Correlational survey model was used in this research.

The study group consisted of 577 undergraduate students from Necmettin Erbakan University in Konya. "Acceptance of Couple Violence Scale" developed by Foshee et al. (1992) and adapted Turkish by Sezer (2008) and "Short Psychological Resilience Scale" developed by Smith et al. (2008) and adapted Turkish by Doğan (2015) was used in order to collect data. The data on the sociodemographic variables discussed in the study were obtained through the "Personal Information Form" prepared by the researcher. The data obtained within the scope of the research were analyzed using the Independent Groups t-Test, ANOVA, Kruskal Wallis, Mann Whitney U and Spearman Correlation Coefficient Analysis.

As a result of the study, it was determined that there was a low, negative and significant relationship between acceptance levels of couple violence in close relationships and psychological resilience of university students. The acceptance of violence between couples was examined by gender, the acceptance levels of male students were found to be higher. When the acceptance of violence between couples was examined according to age, it was determined that students in the 21-23 age range had higher levels of violence acceptance than students in the 18-20 age ranges. Students who perceive themselves at high and low socioeconomic levels have higher acceptance of violence than students who perceive themselves at medium level. It was determined that students who were exposed to violence in their close relationships had a higher level of acceptance of violence than students who were not exposed to violence.

When the psychological resilience levels were compared based on gender, it was seen that the psychological resilience of female students was higher than that of male students. It was determined that the psychological resilience levels of the students who were not exposed to violence in their close relationships were higher than those who were exposed to it. Suggestions were made based on the results obtained from the research.

Keywords: Close relationship, Acceptance of violence, Psychological resilience.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Araştırma kapsamında bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımları ve sınırlılıkları ile birlikte tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bireylerin yaşamlarında önemli değişimlerin meydana geldiği dönemlerden bir tanesi olarak üniversite yaşantısını kapsayan yıllar söylenebilmektedir. Üniversite yılları boyunca öğrenciler yakın arkadaşlıklar kurabilmekte ve flört ilişkileri yaşayabilmektedirler. Bu ilişkilerde zaman zaman istenmeyen bir durum olarak şiddet ortaya çıkabilmektedir. Yakın ilişkilerde yaşanan şiddet toplumsal bir sorun olarak uzun yıllardır kendisini göstermektedir. Yakın ilişki içerisinde şiddete maruz kalmak bireylerin yaşamlarında olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Yakın ilişkilerde yaşanan şiddet olgusunun bireylerin psikolojik sağlımlıkları üzerinde etkileri olabilmektedir. Yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin önüne geçilebilirse bireylerin psikolojik sağlımlıklarının da olumlu etkilenebileceği düşünülmektedir.

İnsanlar, yalnız kalmak yerine başkalarıyla birlikte var olan ve yakın ilişkiler kurmayı amaçlayan canlılar olarak ele alınmaktadır. Yakın ilişkiler, kişisel bir ilişkiyi ifade edebileceği gibi bir bireyin diğer kişiye duyduğu belirli bir duyguyu ifade etmek için kullanılmaktadır. Bu bağlamda, yakın ilişki içerisinde her zaman farklı bir kişinin varlığının bulunması gerekli olmaktadır (Atak ve Taştan, 2012). Birbirlerini anlayabilen ve karşılıklı duyguları paylaşmak adına istekli olan bireyler arasında kurulan yakın ilişkiler, toplumsal yapıyı oluşturan sosyal ağların önemli alanlarından bir tanesini oluşturmaktadır. İnsanların çevresindeki başka bir kişi ile kurmuş olduğu yakın ilişkiler, hayatlarının her döneminde kendisini farklı şekillerde gösteren ihtiyaçlarının doyurulmasını sağlayabilmektedir. Bu yakın ilişkiler, insanların muhtemel yaşam güçlüklerine uyumunu kolaylaştırmaktadır (Hamarta, 2004). Kişilerin yaşamış oldukları ilişkiler, genç yetişkinlik döneminde bireyleri tanıma ve iletişim kurma becerilerini geliştirme açısından destekleyici bir etkiye sahip olabilmektedir (Sugarman ve Hotaling, 1989). Bu süreç, ortak paylaşımlarda bulunabilme ve özel hissedilen anların yaşanması açısından oldukça önemli bir dönem olarak belirtilmektedir (Aydın, 2018).

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan şiddet, kişisel ve toplumsal öğelerin birleşimi ile karmaşık bir yapıyı meydana getirmektedir. Kendini farklı biçimlerde gösterebilen şiddet, günümüzde birçok alanda fazlasıyla karşı karşıya gelinebilecek bir olgu olarak

düşünülmektedir (Kocacık, 2001). Şiddet, birine zarar vermeyi ya da öldürmeyi amaçlayan, aşırı güç içeren, isteyerek hasar vermeyi hedefleyen davranışlar bütünü olarak ele alınmaktadır (Cambridge Dictionary, t.y.). İnsanlık tarihi boyunca yaşamın bir parçası haline dönüşmüş olan şiddet, milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine ya da yaralanmasına sebep olmaktadır. Bu açıdan şiddet, giderek büyüyen önemli bir halk sağlığı sorunu olarak insanlığın karşısına çıkmaktadır (Krug vd., 2002). Hayatın hemen hemen her alanında kendisini gösterebilen şiddet, toplumsal yaşam çerçevesinde incelenmesi gereken önemli konulardan bir tanesi olarak düşünülmektedir. Şiddete yönelik tedbirler gerektiği biçimde alınmazsa bireylerin, fiziksel ve ruhsal sağlıklarında bozulmalar meydana gelmekte, yaşam kalitelerini de olumsuz şekilde etkileyen sonuçlar ortaya çıkabilmektedir (Aslan vd., 2008). Şiddet davranışının ardından düzensizlik kendisini göstermekte bunun sonucunda gündelik hayatın olağan işleyişi zarar görmektedir. Şiddet sonrasında kendisini gösteren kaos ortamı, şiddetin tekrarlanma olasılığını artırmakta veya şiddetin ortaya çıkacağı zamanın öngörülmesine engel olmaktadır. Çiftler arasında yaşanan şiddet ele alındığında şiddet mağduru ile şiddeti uygulayan kişi arasında bağlılık ve mekân açısından yakınlık olduğundan mağdur için tekrar şiddete maruz kalma endişesi de kendisini göstermektedir (Michaud,1991).

Bu araştırma kapsamında ele alınan yakın ilişkilerde yaşanan şiddet, yakın partner şiddeti ve flört şiddeti gibi farklı isimlerle kendisine yer bulmaktadır. Yakın partner şiddeti, “yakın ilişkide olan, mevcut veya eski eşler ya da flört partnerleri tarafından, bir süre boyunca sıklık ve şiddeti farklılık gösterebilen, bir partnerin ötekini güç ve kontrol altında tuttuğu, birey üzerinde uzun süreli etkisi olan veya olmayan, fiziksel, cinsel ve psikolojik kötüye kullanımın yanı sıra ekonomik zorlamayı da içerebilen kötüye kullanım” şeklinde tanımlanmaktadır (Bulut vd., 2020). Flört şiddeti, bireylerin duygusal bağ kurduğu kişi ile devam eden ilişkilerinde karşı karşıya geldikleri fiziksel, psikolojik ve duygusal olarak baskı ve şiddet içeren davranışların bütünü olarak adlandırılmaktadır (Salman, 2015). Yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin boyutlarına odaklanıldığında, “fiziksel şiddet; vurma yumruklama gibi davranışları, cinsel şiddet; istenmeyen dokunmaları, partneri seks için zorlamayı; duygusal ve sözel şiddet; kendini ya da partnerini izole etmeyi, lakap takmayı, partnere yönelik hakareti içermektedir” (Emelianchik-Key, 2010). Tanımlar farklılık gösterse de çiftlerden biri tarafından romantik ilişki içinde olduğu kişiye karşı uygulanan fiziksel, duygusal, sözlü, psikolojik veya cinsel yönden saldırganlık içeren davranışlar, yakın ilişkilerde şiddet olarak adlandırılmaktadır (Offenhauer ve Buchalter, 2011; akt. Taylor ve Mumford, 2016).

Yakın ilişkilerde yaşanan şiddet, oldukça yaygın olarak görülen fiziksel, duygusal ve psikolojik açıdan olumsuz durumların kaynaklarından bir tanesi olarak ele alınmaktadır. ABD’de yılda yaklaşık 1.5 milyon kadın ve 834 bin erkek yakın ilişki kurdukları partnerleri tarafından tecavüz ya da saldırıya uğradıklarını bildirmişlerdir (Cronholm vd., 2011). ABD’de yapılan farklı bir çalışmada ise flört ilişkisi devam eden kadınların %20,9’u ve erkeklerin %10,4’ü son 1 yılda partner şiddetine maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir (Vagi vd., 2015). Ülkemizde Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından 2015 yılında gerçekleştirilen çalışmada; Türkiye genelindeki kadınların yüzde 36’sı fiziksel şiddete, yüzde 12’si cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. 733 genç yetişkinle gerçekleştirilen bir çalışmada ise kadın öğrencilerin yüzde 81’i partnerlerine psikolojik, yüzde 44’ü fiziksel ve yüzde 26’sı cinsel şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Erkekler tarafından bildirilen oranlar ise sırasıyla yüzde 75, yüzde 36 ve yüzde 42 olmuştur (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022).

Yakın ilişkilerde yaşanan şiddet, varlığını yıllardır sürdüren fakat yankıları ve sonuçlarının son yıllarda gündem oluşturmasıyla birlikte araştırmalara konu olma sıklığı giderek artan bir olgu olarak kendisini göstermektedir (Açıkalin ve Şahin, 2021). Bu kadar önemli bir halk sağlığı problemi olmasına rağmen ergen ve genç yetişkin partner şiddeti hakkında fazlasıyla bilgiye ulaşmak mümkün olmamaktadır. Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bu süreçle ilgili uzun süreli yapılan çalışmalarda, ergenlik döneminde yaşanan fiziksel ve cinsel şiddet mağduriyetinin genç erişkinlikte yakın ilişkilerde şiddet riskini artırdığı tespit edilmiştir (Halpern vd., 2009).

Globalleşen dünyada bireyler; felaketler, mali sorunlar, iklim değişikliği, yoksulluk ve savaşlar gibi birden çok zorlayıcı yaşam olaylarıyla karşı karşıya gelmektedir. Bu sorunlar, insanların fiziksel ve ruhsal sağlıklarını kötü etkilemektedir. Günümüz modern dünyasında bu zorlu yaşam olaylarının insanların merkezi problemlerine dönüştüğünü söylemek mümkün olmaktadır (Hefferon ve Boniwell, 2018). İnsanların odak noktası haline alan problemlerin etkilerini azaltabilecek ya da bu durumlardan olumlu sonuçlar çıkarmalarına yardım edebilecek özelliklerinin keşfedilerek güçlendirilmesi, bireylerin ruh sağlıklarını destekleyici olmaktadır (Seligman, 2007).

Psikolojik sağlamlık, zor koşullara karşın kişinin bu olumsuz durumlar ile başa çıkabilmesi, başarı ile bu süreci atlatması ve uyum sağlama yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Öz ve Yılmaz, 2009). Psikolojik sağlamlık, “genellikle olağanüstü koşullara uyum sağlayan,

zorluklar karşısında olumlu ve beklenmedik sonuçlar elde eden bireyleri tanımlamak” adına kullanılan bir kavram olarak kendisini göstermektedir (Fraser vd., 1999). Psikolojik sağlık kavramı, olumsuzluklara rağmen ruh sağlığını ya da ruh sağlığının işlevselliğini sürdürmek ya da yeniden kazanmak boyutlarını içerisinde barındırmaktadır (Kalisch vd., 2017). Stres ve olumsuz durumlara verilen tepkilerin olumlu yönlerini yansıtan kavram “psikolojik sağlık” olarak ele alınmaktadır. Psikolojik açıdan sağlam olmanın bireylerin ruh sağlığı açısından değerli bir durum olduğu söylenebilir (Rutter, 1987). Psikolojik sağlık, yaşamda bir zorlukla yüz yüze gelindiğinde bu olumsuz yaşantılardan daha güçlü biçimde çıkmayı ve bu kriz halinde de gelişim göstermeyi içine alan dinamik bir süreç olarak ele alınmaktadır (Bonanno, 2004). Psikolojik sağlık, güçlü baskı altındaki kişinin bütünlüğünü koruma yeteneği ve baskıya karşı direnç, olumsuz koşullara rağmen yaşamaya değer bir yaşam inşa etme yeteneği olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır (Labronici, 2012).

Bireylerin psikolojik açıdan sağlam olduğuna karar verebilmek için, yaşamlarında uyum bozan bir olayla karşılaşınca bu zorlu durumda bile etkili şekilde uyumlarını devam ettirmelerini beklemek gerekmektedir. Bu zorlu yaşantılar, gelişim açısından sorun yaratabilecek olan risk faktörlerini ortaya çıkarmaktadır. Bireylerin olumlu kişisel özellikleri ise koruyucu faktörler arasında yer alarak sağlık için önemli bir kaynak olarak görülmektedir. Koruyucu faktörler, zorlu yaşantılardan olumlu çıktılar alınması ihtimalini artırmaktadır (Masten ve Reed, 2002). Psikolojik sağlamlığı konu alan çalışmaların odağında, her insanın yaşamı boyunca risk ve koruyucu faktörlerle karşılaştığı, zor yaşantıları atlama olasılığının bireysel ve çevresel koruyucu faktörlere bağlı olduğu yaklaşımı yer almaktadır (Clauss-Ehlers ve Weist, 2004; akt. Yanardöner, 2021).

Psikolojik sağlamlığa sahip olan kişiler; stres yaratan durumlar karşısında olumsuzluğa kapılmak yerine bu durumu fırsat olarak değerlendirerek gücünü mücadele etmeye veren ve panik olmak yerine süreci kontrol etme potansiyeli sayesinde sıkıntı yaratan durumlarını çözebilen bireyler olarak adlandırılmaktadır. Psikolojik sağlamlığı yüksek olan kişiler, süreci kontrol etme potansiyelleri sayesinde stres seviyelerini de düşürebilen bireyler olarak da ifade edilmektedir (Şahin, 2014). Bu açıdan bakıldığında psikolojik sağlık, stres yaratıcı durumlar karşısında çalışan koruyucu mekanizma olarak kabul edilmektedir (Masten, 2001).

1.2. Araştırmanın Amacı

Ebeveyn-çocuk ilişkilerinden akran ilişkilerine kadar birçok etkileşimde ortaya çıkabilen şiddet olgusunun sık görüldüğü alanlardan bir tanesi de çiftler arasındaki ilişkilendir

(Kepir-Savoly vd., 2014). Yakın ilişkilerde görülen partner şiddeti en çok genç yetişkinlik döneminde kendisini göstermektedir. ABD’de genç yetişkinler %25 ile %55 arasında değişen oranlarla son bir yıl içerisindeki yakın ilişkilerinde şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Kaura ve Allen, 2004). Türkiye’de ise üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada %45.8’i yakın ilişkilerinde şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Selçuk vd., 2018). Yakın ilişki şiddetine maruz kalan bireyler depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu olmak üzere birçok psikolojik rahatsızlık yaşama riskine sahiplerdir. Ayrıca çoklu ve tekrarlı biçimde gelişen yakın ilişki şiddeti, olumsuz psikolojik sağlık durumlarını daha da kötü bir yöne doğru götürebilmektedir (Machisa vd., 2018).

Psikolojik sağlamlığın, toplumsal cinsiyete dayalı yakın ilişki şiddeti mağdurlarında ruh sağlığı sorunlarının azaltılmasında önemli bir rolünün olduğu düşünülmektedir. Psikolojik sağlamlığı daha yüksek düzeyde olanların şiddet sonrasında psikopatoloji görülme olasılığı daha düşük olarak ele alınmaktadır (Sánchez ve Lopez-Zafra, 2019).

Son yıllarda gittikçe artış gösteren şiddet olgusunun üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlık düzeyleri ile ilişkisinin olabileceği düşünülmektedir. Şiddete maruz kalmak gibi stres verici yaşantıların bireylerin ruh sağlıkları üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceği tahmin edilmektedir. Bu bağlamda bireylerin çiftler arasındaki şiddeti kabul etme düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasında ilişkinin bulunabileceği düşünülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde yakın ilişkilerde şiddet olgusunu psikolojik sağlamlık ile ele alan çalışmanın bulunmaması dikkat çekmektedir. Şiddet ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunlukla, şiddete maruz kalan bireylerin yaşadıkları ruhsal sorunlarda psikolojik sağlamlığın koruyucu rolüne odaklandığı görülmektedir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerde şiddeti kabul durumları ve psikolojik sağlamlıklarının nasıl farklılaştığı ve şiddeti kabul durumları ile psikolojik sağlamlıkları arasında nasıl bir ilişki olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır. Yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalma geçmişi olan bireylerin şiddete maruz kalma geçmişi olmayanlara oranla psikolojik sağlamlıkları farklılaşabilmektedir. Gerçekleştirilen bu araştırmada bu farklılığın ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Son olarak bu araştırmanın amaçları arasında yakın ilişki şiddeti ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılmasına ve ileride bu alanda çalışmalar gerçekleştirecek araştırmacılara katkı sağlaması düşünülmekte ve hedeflenmektedir.

Bu araştırmanın amacı doğrultusunda, “Üniversite öğrencilerinde yakın ilişkilerde şiddet kabul düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasında anlamlı bir düzeyde ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranacak olup bu genel amaç kapsamında aşağıdaki araştırma sorularına yer verilmiştir.

1.2.1. Alt Problemler

1. Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul durumları hangi düzeydedir?
2. Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeyleri yaş değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeyleri algıladıkları sosyoekonomik düzey değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeyleri mevcut yakın ilişki durumları değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Üniversite öğrencilerin çiftler arası şiddeti kabul düzeyleri yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma geçmişi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
7. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık durumları hangi düzeydedir?
8. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
9. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları yaş değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
10. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları algıladıkları sosyoekonomik düzey değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
11. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları mevcut yakın ilişki durumları değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
12. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma geçmişi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

13. Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddet kabul ve psikolojik sağlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

İnsanlar, yaşamları boyunca her dönemde şiddet içeren davranış örüntüleriyle karşı karşıya gelebilmektedir. Beliren yetişkinlik dönemi yetişkinliğe hazırlık aşaması olarak görülür ve bu dönemde birçok değişim meydana gelmektedir. Bir geçiş dönemi olarak değerlendirilebilecek bu yıllarda, bireyler ailelerinden ayrılarak farklı bir yaşama ilk adımlarını atabilmektedir. Üniversite eğitimi almaya başlanılan bu dönemde yakın ilişkiler kurulmaktadır ve bu dönemin getirdiği sorunlarla eş zamanlı olarak başa çıkılmaya çalışılmaktadır. Problem yaratan bu durumlar yalnızca gündelik hayatı ilgilendiren durumlar olmayıp ikili ilişkileri de kapsayabilmektedir. Ortaya çıkan sorunlarla başa çıkma aşamasında gerginlikler yaşanabilmekte ve bu dönemdeki bireyler yakın ilişki içerisinde olduğu partnerine yönelik şiddet uygulayabilmekte ya da şiddete maruz kalabilmektedir (Sarıhan, 2019).

Yakın ilişki içerisindeki çiftler arasında yaşanan şiddet olayları günümüzde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkabilmektedir. Son yıllarda giderek artan yakın ilişkilerde şiddet önemli bir toplum sağlığı sorunu haline gelmiştir. Şiddet uygulayan kişiler yakın ilişki içerisinde olduğu partnerleri açısından risk durumu oluşturabilmektedir. Şiddet olgusunun üniversitede eğitim gören öğrencilerde fiziksel ve ruhsal olarak olumsuz yaşantılara sebep olacağı ve öğrencilerin gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Şiddet görülme sıklığı yaygınlaştığında mağduriyetler de çoğunlukla artmaktadır. Şiddetin sebep olduğu olumsuz sonuçların genç yetişkinlerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları üzerinde travmatik etkilerinin olabileceği değerlendirilmektedir.

Psikolojik sağlık bireylerin ruh sağlığının korunması açısından önemli bir kavram olarak kendisini göstermektedir. Psikolojik sağlamlığın, bazı olumsuz yaşantılar karşısında koruyucu etkilerinin olabileceği düşünülmektedir. Buna ek olarak psikolojik sağlamlığın, olumsuz yaşantıların sonrasında ortaya çıkan sorunların etkilerinin azaltılmasında da rol oynayabileceği değerlendirilmektedir. Şiddet gibi olumsuz yaşantılar sonucunda ortaya çıkabilecek ruhsal sorunlar karşısında dayanıklılık ve yeniden toparlanma potansiyelinde psikolojik sağlamlığın etkilerinin olabileceği düşünülmektedir. Yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma gibi stres yaratıcı durumlarda, bireylerin içsel kapasitelerini devreye sokarak psikolojik sağlamlıklarını ve dayanıklılıklarını teşvik edici kaynaklarının araştırılması önemli olmaktadır (Baeva vd., 2006).

Üniversite öğrencilerinde şiddet kabul durumları ve psikolojik sağlamlıklarının bu araştırmada cinsiyet, yaş, algılanan sosyoekonomik düzey, mevcut ilişki durumu, yakın ilişkilerde geçmişte şiddete maruz kalma durumu gibi değişkenler açısından incelenmesinin şiddet ve psikolojik sağlamlık için olası risk faktörlerini belirlemeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın; şiddet kabul düzeyleri ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi ele alarak açıklaması sebebiyle üniversitelerde eğitim alan genç yetişkinlerle çalışmalar yürüten ruh sağlığı çalışanlarının şiddet ve psikolojik sağlamlıkla ilgili mesleki çalışmalarına kaynak olması açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın, üniversite kademesinde rehberlik çalışmaları yürüten psikolojik danışmanların şiddete ilişkin önleme çalışmalarını psikolojik sağlamlıkla birlikte gerçekleştirmelerine dikkat çekmesi ve üniversitelerde öğrencilere yönelik şiddete ilişkin koruyucu rehberlik çalışmalarının gerçekleştirilmesine değinmesinin ilgili çalışanlara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın, ileride bu konuda çalışmalar yapacak araştırmacılara kaynak olması açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılım gösteren çalışma grubunun ölçeklerde yer alan maddeleri içten ve samimi şekilde yanıtladıkları,
2. Araştırma kapsamında kullanılmış olan ölçme araçlarının araştırılmak istenen özellikleri doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırmanın çalışma grubu Konya ili Necmettin Erbakan Üniversitesinde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile,
2. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği, Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu'na verilen yanıtlar ile,
3. Araştırma verileri, ulaşılan kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Şiddet: Bir kişi ya da grubun başkalarına karşı zarar verici davranışlar sergilerken yaralama, yok etme, zarar verme amacını güderek kendisinde yer alan saldırganlığın uç noktalarını karşı tarafa göstermesidir (Abay ve Tuğlu, 2000).

Yakın İlişki Şiddeti: Romantik ilişki içerisinde olan bireyin partneri üzerinde kontrol sahibi olabilmek ya da partnerine zarar vermek amacıyla herhangi fiziksel, cinsel veya psikolojik eylemleri içeren davranışlarının bütünüdür (Wolfe vd., 1988).

Üniversite Öğrencileri: Yükseköğretim kurumlarında herhangi bir kademedeki eğitimlerine devam eden öğrencilerin tamamıdır.

Şiddeti Kabul Düzeyi: Bireylerin, çiftler arasında birbirlerine yönelik uyguladığı şiddeti kabul edilebilir bulma düzeyleridir.

Psikolojik Sağlamlık: Gelişimsel değişimler, felaketler, aile yıkımı, işsizlik gibi travma ya da stres yaratabilecek durumlar karşısında bireylerin kendilerini psikososyal ve fiziksel yönden toparlama gücü ve bu durumlara karşı artan dayanıklılıklarıdır (Tusaie ve Dyer, 2004).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde araştırmanın kapsamında yer alan genç yetişkinlikte gelişim görevleri, yakın ilişkiler, şiddet, yakın ilişkilerde şiddet ve psikolojik sağlamlıkla ilgili kuramsal açıklamalarla birlikte yurt içi ve yurt dışında yapılmış olan araştırmalara yer verilmiştir.

Genç yetişkinlik dönemi, çoğunlukta üniversite eğitiminin alındığı, ergenlikten yetişkinliğe geçişin yaşandığı 18-25 yaşları arasına denk gelen dönem olarak ifade edilmektedir (Gençtanırım, 2014). Yazgan İnanç ve Yerlikaya (2012), genç yetişkinliğin yaklaşık olarak 20 ile 25 yaşlar arasını kapsadığını belirtmekle birlikte bu dönemin sınırlarının yaşlarla belirlenmekten çok dönemin başında yakınlığın gelişmesi, sonunda ise üretkenliğin oluşmaya başlaması ile belirlenmekte olduğunu ifade etmişlerdir. Bu dönemde dışa yönelme ve yaşama baş edebilme becerileri kazanmak önemli olmaktadır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin genç yetişkinlik döneminde yer alan bireyler olması sebebiyle genç yetişkinlikte gelişim görevlerine değinilmiştir.

2.1. Genç Yetişkinlikte Gelişim Görevleri

İnsan gelişimi, döllenmeyle başlayarak yaşam boyu devam eder ve ölümlerle sona ermektedir. Yaşam süresince insanda değişim ve gelişimler yaşanmaktadır, bunlar bireylerin davranışlarını ve tutumlarını değiştirmektedir. Bu bağlamda yaşamın her dönemine atfedilen farklı görevler bulunmaktadır. Bu görevler gelişim görevleri olarak adlandırılmaktadır (Aktu, 2016). Gelişim görevi kavramı, bireylerin içerisinde olduğu yaşam döneminde üstesinden gelmesi gereken bazı görevlerini, elde etmesi gereken bazı özelliklerini, sorumluluklarını ve geliştirilmesi gereken davranışlarını ifade etmektedir (Bacanlı, 2018).

Gelişmiş toplumlarda lise eğitiminin ardından yükseköğretime başlamak yetişkinliğe geçiş sürecinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Yükseköğrenime başlayan öğrenciler; kendilerini daha büyümüş hissetmekte, daha zengin seçim alternatiflerine sahip olmakta, akranları ile daha fazla zaman geçirme imkânına, farklı yaşam biçimleri ve değerleri inceleme fırsatına sahip olmaktadır. Bu dönemdeki gelişim sürecinde birçok bireyin kariyer planlaması, kimlik özellikleri ve tercih ettiği yaşam biçimi (evli, birlikte, bekâr) için halen araştırma içerisinde olduğu görülmektedir (Santrock, 2012).

Genç yetişkinlik dönemi, ilk yetişkinliğe geçiş dönemiyle başlayan ve orta yaş geçişi ile son bulan yaklaşık 17-45 yaş arasında yer almaktadır. Bu dönem, enerji, fırsat ve ödüllerin yoğun bir şekilde yer aldığı bir zaman dilimi olarak değerlendirilmektedir. Bu dönemde, 30 yaşına kadar olan zaman dilimi biyolojik açıdan yaşam süresince yaşanabilecek zirve yıllar olarak düşünülmektedir. Biyolojik açıdan yaşanabilecek zirvenin yanı sıra psikolojik açıdan bu dönem; cinsellik, aşk, aile yaşamı, meslekte ilerleme, yaratıcılık ve yaşam amaçlarını gerçekleştirme konusunda yaşam doyumunun yüksek olduğu yıllar olarak değerlendirilmektedir. Sosyal açıdan bakıldığında ise bu dönemde; toplumsal rollerin yerine getirilmesi, aile kurulması, toplum içerisinde daha fazla saygınlık kazanılması konusunda yoğun yaşantılar yer almaktadır. Farklı bir açıdan bakıldığında ise bu dönem yaşamdaki en yoğun stresin, çelişkilerin ve hayal kırıklarının olduğu bir dönem olarak değerlendirilmektedir (Levinson, 1986; akt. Aktu, 2016).

Havighurst (1981) genç yetişkinlikte gelişim görevleri olarak şunları belirtmiştir:

- Bir meslek edinme,
- Bir hayat arkadaşı seçmek ve birlikte yaşamayı öğrenmek,
- Aile kurmak, bu aileyi idare etmek,
- Sosyal gruplara katılım sağlamak,
- Vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirmek.

Havighurst'un erken yetişkinliğe özgü olarak sınıflandırdığı tüm görevler, kişiler arası ilişkiler ve bağlılık gibi önemli ihtiyaçları karşılamaktadır. Buna göre bir mesleğe başlama görevini tamamlamak, sadece yeni yetkinliklerin edinilmesini ve kişinin yeni rolünü öğrenmesini içermez aynı zamanda geniş bir kişilerarası ilişkiler yelpazesidir. Bu bağlamda gelişimsel görevleri üstlenen ve tamamlayan genç yetişkinler, sosyal ilişkilerden kaynaklanan olumlu deneyimler kazanmaktadırlar. Bu nedenle, genç bir yetişkinin ustalaşması gereken temel beceri, yalnızca bu gelişim aşaması için ayırt edici olan samimi nitelikte ilişkilerden değil, diğer insanlarla kurulan ilişkilerden de fayda sağlama yeteneğidir (Liberska ve Malina, 2011).

Kişilik gelişimi açısından genç yetişkinlik dönemini ele alan Erikson, bu dönemdeki en temel zorluğu samimi ilişkiler kurabilmek olarak ele almıştır. Genç erkek ve kadınlar, bu dönemde yakınlık geliştirebilecekleri ve duygusal olarak olgunlaşacakları özel bir ilişki arayışı içerisine girmektedirler. Bu ilişkiler çoğunlukla evlilik ya da duygusal bağlılıkla sonuçlansa da her zaman böyle bir sonuç ortaya çıkmamaktadır. Bu aşamada yakınlık kurmayı başaramayan

genç yetişkinler duygusal soyutlanma ile karşı karşıya gelmektedir. Gerçek ilişkilerin sağladığı doyum ve yakınlık duygusunu bulamayan bireyler çok sayıda yüzeysel ilişkiler yaşayabilmektedir. Bu durum, duygusal olarak bağlanmaktan kaçınma olarak da değerlendirilmektedir. Bu süreçte yakınlık kuramayan bireyler, duygusal olgunlaşma ve mutluluktan yoksun kalmaktadır (Burger, 2016).

2.2. Yakın İlişkiler

Yakınlık, Latince “intimacy” kelimesiyle ifade edilmektedir. Intimacy kelimesinin kökenleri ise Latince yer alan ve “içteki (saklı)” veya “en içteki” anlamlarına gelen “intumustan” gelmektedir. Avrupa dillerinde intimacy kelimesinin kökeni ise “en içe ait olan” bir özelliğe işaret etmektedir. Örneğin Almancada kullanılan “intimität” kelimesi ise “dünya farkındalığı” ve “diğer kişinin en derindeki gerçeği” anlamlarına gelmektedir. İngilizcede intimacy kelimesinin anlamı ise “bir şeyin öz bilgisi, bir kişinin en derin doğasının belirtisi olan ve yakın fiziksel, zihinsel ve sosyal ilişkilerle gösterilen, en içteki bölümlerin anlaşılmasıdır” (Perlman ve Duck, 1987; akt. Hamarta, 2004).

İlişkilerde yakınlık, bireylerin birbirlerine karşı karşılıklı güven ve duygusal yakınlık duygularına sahip olması ve birbirleriyle düşünce ve duygularını açıkça iletebildikleri bir ilişkinin varlığının bulunması olarak tanımlanmaktadır (Timmermann, 1991). Yakın ilişkiler; çiftlerin aralarındaki duygusal bağlılık, düzenli devam eden fiziksel temasla birlikte cinsellik, bir çift olarak kimlik, birbirlerinin yaşamları hakkında bilgi sahibi olmakla karakterize edilebilecek kişisel ilişki olarak tanımlanmakla birlikte bu boyutların tamamına sahip olmasına beklenmemektedir (Breiding vd., 2015). İlişkilerde yakınlık, iki kişi arasındaki karşılıklı bağımlılık düzeyi ile açıklanmaktadır. Bireylerin, bir başkasının duygu, düşünce ve davranışlarındaki etkisi ne kadar fazla ve güçlü olursa o ilişki yakın ilişki olarak değerlendirilmektedir (Berscheid vd., 2004).

Yakın ilişkilerin ön koşullarından bir tanesi olarak duyarlılık kavramı ön plana çıkmaktadır. Bir ilişkinin yakın ilişki olarak değerlendirilmesi için tarafların karşılıklı olarak birbirlerinin refahını koruyacağına dair güveninin bulunması gerekmektedir. Buna ek olarak yakın ilişkide tarafların birbirlerinin ihtiyaçlarına karşı duyarlı olması ve bu duyarlılığını devam ettirmesi beklenmektedir. Yakın ilişkiler kavramının, güven ve sadakat ile de ilgisi bulunmaktadır (Lemay ve Clark, 2010; akt. Yılmaz Kütük, 2021). Güven duygusu, ilişki içerisindeki taraflarının yakınlığını kolaylaştırmaktadır. İlişki içerisinde karşı tarafa duyulan

güven sayesinde bireyler kırılğan yönlerini ortaya koymakta cesur davranabilmekte ve karşısındaki kişinin kendisiyle ilgilenmesine izin vermektedir (Murray vd., 2006).

Yakın ilişkiler bağlamında değerlendirilebilecek durumlar şunlardır: eşler (evli eşler, nikahsız eşler, aynı evde yaşayan partnerler), erkek arkadaşlar/kız arkadaşlar, flört partnerleri, devam eden cinsel partnerler. Yakın ilişki içerisinde bulunan kişiler birlikte ya da ayrı olarak yaşayabilmektedir. Yakın ilişki yaşayan bireyler karşı cinsiyetten ya da aynı cinsiyetten olabilmektedir (Breiding vd., 2015).

Yakın ilişkiler, canlandırıcı ve alçakgönüllü deneyimler olarak düşünülmektedir. Bilim insanları, şairler, şarkı sözü yazarları tarafından ortaya çıkarılmış olan eserlerin cinsel heyecan, samimiyet, güvenlik ve destek mekanizmalarını harekete geçiren yakın ilişkilerin heyecan verici boyutunu oluşturmaktadır. Yakın ilişkileri oluşturan alçak gönüllülük boyutu ise güçlü bağlar kurulan ve duygusal bağlılık bulunan kişiler arasındaki bir sorunda tamamen kendi düşüncesine bağlı kalmak yerine sorumlulukları paylaşarak çatışma çözme yoluna gitmeleridir (Heyman vd., 2015). Yakın ilişkilerin, genç yetişkinlerin psikososyal gelişimi için oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Yakın ilişkiler, bireylere ilişki içerisinde oldukları gibi anlaşıldıklarını ve kabullenildiklerini hissetme fırsatı vererek kişisel değerlerin onaylanması yoluyla kimlik oluşumunda gelişimsel bir rol oynamaktadır. Yakınlığın gerçekleşmesi için karşılanması gereken koşullar ise; karşılıklı güven, duygusal yakınlık ve kendini açmayı içermektedir (Timmerman, 1991).

Yakın ilişkiler, sadece olumlu duyguların yaşandığı bir etkileşim olarak adlandırılmamaktadır. Yakın ilişki içerisindeki bireyler kendilerini olduğu gibi açmakta ve kendilerini açıkça ifade etme özgürlüğüne sahip olmaktadır. Bazı bireyler olumlu ifadeleri ifade etmekte zorlanırken bazıları ise olumsuz duygularını ifade etmekte zorlanabilmektedir. Birey bu durumlardan birinde ya da her ikisinde sorun yaşıyorsa, sorunun çözümü için çaba harcayabilmekte ya da yardım isteyebilmektedir. Çünkü duyguların doğrudan ve dürüstçe ifadesi, yakın ilişki kurmak adına en temel beceriler arasında yer almaktadır. Yakın bir ilişkide kızgınlık duyguları kadar, hoşlanma ve beğeni duygularının dile getirilmesi duygu dengesinin korunmasını sağlamaktadır. Bir ilişkiyi 'yakın ilişki' olarak tanımlamak için bu şartlar gerekli olmaktadır (Griffin ve Patton, 1996; akt. Hamarta, 2004).

Bu araştırmanın konusunu içeren yakın ilişkilerde şiddeti daha iyi açıklayabilmek adına öncelikle şiddet kavramı ele alınmıştır. Bu bağlamda aşağıda şiddet kavramına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.3. Şiddet

Şiddet kelimesi köken olarak Latince “violentia” kelimesinden türetilmiştir. Bu kelime “sert veya acımasız kişilik, güç” anlamlarına karşılık gelmektedir. Güç ve baskı aracılığıyla fiziksel ve zihinsel açıdan zarara sebebiyet veren davranışların tümü şiddet olarak değerlendirilmektedir (Krahé vd., 2005). İngilizcede “violence” kelimesi ile ifade edilen şiddet, “bireyin bedenine karşı zor kullanma, fiziksel zarara sebebiyet verme, özgürlük alanlarını kısıtlama, gücün kötüye kullanımı, aşırıya kaçan duygu durumları” biçiminde farklı davranışları ele alarak daha geniş çerçeveden açıklanmaktadır (Köknel, 2013).

İnsanlık tarihindeki ilk şiddet olayı kutsal kaynaklara göre Kabil’in kardeşini öldürmesi olarak kabul edilmiş ve bu olay, insanın içindeki kötülüğün yansıması olarak ifade edilmiştir. Kabil’in kardeşini öldürmesinde haklı gerekçeleri bulursa da bu davranış sapkın bir davranış olarak görülmüştür. Bu davranış biçimi, hoş karşılanmayan ve istenmeyen bir davranış şeklinde belirtilmiş ve yasaklanmıştır. Habil, hikâyeye göre öldürüleceğini bilse de Tanrının yazgısına karşı çıkmamıştır (Yetik, 1985; akt. Güleç vd., 2012).

Şiddet; yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, kötü gelişme veya yoksunluk ile sonuçlanan ya da sonuçlanma olasılığı yüksek olan, kişinin kendisine, başka bir kişiye veya bir gruba ya da herhangi bir topluluğa karşı tehdit, fiili fiziksel güç veya gücün kasıtlı kullanımını (World Health Organization, 2002). Türk Dil Kurumu ise şiddeti; “karşıt görüşte olanlara karşı kaba kuvvet kullanma, kaba güç, duygu veya davranışta aşırılık” olarak tanımlamıştır (Türk Dil Kurumu, t.y.). Şiddet, “birini yaralamak ya da bir şeye zarar vermek amacıyla fiziksel gücün haksızca ve yasal olmayan biçimde kullanılmasıdır” (Taşdan, 2009). Şiddet, fiziki bütünlüğe yönelik bir taciz durumu ve karşıdaki bireye zarar verme davranışı olarak ele alınmasının yanında bir kişinin ya da grubun, başkalarının değerlerine yönelik saygısız davranışlar sergilemesi ve yıkıcı duygular beslemesi olarak da tanımlanmaktadır (Scott vd., 2001). Atman’a (2003) göre şiddet: “katı ve kaba davranış, bedene zor kullanarak fiziksel zedelenmeye sebep olma, kişisel özgürlüğü zor kullanarak kısıtlama, güç kullanma, bireyin rahatça davranmasını, bireylerin gelişimini engellemek adına bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara yersiz kısıtlamalar getirmektir.” Şiddetin yer alan tanımlarındaki benzerlikler; karşıdakinin canını acıtmak, ona zarar vermek veya öldürmek amacıyla gücün kullanımı, yasalara ve toplumda

kabul edilen etik ilkelere aykırı olan fiziksel eylemler, toplumsal ve ikili ilişkilerde normlardan farklılaşan ve bazı sınırları zorlayan eylemler olarak değerlendirilmektedir (Özerkmen ve Gölbaşı, 2012).

Son zamanlarda şiddet artık açıkça bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Sadece 30 yıl öncesine gidildiğinde ise “şiddet” ve “sağlık” kelimeleri nadiren aynı cümlede kullanılıyordu. Bu süreçte yaşanan birkaç önemli eğilim, şiddetin araştırmalara konu olmasına ve giderek daha fazla tanınmasına katkıda bulunmuştur. Ölüm nedenleri sıralamasında cinayetlerin yükselmesi, ergenler ve genç yetişkinlerde cinayet oranlarının 1950-1990 yılları arasında üç katına çıkması, son olarak 1960 ve 1970'lerde gelişen sosyal sorunlar sonucunda çocuk istismarı ve yakın ilişki şiddetinin oranlarının artması şiddeti halk sağlığı problemi olarak kabul etmeyi zorunlu kılmıştır (Dahlberg ve Mercy, 2009).

2.4. Yakın İlişkilerde Şiddet

Yakın ilişkilerde şiddet, mevcut partner veya birlikte yaşayan eş tarafından fiziksel mağduriyet, cinsel saldırı ve taciz ile ilgili deneyimler olarak tanımlanmaktadır (Carbone-López vd., 2006). Bir başka tanımda ise yakın ilişkilerde şiddet, mevcut veya eski bir yakın ilişki içerisinde psikolojik, cinsel veya fiziksel şiddet veya ısrarlı takip durumunun görülmesi olarak tanımlanmıştır (Lee vd., 2022). Yakın bir romantik ilişki içinde olan herhangi iki kişi arasında, diğer birey üzerinde güç veya kontrol elde etme niyetiyle şiddet ortaya çıktığında bu durum yakın ilişkilerde partner şiddeti olarak kabul edilmektedir (Stewart vd., 2013). Uluocak vd. (2014) ise yakın ilişkilerde yaşanan partner şiddetini, “aile içi şiddet olgusundan farklı olarak sadece evlilikte kadına yönelik şiddet olgusunu değil bekar ya da boşanmış kadınların duygusal ilişki içerisinde oldukları ya da önceki ilişkilerinde yaşadıkları şiddet olgusunu içermektedir” şeklinde açıklamışlardır. Her ne kadar bu tanımda yakın partner şiddeti yalnızca kadınlara yönelik ele alınmış olsa da yakın ilişki partner şiddeti ırk, cinsiyet, yaş, cinsellik veya etnik kökene bakılmaksızın bütün insanlar arasında gerçekleşebilmektedir (Barnes, 1998).

Yakın ilişkilerde yaşanan partner şiddeti ile ilgili çalışmalar için 1970'ler bir dönüm noktası olmuştur. İlk olarak, bilim adamları yakın ilişki şiddetinin yaygınlığı ve risk faktörleri hakkında metodolojik olarak titiz araştırmalar yapmışlardır. O zamanlardan beri yakın ilişki şiddeti konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış ancak bu çalışmalar bütünleştirici bir çerçeveden uzak kalmıştır (Finkel ve Eckhardt, 2013). Yakın ilişkilerde partner şiddeti tüm ülkelerde, kültürlerde ve sosyoekonomik gruplarda meydana gelen yeterince tanınmayan bir sorundur (Stewart vd., 2013).

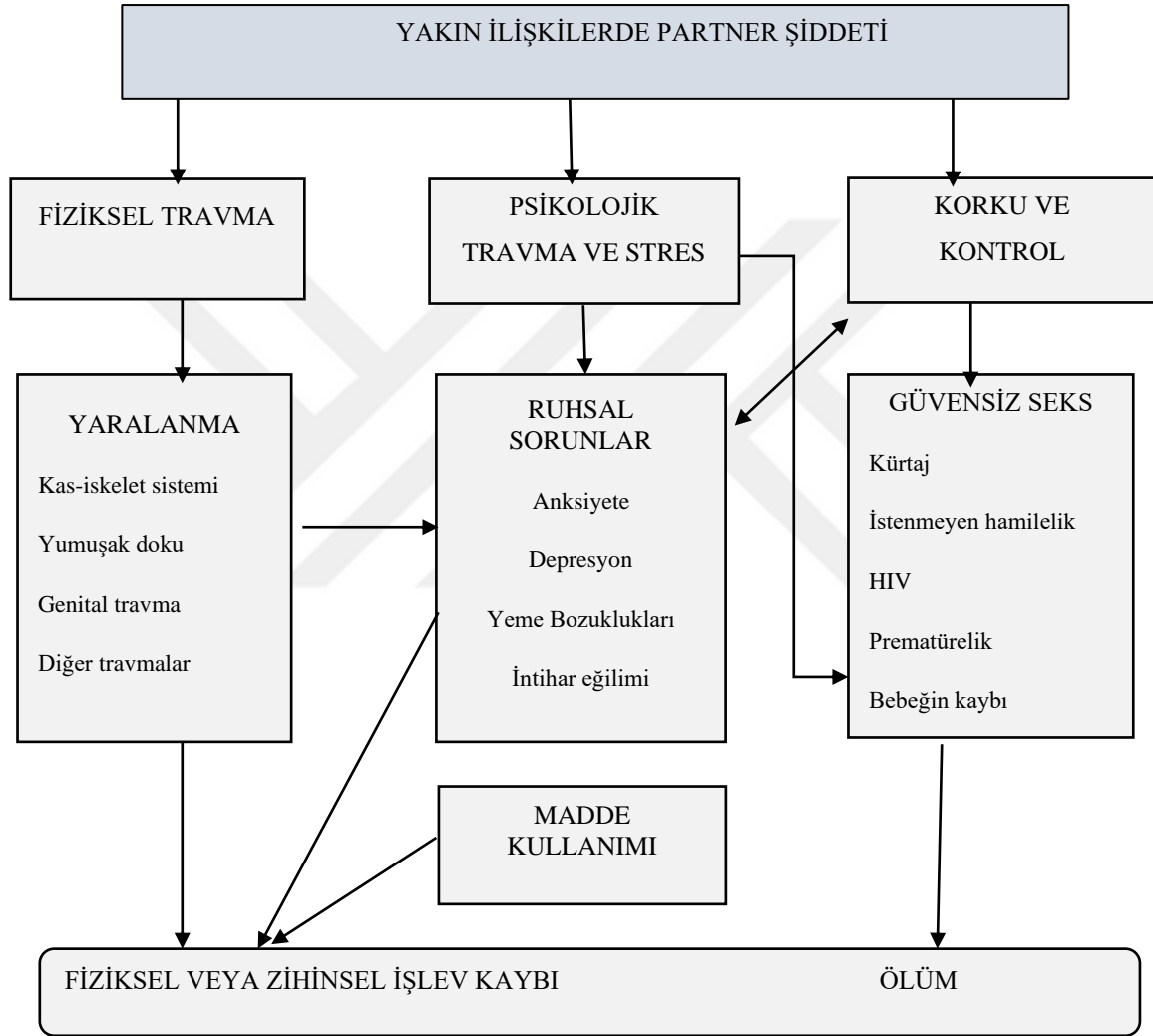
Yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin temel nedenleri arasında bireyin aile içinde daha önce herhangi bir istismara maruz kalıp kalmadığı, duygusal yapısı, kişilik özellikleri ve psikolojik rahatsızlıkları bulunmaktadır (Atakay, 2014). Ekonomik yetersizlikler, öğrenim düzeyinin düşük olması yakın ilişkilerde yaşanan şiddet için risk faktörleri arasında yer almaktadır (Altınay ve Arat, 2007). Buna ek olarak madde ve alkol kullanımı, sosyal beceri eksikliği, yalnızlık, özgüven duygusunda eksiklik, çatışma çözme becerilerinin düşük olması gibi etkenlerin de yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin nedenlerinden olabileceği düşünülmektedir (Tekin, 2003). Bireylerin ait olduğu toplumun değerleri, kültürü veya hukuk kuralları yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Partner şiddetini ortaya çıkaran etkenler incelendiğinde şiddetin toplumsal, siyasal, eğitimsel, geleneksel yapıların etkileşimi ile meydana geldiği düşünülmektedir (İlkkaracan vd., 1996).

Yakın partner şiddeti dünyada ve Türkiye’de önemli bir halk sağlığı problemi olarak ele alınmaktadır ve bireylerin hem ilişkilerinde hem de kendi yaşamlarında oldukça ciddi sorunlara sebep olmaktadır (Sarıkaya ve İkican, 2019). Partner şiddetinin kişisel sağlık, ekonomik ve sosyal refah üzerinde fazlasıyla etkisi vardır. Şiddete maruz kalmanın çocuklar ve diğer aile üyeleri üzerinde zararlı etkileri görülmektedir. Yakın ilişki şiddeti sonrasında ortaya çıkan ruh sağlığı sorunları arasında depresyon, anksiyete bozuklukları, kronik ağrı sendromları, yeme bozuklukları, uyku bozuklukları, psikosomatik bozukluklar, alkol ve diğer maddelerin kötüye kullanımı, intihar ve kendine zarar verme davranışları ve bazı kişilik bozuklukları yer almaktadır. Partner şiddeti, ruh sağlığının önemli bir belirleyicisi olduğu için ruh sağlığı profesyonelleri için hayati öneme sahip olan bir kavram olarak düşünülmektedir (Stewart vd., 2013).

Her iki cinsiyetin de uzun süreli arkadaşlıklardan elde ettiği faydalar göz önüne alındığında, şiddetin bazen yakın ilişkilere nüfuz etmesi tuhaf görünebilmektedir ancak her yıl, Amerika Birleşik Devletleri’nde yarım milyondan fazla kadın mevcut veya eski romantik partnerlerinin şiddet içeren saldırılarını kolluk kuvvetlerine bildirmiştir (Peters vd., 2002). Türkiye’de ise Akış vd. (2019) tarafından üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmada yakın ilişkilerde yaşanan flört şiddetine maruz kalma oranı 424 öğrenci arasında %21,4 olarak bulunmuştur. Her ne kadar kadınlar erkek partnerlerine karşı şiddet uygulayabilse ve şiddet aynı cinsiyetteki çiftler arasında bulunabilse de dünya çapında partner şiddetinin ezici yükünün erkekler tarafından kadınlara yönelik uygulandığı kabul edilmektedir (Jewkes, 2002).

Yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin olumsuz fiziksel ve psikolojik sonuçlar doğurduğunu söylemek mümkündür (Crowell ve Burgess, 1996). Yakın partner şiddetinin olumsuz sağlık sonuçlarına yol açabileceği birden fazla yol bulunmaktadır. Bu süreç ele alındığında çoğu sağlık sorununu açıklayabilecek üç anahtar mekanizma görülmektedir (WHO,2013).

Bu anahtar kavramlar ve sağlık üzerinde etkili olan diğer unsurlar Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Yakın ilişkilerde partner şiddetinin işleyiş yolu ve sağlık üzerindeki etkileri (WHO,2013)

Şekil 1’de gösterildiği gibi, yakın ilişkilerde partner şiddetine maruz kalmanın bireylerin sağlıkları üzerindeki etkilerinin oldukça karmaşık olduğu görülmektedir. Şiddetin doğrudan veya dolaylı olarak sağlık üzerinde olumsuz etkileri görülmektedir. Fiziksel travmalar yaralanmalara yol açabilir, bu durum da ruhsal sorunlara sebebiyet vererek fiziksel veya zihinsel işlev kaybına sebep olabilmektedir. Psikolojik travmalar sonucunda ruhsal sorunlar ortaya çıkarak fiziksel veya zihinsel işlev kaybını tetikleyebilmektedir. Korku ve kontrol, ruhsal

sorunlar ve güvensiz seks ile bağlantılıdır, güvensiz seks sonucunda ölüme kadar giden problemler ortaya çıkmaktadır. Madde kullanımını doğrudan sağlık risklerini artıracabilecek faktörlerdendir ancak sonraki sağlık sorunları için mutlaka bir ön koşul değildir ve her zaman olumsuz sağlığa giden yolda bulunmamaktadır (WHO, 2013).

Yakın ilişkilerde partner şiddetinde genellikle mağdur olarak kadınlar, fail olarak ise duygusal bağ bulunan mevcut erkek arkadaş ya da eski erkek arkadaşlar ön plana çıkmaktadır. Şiddet içeren eylemler geçmişte yaşanmış olabilir veya halen devam eden bir ilişkide kendisini gösterebilmektedir. Yakın ilişkilerde partner şiddeti, bir kez ya da devamlı olarak ortaya çıkabilen bir durum olarak değerlendirilmektedir. Yakın ilişkilerde partner şiddetinde fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve cinsel şiddet en çok görülen şiddet biçimleri olarak ele alınmaktadır (Grunbaum vd., 2002).

2.4.1. Yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin türleri

Yakın ilişkiler içerisindeki çiftler arasındaki şiddet; duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet içeren davranışları barındırmaktadır. Bu sebeple çiftler arasındaki şiddetin varlığına odaklanırken tüm bu davranışlara dikkat edilmesi gerekmektedir (Yumuşak, 2013). Yakın ilişkilerde yaşanan şiddet, kişiler arasında yaşanan şiddetin bir boyutu olarak çiftlerin birbirlerine yönelik sözel, cinsel, duygusal ve fiziksel şiddet içeren davranışlar uygulaması ve kısıtlamalar getirmesi olarak değerlendirilmektedir (Aslan vd., 2008). Yakın ilişkilerde yaşanan şiddetin türlerine aşağıda yer verilmiştir.

2.4.1.1. Fiziksel şiddet

Yakın ilişkilerde yaşanan fiziksel şiddet, bir partnerin diğerinin bedenine kasıtlı olarak zarar vermesidir (Fidan ve Yeşil, 2018). Karşıdaki kişinin bedenine yönelik yapılan, korkutma ve yaptırım amacı güden, bedensel güç kullanma yolu ile kaba kuvvetin gösterilmesi fiziksel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir. Tekmeleme, hırpalama, yumruklama, tokat atma, itme, delici kesici aletlerle karşıdaki kişinin canına kastetme vb. eylemler fiziksel şiddet tanımlamasının içerisinde yer almaktadır. Fiziksel şiddet, en sık biçimde rastlanan ve etkileri gözle görülür biçimde belli olan şiddet türüdür (Yetim ve Şahin, 2008).

Fiziksel şiddet kapsamında değerlendirilecek davranışlar ilk olarak küçük saldırılarla kendisini göstermekte, ilerleyen süreçte ise adım adım derecesini artırmaktadır. Fiziksel şiddet olarak görülen davranışlar arasında en çok görülen eylemler yakın ilişkide olduğu partnerinin kolunu bükme, saç çekme, zedeleyici madde fırlatma, boğmaya çalışma gibi davranışlar

gösterilebilir. Bu eylemler sonucunda, hafif veya ağır yaralanmalar, kemiklerde kırıklar ve doku zedelenmeleri görülebilmektedir (Payne-James vd., 2005).

2.4.1.2. Duygusal şiddet

Duygusal şiddeti, saldırganlığın ve zorlayıcı kontrolün dışavurumcu biçimleri olarak tanımlayan tanımlar dahil olmak üzere, literatürde duygusal partner şiddetinin çeşitli tanımları bulunmaktadır (Black vd., 2011). Follingstad (2007) duygusal şiddeti, duygusal olarak yaralamak, zorlamak, kontrol etmek, korkutmak, psikolojik olarak zarar vermek ve öfkeyi ifade etmek için bir dizi sözlü ve zihinsel yöntemi kapsayan davranışlar olarak daha geniş tanımlamaktadır.

Duygusal şiddet, sevgi, saygı, anlayış, ilgi, merhamet vb. duygusal ihtiyaçların görmezden gelinmesi davranışlarını kapsamaktadır. Kişi ile iletişim kurulmaması, duygu ve düşüncelerinin aktarılmasına izin verilmemesi, bireyin ait olduğu ırkı, benimsediği manevi değerleri ve kültürleri aşağılayarak bunlara zıt eylemler gerçekleştirmesi için zorlanması da duygusal şiddet içerisindedir (Coker vd., 2000). Bu tanımlar duygusal yakın partner şiddetinin sözlü tehditleri ve kontrol edici davranışlarını kapsayan, duygusal olarak zararlı davranışları içeren karmaşık bir yapı olduğu şeklindeki fikri vurgulamaktadır (Woodyatt ve Stephenson, 2016). McMahan vd. (2011), çalışmasında duygusal şiddetin çiftler arasında en yaygın görülen yakın ilişki şiddet türü olduğuna ulaşımlardır.

2.4.1.3. Psikolojik şiddet:

Psikolojik şiddet; aşağılama, kontrol, onaylamama, düşmanlık, karalama, yıldırma, doğrudan şiddet tehdidi ve kıskançlığa dayalı tutum, davranış ve iletişim biçimleriyle tanımlanmaktadır (Murphy ve Hoover, 1999).

Tolman (1989) iki tür psikolojik şiddet tanımı önermiştir. Bunlardan ilki partnerinin kişisel ve sosyal kaynaklardan soyutlanması ve geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine itaat etmesiyle ilgili öğeleri içeren şiddettir; ikincisi ise bir partnerin değerini düşürmesi, aşağılaması ve duygusal desteğini esirgemesiyle ilgili öğeleri içeren sözlü şiddettir (Tolman, 1989). Bunlara ek olarak daha yakın zamanlarda, mağdurun özgürlüğünü ortadan kaldırmaya çalışan bir davranış kalıbı olan zorlayıcı kontrolün de psikolojik şiddet olarak ele alınması gerektiği ileri sürülmüştür (Del Rio ve Del Valle, 2017).

2.4.1.4. Cinsel şiddet

Cinselliğin karşıdaki kişiye bir tehdit unsuru olarak kullanılması sonucunda taraflardan birinin cinsel anlamda her türlü zorlamaya maruz kalması cinsel şiddet olarak tanımlanmaktadır. Cinsel şiddet aynı zamanda şu şekilde tanımlanmaktadır: istenmeyen anlarda fiziksel olarak cinsel ilişkiye girmeye zorlanma, olası olumsuz sonuçlardan korkulduğu için cinsel ilişkiye girmek, partneri tarafında aşağılayıcı cinsel davranışlara maruz kalmak (WHO, 2013).

Kişiyi cinsel obje olarak görmek, cinselliği bir yaptırım yöntemi olarak kullanmak, tecavüz etmek, kişinin isteklerini göz önünde bulundurmadan istenmeyen bir pozisyon için zorlamak vb. eylemler cinsel şiddetin içeriğini oluşturur. Cinsel ilişki esnasında karşıdaki kişinin cinsel organına zarar verme, başkalarıyla cinsel ilişkiye girmesi için zorlama, kişinin cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanmasına neden olma cinsel şiddet içerisinde gösterilebilmektedir (Watts ve Zimmerman, 2002).

Yakın ilişki içerisindeki partnerler arasında görülen şiddetin dörtte birine kadar yakını cinsel şiddet içeren saldırılar oluşturmakta ve yaşam boyunca yakın partner tarafından cinsel şiddete maruz kalma oranları % 7,7 ile % 13 arasında değişmektedir. Aynı zamanda fiziksel saldırıya uğrayan kadınların %28 ile %68 arasında değişen oranlarla cinsel şiddete maruz kaldıkları bildirilmektedir (Bagwell-Gray vd., 2015).

2.4.1.5. Ekonomik şiddet

Özçakar (2018), ekonomik kaynakların ve paranın karşıdaki kişiye yönelik bir tehdit unsuru ve yaptırım aracı olarak kullanılmasını ekonomik şiddet olarak tanımlanmaktadır. Kişinin maddi açıdan özgürlüğüne el konulması, kendi maddi özgürlüğünü kazanması için izin verilmemesi, aile üyelerinin maddi ihtiyaçlarının karşılanmaması, karşıdaki kişinin izni olmadan kazancının kullanılması, iş yaşamında ilerleme fırsatının sunulmaması gibi durumlar ekonomik şiddetin varlığının göstergesi olmaktadır.

Ekonomik şiddet, mağdurun ekonomik kaynaklarını kullanması ve korumasını, böylece ekonomik güvenliğini dolayısıyla kendi kendine yeterlilik potansiyelini tehdit etmektedir. Psikolojik şiddete benzeyen bir biçimde ekonomik şiddette de mağdurun ne yapıp ne yapamayacağını kontrol etme davranışları görülmektedir (Kasian ve Painter, 1992). Ekonomik şiddeti uygulayan taraf, partnerinin mali kaynakları üzerinde tam kontrol kazanmaktadır (Fawole, 2008). Genel çerçeveden bakıldığında ekonomik şiddetin üç merkezi bileşenin

bulunduğu görülmektedir. Bunlar: ekonomik kontrol, partnerinin istihdam olanaklarını sabote etmek ve ekonomik istismardır (Postmus vd., 2012).

2.4.2. Yakın İlişkilerde Yaşanan Şiddeti Açıklayan Saldırganlık Kuramları

Saldırganlık ve şiddet, genellikle birlikte olarak ele alınmakta bazen ise eş anlamlı kelimeler olarak algılanabilmektedir. Bu kavramların sınırları ve hangi anlama geldikleri konusunda bir netlik ve fikir birliğinin olmayışı, birbirleri yerine kullanmalarında etkili olmaktadır (Yeter, 2022). Şiddet ve saldırganlık akraba kavramlar olarak değerlendirilmektedir. Şiddet içeren her eylem içerisinde saldırganlığı barındırmaktadır. Şiddet içeren bütün davranışlar saldırgan davranışlar olarak değerlendirilmektedir (Kiraz, 2015). Saldırganlık bir duygu durumu, şiddet ise sergilenen davranış olarak ele alınmaktadır. Şiddet içeren tüm davranışların içerisinde saldırganlık duygusunun yer aldığı düşünülmektedir (Karlı, 2016).

Bu araştırmada ele alınan yakın ilişkilerde yaşanan şiddet kavramı, saldırganlığı ele alan kuramlar ile açıklanmıştır.

2.4.2.1. Biyolojik kuram

Sosyobiyolojik ve biyolojik şiddet kuramları şiddet davranışının genetik, doğuştan veya organik nedenleri üzerinde durmaktadır. Biyolojik kuramlar, davranış değişikliğine neden olabilecek genetik, nöroloji, beyin enfeksiyonları ve travmalarıyla ilgilenmektedir. Bu yaklaşımda, yaralanma veya travmaların beyinde davranış değiştirme potansiyeline sahip bölgelerde kusurlara sebebiyet verebileceği düşünülmektedir. Bu davranış değişikliği sonucunda bireylerde daha fazla şiddet uygulama eğilimi ortaya çıkabilmektedir (Johnson, 1996).

Bu kuramın ilgilendiği bir diğer nokta, erkeklerin cinsel kıskançlığını ve partnerlerine yönelik şiddet davranışlarının tetikleyicilerini açıklamak için kalıtsal gen temelli açıklamalara bakmasıdır. Biyolojik teori erkeklerin korumacı, sağlayıcı olma ve doğuştan gelen bir saldırganlığa sahip olma içgüdülerine sahip olduğunu belirten birçok Darwinci ilkeyi temele almaktadır. Erkekler biyolojik olarak tehdit edildiklerinde veya artık yakın ilişkilerini kontrol edemediklerini hissettiklerinde şiddet göstermeye programlanmışlardır. Yakın ilişkilerde şiddeti açıklayan biyolojik kuram, bireylerin genlerinin gelecek nesillere aktarılma olasılığını artıracak şekilde hareket ettiklerini belirtmektedir (Buss ve Shackelford, 1997).

2.4.2.2. Ekolojik kuram

Ekolojik kuram, bir sosyal psikolog olan Donald Dutton (2006) tarafından yakın ilişkilerde şiddet olgusunu açıklamak amacıyla geliştirilmiştir. Kuram, sosyolojik alanyazında yer alan birçok kaynaktan faydalanılarak oluşturulmuştur. Katı bir sosyolojik görüşe sahip olanların aksine kuramda, yakın partner şiddetini ele almak analiz birimi olarak bireye odaklanılmaktadır. Yakın ilişkilerde şiddet davranışını anlamak için bireyin çevresi ve ilişkileri esas alınmaktadır (Dutton, 2006; akt. Lawson, 2012).

Ekolojik yaklaşımlar ilk kez Bronfenbrenner (1979) tarafından ileri sürülmüş, sonrasında Belsky (1980) tarafından bu yaklaşım aile çatışmalarına uyarlanmıştır. Bu çalışmalara tanımlayıcı bir atıfta bulunan kuram, bireysel davranışlarla ilgili dört sistemik sosyal bağlam tanımlamaktadır. Makrosistem, geniş kültürel değerler ve inanç sistemlerinden; ekzosistem, aileyi daha geniş çevreye bağlayan grup ve kurumlardan (okul, iş, akranlar gibi); mikrosistem ise çevreden bağımsız olarak ailenin kendisinden oluşmaktadır. Kuramda, değinilen son bağlam ise bireyin benzersiz kişisel gelişimine atıfta bulunarak diğer üç bağlam üzerindeki etkisine değinen ontogenetik faktörlerdir. Kuramda, sistemik seviyelerin dördünden gelen faktörlerin, herhangi bir yakın ilişki partner şiddeti senaryosunda ortaya çıktığı ileri sürülmektedir. Ekolojik bakış açısı, şiddet içeren davranışlar da dahil olmak üzere davranışı etkileyen karmaşık ve birbiriyle ilişkili sistem ağlarına odaklanmaktadır (Lawson, 2012).

2.4.2.3. Sosyal öğrenme kuramı

Sosyal-yapısal ve sosyal öğrenme kuramları, yakın ilişkilerde yaşanan şiddeti bireyleri etkileyen birbirleri ile etkileşim halinde olan dış ve çevresel faktörlerle ilişkilendirmektedir. Sosyal öğrenme modeli yakın ilişkilerde şiddet davranışının, çocukluk döneminde model alma yolu ile ortaya çıkabileceği üzerinde durmaktadır. Saldırganlık davranışının sosyalleşmesi bu kuramda ele alınmaktadır. Bir kişi çocukluğunda ne kadar şiddete maruz kalırsa, şiddeti sürdürme olasılığı o kadar artmaktadır. Sosyal öğrenme kuramı, bu davranışların doğuştan değil, bireylerin yaşamlarındaki etkili figürlerin davranışlarını model alarak öğrenilmiş olduğu varsayımına dayanmaktadır (Bandura, 1978).

Ebeveynler, arkadaşlar veya medyada, çocukların önünde uygun olmayan davranışlar sergilendiğinde, çocuklar bu davranışları normalleştirmeye başlamakta ve artık onları uygunsuz davranışlar olarak görmemektedir (Straus, 1991). Çocuklar, bu davranışları taklit edecek ve gelecekteki ilişkilerinde göstereceklerdir. Bu sadece şiddeti gerçekleştirmek için değil, aynı zamanda mağdurlar tarafından şiddet davranışlarının kabul edilmesi için de geçerli olmaktadır.

Sosyal öğrenme kuramında, aile içi şiddetin nesiller arası aktarımı üzerinde durulmaktadır. Çocukluk döneminde fiziksel aile içi şiddete tanık olan veya mağdur olanların daha sonraki yaşamlarında yakın ilişki şiddetini yaşama olasılığı önemli ölçüde daha yüksektir (Straus, 1980). Kötü muamele gören çocukların ilişki şiddeti riski artmaktadır çünkü bu tür şiddetin temelleri çocuklukta atılırken, ergenlikte flört başlangıcı ile aktive olmaktadır (Carlson, 1990).

Yakın ilişki partner şiddeti, belirli bir amaç doğrultusunda gerçekleştiğinde ve fail açısından güç elde etmek, pes ettirmek gibi olumlu sonuçlar ortaya çıkardığında bu davranışın tekrarlanma olasılığı güçlenmektedir. Bu durum, sonraki süreçte yaşanacak şiddet olaylarının da benzer şekilde sonuçlanacağı beklentisine neden olarak şiddetin bir döngüye girmesine sebebiyet vermektedir. Bu kurama göre şiddet davranışlarının pekiştirilip pekiştirilmemesinden ziyade, davranış sonucunda ortaya çıkan sonucun olumlu veya olumsuz olması ileride şiddet uygulama olasılığını yordamada daha önemli olmaktadır (Riggs vd., 2000).

Sosyal öğrenme kuramı ele alındığında, model alma davranışının şiddet uygulamaya başvurma ihtimalini artırdığına yönelik kanıtlar bulunmasına rağmen bunlar sınırlıdır ve yakın ilişkilerde yaşanan şiddet olgusu daha karmaşık bir yapıya sahiptir (Fang ve Corso, 2007). Bu karmaşık yapıdan hareketle sosyal öğrenme kuramını temel alan Riggs ve O'Leary (1989), "Geçmiş ve Durumsal Modeli" geliştirmişlerdir. Bu modelde arka plan bileşeninde saldırganlığı belirleyen faktörler, kişisel özellikler ve geçmiş yaşantılar olarak ele alınmıştır. Bu durumu etkileyen faktörler arasında; istismara tanıklık etmek, istismara maruz kalmak, kişilik olarak saldırgan yapıya sahip olmak, geçmişte agresif davranışlarda bulunmak, ruhsal sorunlara sahip olmak ve çatışma çözme yöntemi olarak şiddeti kullanma davranışları yer almaktadır. Modelin durumsal faktörlerini ise; "kişilerarası çatışmalar, yakın ilişki doyumu, romantik ilişkideki yakınlık seviyesi, problem çözme becerileri, şiddetin sonucuna yönelik bireysel beklentiler ve iletişim biçimleri oluşturmaktadır" (Riggs ve O'Leary, 1989).

2.4.2.4. Feminist kuram

Feminist model olarak da adlandırılan bu model en eski kuramlardan olup şiddeti, ilişkilerin geliştiği sosyo-kültürel bağlamda ele alarak incelemeye çalışmaktadır (Bulut vd., 2020). Feminist kuram, güç eşitsizliği ve kadınların aktif olarak değersizleştirilmesi temalarını merkezine almıştır. Bu kuram ilişki şiddetini, erkek egemenliği ve kadın boyun eğişini geleneksel güç yapıları içinde konumlandırmaktadır. Katı toplumsal cinsiyet rollerini teşvik eden normatif sosyalleşme uygulamalarının şiddeti kolaylaştırıcı etkisine işaret etmektedir (Serbin vd., 1993).

Erkekler saldırgan, baskın, rekabetçi özelliklere sahip olmaya teşvik edilirken; korku, sıkıntı ve endişe gibi duygularının doğrudan ifadesinde ise zayıf bir şekilde sosyalleştirilmektedirler. Buna karşılık kadınlar pasif, uyumlu, işbirlikçi, bakım veren roller bakımından pekiştirilirken doğrudan öfkelerini ifade etmemeleri yönünde teşvik edilmektedir. İlişki rolleriyle ilgili cinsiyete dayalı esnek olmayan tutumlar, kadının ilişkiden sorumlu olduğu inancına dönüşebilmekte ve erkek haklarının kabul edilmesini teşvik edebilmektedir. Bu durum, dengesiz bir güç ilişkisini ortaya çıkarmaktadır (Wekerle ve Wolfe, 1999). Sosyal ve kültürel açıdan ortaya çıkan bu ve benzeri toplumsal cinsiyet rolleri kadınların mağdur olmasına ve şiddetin erkekler tarafından uygulanmasına yol açmaktadır (Walker, 1984). Bu kavramsallaştırmaya dayanarak, erkekler geleneksel olarak fail olarak kabul edilirken, kadınlar mağdur olarak kabul edilmektedir (Hettrich ve O'Leary, 2007).

Feminist kuram, ilişkilerde yaşanan şiddet davranışının, erkek egemenliğinin hüküm sürdüğü toplum yapısında kadınların boyun eğmeleri sonucunda kadın erkek arasında ortaya çıkan güç dengesizliği sebebiyle meydana geldiğini savunmaktadır. Bu görüşü savunan bazı kuramcılar, flört şiddetinin süreklilik kazanmasının sebebinin, erkeklerin kontrolde olduğu ve kadınların bağımlı olduğu ataerkil romantizmden kaynaklandığını ileri sürmektedirler (Lloyd, 1991). Daha spesifik olarak feminist bakış açıları Batı toplumunun ataerkil değerlerini vurgulamaktadır. Erkeklerin kadınlara yönelik saldırganlıklarını, sosyal avantajlarını uygulamaya ve sürdürmeye çalıştıkları bir yol olarak görmektedir (Dobash vd., 1992). Bu sebeplerle feminist kuramcılardan bazıları, şiddete yönelik planlanacak olan tedavi programlarının, öncelikle erkeklerin egemenlik anlayışlarını ve toplumdaki ataerkil inançlarını temele alması gerektiğini ileri sürmüşlerdir (McMahon ve Pence, 1996).

Archer (2000) ve Hettrich ve O'Leary (2007) tarafından yürütülen çalışmalarda kadınların, erkek partnerlerine şiddet uygulama olasılıklarının muhtemel olduğunu gösteren bulgular olduğu için feminist kuram son zamanlarda eleştiri almaktadır. Feminist kuram, kadınlarda şiddetin yüksek yaygınlık göstermesini kendini savunma davranışları olarak açıklamaktadır. Bu konuda yapılmış olan bir çalışmada Stuart vd. (2006), kadınların şiddet uygulama nedenleri olarak meşru müdafaa dışındaki nedenleri de onayladıkları bulgusuyla feminist kuramla çelişen bir sonuç elde etmişlerdir.

2.4.2.5. Güç kuramı

Goode (1971), aile içi şiddeti anlamak için güç teorisinin kullanılmasını önermiştir. Güç kuramı, bireylerin hedeflerine ulaşmak için kendilerine sunulan kaynakları (gelir, eğitim, sosyal

beceriler, statü, prestij gibi) kullandıklarını ileri sürmektedir. Şiddet, kişisel çıkarlara ulaşmak için kullanılacak bir kaynaktır. Bir birey ne kadar çok kaynağa sahip olursa, o kişinin ihtiyaç duyduğunda çağırabileceği güç o kadar fazla olmaktadır. Bununla birlikte ne kadar fazla kaynak mevcutsa, kişinin hedeflerine ulaşmak için bir yöntem olarak fiziksel gücü kullanma olasılığı o kadar az olacaktır. Başka bir deyişle, şiddet kaynağı, ancak diğer kaynaklar tükendiğinde ve dolayısıyla kullanılamaz olduğunda kendisini gösterecektir. Bu nedenle statü, gelir veya saygınlık açısından düşük kaynaklara sahip bir kişinin, mevcut tek kaynağı olan şiddeti hâkimiyet hedefine ulaşmak adına kullanma olasılığı daha yüksek olmaktadır.

Allen ve Straus (1980), evlilik içinde yaşanan şiddet olgusunun düşük sosyoekonomik gruplar arasında daha sık meydana geldiğini belirterek, bu kuramı özellikle partner şiddetine uygulamışlardır. Kuram, gelir grupları arasındaki dengesizlik sonucunda daha düşük gelirliler (ve dolayısıyla daha düşük sosyal statü ve prestijli) kişilerin iktidara ulaşmak için şiddete başvuracaklarını öne sürmektedir. Bu teori, güç ve şiddet arasında yalnızca belirli koşullar altında bir ilişki olduğunu ima etmektedir. Kısacası, güç ve evlilik içi şiddet arasındaki ilişki, şiddet dışında hangi kaynakların mevcut olduğuna bağlı olmaktadır.

Güç kuramcıları, kadın-erkek güç dengesizliğinin partner şiddeti riskini artırdığını öne sürerek feminist yaklaşımla benzer bir görüşü paylaşmaktadırlar. Bu kuramda şiddetin kökenlerinin yalnızca toplumsal yapıdan değil aile sistemlerinden de kaynaklandığı düşünülmektedir (Straus, 1976). Aile içindeki çatışma, şiddetin sosyal yönden kabulü, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, sonraki süreçte çiftler arasındaki şiddetin sürekliliğine ve tekrarlanabilirliğine yol açmaktadır. Aile içerisinde yaşanan çatışmalar düşünüldüğünde, çocukluk döneminde fiziksel istismara maruz kalmak veya bu duruma tanıklık etmek ile aile içi şiddetin uygulanmasının öğrenildiği ileri sürülmektedir (Straus, 1977).

Güç kuramında, ekonomik açıdan yaşanan sıkıntılar dâhil psikososyal açıdan stres yaratan durumların ailelerin gerginlik seviyelerini yükselttiği, bunun sonucunda da aile içerisinde fiziksel şiddet olayının yaşanma ihtimalinin arttığı düşünülmektedir (Witt, 1987). Bu duruma ek olarak kuramda, eşler arasında ortaya çıkan güç dengesizliklerinin de ailedeki gerginlik durumunu artıracığı, sonrasında da bu durumun saldırganlığa sebebiyet verebileceği düşünülmektedir (Sagrestano vd., 1999). Erkekler açısından yakın ilişki içerisinde bulunduğu partnerinden daha düşük kaynaklara sahip olmak şiddete sebep olabilmektedir. Örneğin, bir ilişkide güçlü olmak isteyen ancak yüksek gelir veya mesleki prestije sahip olmayan bir erkek, hane halkında baskın pozisyonu korumak için şiddete başvurabilmektedir (Basile vd., 2013).

2.4.3. Yakın İlişkilerde Şiddet ile İlgili Araştırmalar

McLaughlin vd. (1992), çiftler arasında evlilik öncesi şiddetin yaygınlığını ve dağılımını incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 18-29 yaş aralığında yer alan 859 çift katılım sağlamıştır. Çalışmanın bulgularına göre, çiftlerin %36'sı en az bir kez şiddete uğradığını ifade etmiştir. Çalışmada, genç çiftler arasında şiddet davranışının görülmesinin daha yaşlı çiftlere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, işsiz çiftler arasında şiddet davranışı görülme sıklığının çalışan çiftlere oranla daha fazla olduğu bulunmuştur.

O'Keefe (1998), ebeveynler arası şiddete tanık olmak ve partner şiddeti arasındaki ilişkiye aracılık eden faktörleri incelemiştir. Çalışmaya 94 erkek, 138 kadın toplam 232 öğrenci katılmıştır. Çalışmada, ebeveynler arası şiddete maruz kaldığını bildiren öğrencilerin, %49'u partnerine yönelik en az bir kere şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Partnerlerine şiddet uygulayanların, uygulamayanlara oranla daha düşük sosyoekonomik statü, flört ilişkilerinde şiddeti daha fazla kabul etme ve daha düşük benlik saygısına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Simon vd. (2001), ABD'li yetişkinlerde yakın ilişkilerde yaşanan şiddeti kabul tutumlarını araştırmışlardır. Çalışmaya 18 yaşını geçmiş olan 5238 yetişkin katılmıştır. Araştırma sonunda, erkek ve 35 yaşından küçük katılımcılar arasında yakın ilişkilerde şiddeti kabul anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Buna ek olarak katılımcılar, kadınların erkeklere şiddet uygulamasını daha çok kabul edilebilir bir durum olarak belirtmişlerdir.

Follingstad vd. (2002), yakın ilişkilerde flört şiddetini öngörmeye kaygılı bağlanma, öfkeli mizaç ve ilişki kontrolü ihtiyacını araştırmayı amaçlamışlardır. 213 erkek, 199 kadın üniversite öğrencisi olmak üzere toplam 412 katılımcı çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırmada, endişeli bağlanma ve öfkeli mizacın, kişinin partnerini kontrol etme girişimlerini etkilediği ve bunun da flört şiddetini öngördüğü tespit edilmiştir.

Anderson (2002), yakın ilişkilerde şiddet ve iyi oluş arasındaki ilişkiyi depresyon, benlik saygısı ve maddenin kötüye kullanımının etkileriyle araştırmışlardır. 3132 kadın, 3726 erkek olmak üzere toplam 6858 kişinin katıldığı araştırmada, erkeklerin son bir yılda yakın ilişkilere şiddet mağduru olma durumları %9 iken kadınlarda bu oran %7 olarak bulunmuştur. Yakın ilişki şiddeti vakaları hem mağduriyet hem de faillik verilerine göre değerlendirildiğinde partner şiddeti vakalarının büyük çoğunluğu karşılıklı şiddeti içermiştir. Bu çalışmada, şiddet uygulama ile depresyon ve madde kullanımı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunurken,

yalnızca kadınlarda benlik saygısı ile şiddet uygulama arasında negatif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Parish vd. (2004), Çin'de görülen yakın partner şiddetinin yaygınlığı, partner şiddeti için risk faktörlerini ve şiddetin olası etkilerini incelemiştir. Çalışmaya 50 kadın 50 erkek olmak üzere toplam 100 yetişkin katılmışlardır. Çalışmaya katılan kadınların %34'ü ve erkeklerin %18'i mevcut ilişkileri sırasında şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmada, yakın partner şiddeti için önemli risk faktörleri arasında cinsel kıskançlık, ataerkil inançlar, düşük hane halkı geliri, erkeklerin düşük sosyoekonomik durumu ve alkol tüketiminin bulunduğu tespit edilmiştir.

Lichter ve McCloskey (2004), çocuklukta evlilik içindeki şiddete tanıklık etme durumunun ergenlerde cinsiyet rolü inançları ve yakın ilişki şiddeti üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. 13-21 yaş arasında ergen ve gençlerin katılımıyla yürütülen çalışmada, çocukluk döneminde evlilik içi şiddete tanıklık eden ergenlerin flört ilişkilerinde şiddet kullanımını haklı çıkarmalarının daha yüksek düzeylerde olduğu görülmüştür. Cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutumlara sahip olanların ilişki şiddetini haklı çıkarmalarının, evlilik içi şiddete tanıklık etme geçmişine bakılmaksızın daha yüksek olduğu ve flört şiddeti uygulama ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Santana vd. (2006), genç erkeklerin ilişkilerinde, geleneksel erkeksi cinsiyet rolü ideolojileri ile cinsel risk ve yakın partner şiddeti uygulama davranışları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmaya 18-35 yaş arasında 307 erkek katılım göstermiştir. Araştırmanın bulguları, eril cinsiyet rolü ideolojilerinin, genç erkeklerin korunmasız cinsel ilişkiye girme davranışları ve yakın ilişkilerde şiddet uygulamaları ile bağlantılı olduğunu göstermiştir.

Kaura ve Lohman (2007), flört şiddeti mağduriyeti, ilişki memnuniyeti, ruh sağlığı sorunları ve şiddeti kabul durumlarında erkek ve kadın cinsiyetini karşılaştırmalı olarak araştırmışlardır. Çalışmaya 155 erkek, 417 kadın olmak üzere toplam 572 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırmada, flört şiddeti mağduriyetinin hem erkekler hem de kadınlar için ilişki doyumu ve zihinsel sağlık sorunları ile negatif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu bulunmuştur. Erkekler için şiddetin kabul edilebilirliğinin, depresyon, anksiyete ve somatizasyon gibi ruh sağlığı sorunları arasındaki ilişkiyi azaltan bir etkisinin olduğu görülmüştür. Kadınlar için şiddetin kabul edilebilirliğinin, yalnızca flört şiddeti mağduriyeti ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi azaltan etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Chan vd. (2008), dünya çapında üniversite öğrencileri arasında yakın ilişki şiddeti ve intihar düşüncesinin yaygınlığını 21 ülkeden toplam 15927 üniversite öğrencisinin katılımı ile araştırmışlardır. Araştırmanın bulgularına göre, erkek ve kadınların şiddete maruz kalma ya da uygulama oranlarının benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada intihar düşüncesi, kendine zarar verme davranışı ve depresyon ile yakın ilişki şiddeti arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Stueve ve O'Donnell (2008), genç yetişkinlerin ayrımcılık, toplum şiddeti ve yakın ilişki şiddeti deneyimlerini araştırdıkları çalışmalarında 550 kadından elde edilen verileri incelemişlerdir. Çalışmanın sonuçları, ayrımcılığın fiziksel ve duygusal yakın ilişki şiddeti mağduriyeti, failliği ve ergen riskli davranışları ile önemli ölçüde ilişkili olduğunu göstermiştir. Toplum tarafından algılanan şiddetin ise yalnızca duygusal yakın ilişki mağduriyeti ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür.

Gover vd. (2008), aile içi şiddet ile üniversite öğrencileri arasında yaşanan flört şiddeti arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 2541 öğrenci katılım göstermiştir. Bu çalışmada, şiddetin nesiller boyu aktarılma bağlantısı dikkate alınarak çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalma ile fiziksel flört şiddeti arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır. Verilen yanıtlarda öğrencilerin %22'sinin fiziksel şiddet uyguladığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocukluk döneminde istismara maruz kalan ya da ebeveynler arasındaki şiddete tanıklık eden öğrencilerin daha yüksek oranda şiddet uyguladığı görülmüştür. Çocukluk döneminde istismara uğrayanların %38'i fiziksel şiddet, çocukluk döneminde istismara uğramayanların ise %25'i fiziksel şiddet uygulamıştır.

Renner ve Whitney (2010), sosyodemografik özellikleri kullanarak genç yetişkinler arasında yakın partner şiddetinde incelenmeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 2196 erkek, 2699 kadın olmak üzere toplam 4895 genç yetişkin katılmıştır. Sonuçlar, çalışma örnekleminin yaklaşık %40'ının en az bir yakın partner şiddeti eylemi bildirdiğini ve ilişkilerin çoğunluğunun çift yönlü şiddet içerdiğini göstermiştir. Aynı çalışmada partnerine şiddet uygulama ile ilişki durumu arasında bir farklılık tespit edilememiştir.

Manchikanti Gomez (2011), genç yetişkinlikte yakın ilişki şiddetinin yordayıcısı olarak çocukluk döneminde istismara uğrama durumunu araştırmıştır. Genç yetişkinlerle gerçekleştirilen bu çalışmada çocuk istismarı ve ergenlik dönemi flört şiddetinin, hem erkekler

hem de kadınlar için genç yetişkinlikte yakın ilişki şiddeti mağduriyeti ve failliğinde önemli bir yordayıcı olduğu tespit edilmiştir.

Antai (2011) kadınlara yönelik kontrol edici davranışları, yakın ilişkilerdeki güç ilişkilerini ve yakın ilişkilerde fiziksel ve cinsel şiddeti araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmaya, 15-49 yaş arasındaki 19216 kadın katılım göstermiştir. Partneri tarafından kontrol edici davranışa maruz kalan kadınların fiziksel şiddete maruz kalma olasılıkları daha yüksek bulunmuştur. Araştırmada karar verme özerkliğine sahip olduğunu bildiren kadınların ise daha düşük fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca kırsal alanda ikamet edenler ve düşük gelire getiren işlerde çalışan kadınların yakın ilişkilerde fiziksel şiddete daha fazla maruz kaldığı bulunmuştur.

Van Wijk ve De Bruijn (2012), 18 yaş üzeri genç yetişkin ve yetişkinlerde flört şiddetinde risk faktörlerini araştırmışlardır. Çalışmaya 325 erkek ve 491 kadın olmak üzere 816 kişi katılmıştır. Çalışma sonucunda flört şiddeti için en önemli risk faktörleri arasında; kadın cinsiyeti, daha genç yaş, çocuklukta şiddet mağduru olmak, düşük eğitim düzeyinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Boşanmak ve işsizlik şiddet mağduriyeti için kadınlar açısından risk faktörü oluştururken erkekler için oluşturmamıştır.

Richards ve Branch (2012), sosyal destek ile flört şiddeti arasındaki ilişkiyi cinsiyetler arasında karşılaştırma ile ele almışlardır. 970 ergen çalışmaya katılım göstermiştir. Araştırmanın bulgularına göre erkek katılımcılar, flört şiddetine hem fail hem de mağdur olarak önemli ölçüde daha fazla dâhil olduklarını bildirmişlerdir. Arkadaştan gelen sosyal desteğin önemli ölçüde daha az flört şiddeti uygulama ve mağduriyet ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aileden gelen sosyal destek ile flört şiddeti arasında ise önemli bir ilişki bulunamamıştır.

Meekers vd. (2013), yakın ilişki şiddetine maruz kalma ile depresyon, kaygı ve psikotik bozuklukların ilişkisini araştırmışlardır. Bolivya'da yaşları 15 ile 49 arasında yer alan 10119 kişi çalışmaya katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, cinsel şiddete maruz kaldığını bildiren kadınların depresyon belirtilerinin, fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalanlara oranla önemli derece yüksek olduğu görülmüştür. Psikolojik şiddete uğrayan kadınların %49.7'si, fiziksel şiddete uğrayanların ise %53.5'i, cinsel şiddete uğrayan kadınların ise %59,3'ü kaygı yaşadıklarını bildirmiştir. Fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma ile psikotik bozukluklara sahip

olma arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki varken; psikolojik şiddete maruz kalma ile psikotik bozukluklar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Antai vd. (2014), yakın ilişkilerdeki güç ilişkileri ile yakın partnerin kadınlara yönelik fiziksel ve cinsel şiddet arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya 18 yaşından büyük 3540 genç yetişkin ve yetişkin kadın katılmıştır. Kadınlar en yaygın olarak fiziksel (%68) ve cinsel (%72) partner şiddeti bildirmişlerdir. Aynı çalışmada yüksek sosyoekonomik düzeyde partnere sahip olanların düşük sosyoekonomik düzeyde partnere sahip olanlara şiddeti daha fazla maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle yüksek sosyoekonomik düzeydeki erkekler partnerlerine daha yüksek oranlarda şiddet uygulamışlardır.

Shorey vd. (2015), erkek üniversite öğrencilerinde alkol kullanımının flört şiddeti ile olan ilişkisini incelemek amacıyla 204 erkek üniversite öğrencisiyle çalışma yürütmüştür. Tehlikeli içicilerin tehlikesiz içicilere göre daha fazla flört şiddeti vakası bildirip bildirmediğinin incelendiği çalışmada yaş, akademik seviye, ilişki durumu gibi değişkenler de ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, tehlikeli içiciler, cinsel şiddet dışında, tehlikeli olmayan içicilere göre tüm şiddet türlerini daha sık uyguladıklarını bildirmiştir. İlişki uzunluğu ve akademik düzey flört şiddeti ile ilişkili bulunamamış; yaş ile yalnızca psikolojik şiddet arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Karabacak ve Çetinkaya (2015), çiftler arasındaki şiddet kabul düzeylerini cinsiyet, aile içi şiddete maruz kalma ve flört ilişkisinin varlığı değişkenleri açısından incelemiştir. 139'u kadın 61'i erkek öğrenci olmak üzere toplam 200 üniversite öğrencisi çalışmaya katılmıştır. Çalışmada, cinsiyete göre çiftler arası şiddet kabul etme düzeylerinin erkekler lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Öğrencilerin flört durumunun varlığına göre çiftler arası şiddet kabul etme düzeyi arasında ise anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Aynı çalışmada daha önce aile içi şiddete maruz kalan öğrencilerin çiftler arası şiddet kabul etme düzeylerinin aile içi şiddete maruz kalmayanlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Begum vd. (2015), çiftler arasındaki şiddetle ilişkili sosyodemografik faktörleri incelemiştir. Çalışmaya yaşları 18 ile 39 arasında yer alan bireyler katılmışlardır. Çalışmada katılımcıların %21'inin herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. 18 yaşından önce evlenen kadınların şiddete maruz kalma oranı, 18 yaşından sonra evlenen kadınlara göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Partneri alkol kullanan kadınlarda, partneri alkol kullanmayan kadınlara göre daha yüksek aile içi şiddet riski bildirilmiştir. Aynı

çalışmada yaş grupları arasında şiddete maruz kalma açısından anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Morelli vd. (2016), ergenler ve genç yetişkinlerde cinsel içerikli fotoğraf, videoların internet yoluyla alışverişini içeren sexting davranışının sıklığı ile psikolojik sıkıntı ve flört şiddeti ile arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya yaş ortalaması 20.8 olan 1334 İtalyan ergen ve genç yetişkin, 907 kadın ve 427 erkek olmak üzere katılım göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre erkeklerin daha fazla cinsel içerikli mesajlaşma yaptığı görülürken; yüksek düzeyde cinsel içerikli mesajlaşma yapanların düşük düzeyde yapanlara oranla daha fazla çevrimdışı ve çevrimiçi flört şiddeti uyguladığı görülmüştür. Psikolojik sıkıntı ve flört şiddeti ilişkisine bakıldığında ise cinsel içerikli mesajlaşma sıklığı açısından anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Yıldırım (2016), benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet tutumlarının flört şiddetine yönelik etkisini araştırmayı hedeflemiştir. Çalışmasına 376 kadın ve 373 erkek olmak üzere toplam 749 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kadın öğrencilerin flört şiddeti tutumları ile toplumsal cinsiyet rolü tutumları arasında zayıf derecede, pozitif yönlü ve erkek öğrencilerin flört şiddeti tutumları ile toplumsal cinsiyet rolü tutumları arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, öğrencilerin flört ilişkisi içerisinde şiddete maruz kalma değişkenine göre flört şiddeti tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Pengpid ve Peltzer (2016), Afrika, Amerika ve Asya'da yer alan 22 ülkedeki üniversite öğrencilerinde yakın ilişki şiddetinin yaygınlığını ve bununla ilişkili faktörleri incelemişlerdir. Çalışmaya üniversitelerde lisans eğitimi gören 16979 öğrenci katılmıştır. Çalışmada son 12 ay içinde cinsel olarak aktif olan 7032 öğrenciden %16,3'ü fiziksel veya cinsel yakın ilişki şiddeti deneyimlediğini bildirmiştir. Hem erkekler hem de kadınlar arasında çocuklukta fiziksel ve cinsel istismar öyküsü, birini hamile bırakmış veya hamile kalmış olmak, son 12 ayda iki veya daha fazla cinsel partnere sahip olmak, mevcut tütün kullanımı ve travma sonrası stres bozukluğu semptomlarına sahip olmak ile fiziksel ve cinsel şiddet mağduriyeti arasında pozitif ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Ozaki ve Otis (2016), erkek üniversite öğrencilerinde cinsiyet eşitliği, ataerkil kültürel normlar ve yakın ilişki şiddetini Asya ve Avrupa kültürü bağlamında karşılaştırmışlardır. Asya'dan 784, Avrupa'dan 575 üniversite öğrencisi çalışma grubunu oluşturmuştur. Asyalı

öğrencilerin flört ilişkilerinde baskınlık, kadınlara düşmanlık, kıskançlık, olumsuz yükleme ve şiddeti onaylamanın yanı sıra ciddi fiziksel saldırı gerçekleştirme konusunda Avrupalılardan önemli ölçüde yüksek düzeylerde olduğu görülmüştür. Çalışmada baskınlık ve şiddet onayının, yakın ilişkilerde flörte yönelik fiziksel ve psikolojik saldırganlığın önemli yordayıcılarından olduğuna ulaşılmıştır.

Godbout vd. (2017), ergen ve genç yetişkinlerde yakın ilişki şiddetine erken maruz kalma ile ilişki doyumunda romantik bağlanmanın rolünü araştırmışlardır. Çalışmaya 1252 kişi katılmıştır. Araştırmanın bulguları, aile içi şiddete maruz kalmanın, bağlanma kaygısı yoluyla hem doğrudan hem de dolaylı olarak ilişki şiddetini yordadığını göstermiştir. Bağlanmadan kaçınma ve ilişki şiddetinin ise ilişki doyumunun yordayıcıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uçar vd. (2017), araştırmalarında üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve şiddete yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya 743 lisans öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırmanın bulgularına göre toplumsal cinsiyet rolleri üzerine etkili olan değişkenlerin cinsiyet, öğrenim görülen bölüm, anne ve babanın eğitim düzeyi, gelir düzeyi, aile tipi ve annenin çalışma durumu olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri geleneksel tutum puanları arttıkça fiziksel şiddeti onaylama puanlarının da arttığı tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin ilişki durumları ile şiddet tutumları arasında anlamlı bir fark bulamamıştır.

Reichel (2017), Avrupa'da partner şiddetinin belirleyicileri olarak sosyoekonomik durum ve eşitsizliği incelemiştir. Araştırmaya 18 yaşından büyük toplam 42000 genç yetişkin ve yetişkin katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre Avrupa Birliği üye devletleri genelinde daha düşük sosyoekonomik statüye sahip çiftler arasında şiddet yaygınlığının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, hane halkı geliri konusunda eşit söz sahibi olmayan kadınlar şiddete daha sık maruz kaldığını bildirmişlerdir.

Dağlar vd. (2017), ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını incelemiştir. Çalışmaya 1150'si kadın, 239'u erkek olmak üzere toplam 1389 üniversite öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin %61.1'i şiddete tanık olduğunu, %26.2'si anne babaları tarafından şiddete uğradıklarını, en fazla aile içinde psikolojik şiddet (%49.0) gördüklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin şiddete tanıklık etme ile şiddete ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, şiddete tanıklık edenlerin daha düşük şiddet tutumlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Courtain ve Glowacz (2017), genç yetişkinler ve ergenlerde flört şiddeti ile ilişkili tutumları incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya yaş ortalamaları 18.9 olan 1014 genç yetişkin ve ergen katılımcı dahil edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre erkek katılımcıların duygusal şiddet mağduriyetlerinin daha yüksek olduğu görülürken, kadın katılımcıların ise cinsel şiddet mağduriyetinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Aynı çalışmada cinsel şiddetin yaş ile ilişkili olduğu ve daha yüksek yaşlarda bulunanların cinsel şiddet uygulama davranışlarının daha fazla olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Ayyıldız ve Taylan (2018), üniversite öğrencilerinde flört şiddeti tutumları inceledikleri çalışmalarını 233 kadın ve 167 erkek olmak üzere toplam 400 üniversite öğrencisi ile yürütmüşlerdir. Çalışmanın bulgularına göre erkek öğrencilerin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum kabul düzeyi ve erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum kabul düzeyi ile kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum kabul düzeyi ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum kabul düzeyi arasında ise orta düzeyde pozitif ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada ayrıca erkeğin ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumlarının kabul düzeyinin yaşa göre farklılık gösterdiği ve yaş ilerledikçe bu tutumların arttığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Kumcağız vd. (2018), romantik ilişkilerde algılanan istismarın yordayıcısı olarak algılanan anne-baba tutumları ve boyun eğici davranışları araştırmışlardır. Çalışmaya, 283 kadın ve 228 erkek üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada babadan algılanan kontrol denetimi yükseldikçe romantik ilişkilerde algılanan istismarın azaldığı, anneden algılanan kontrol denetimi yükseldikçe romantik ilişkilerde algılanan istismarın yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada anne kontrol/denetim, baba kontrol/denetim, romantik ilişkide algılanan istismar, boyun eğici davranışlar ve yaş ile anne kabul/ilgisinin negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Sarihan ve Yılmaz (2018), çocukluk çağı travma yaşantıları ve toplumsal cinsiyetçilik özelliklerinin flört şiddeti ile arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmalarına 176 kadın, 103 erkek toplam 279 üniversite öğrencisinin katılımını sağlamışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre, çocukluk çağı travma yaşantıları ile şiddet tutumu arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı çalışmada çelişik duygulu cinsiyetçiliğe sahip olanlar ile şiddet tutumu arasında pozitif yönlü, orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Dikmen vd. (2018), kadınların flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeylerini araştırmışlardır. Çalışmaya üniversitede öğrenim göre 500 kadın öğrencisi katılım sağlamıştır. Bu çalışmada, öğrencilerin anksiyete düzeyleri ile duygusal, sözel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalma durumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise, umutsuzluk düzeyleri ile sözel, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalma durumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin bulunması olarak ortaya çıkmıştır.

Akkuş vd. (2018), çiftler arasındaki şiddeti kabul ile flört şiddeti arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya, 72'si kadın ve 44'ü erkek toplam 116 üniversite öğrencisi katılımıyla katılım sağlamıştır. Çalışmada, kadına yönelik şiddet kabulü, erkeğe yönelik şiddet kabulü, çiftler arası şiddet kabulü ve toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği; erkeklerin kadınlara oranla tüm değişkenlerde ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Marganski ve Melander (2018), yakın ilişkilerde siber saldırganlık mağduriyetinin boyutu ve bunun psikolojik, fiziksel ve cinsel partner şiddeti deneyimleriyle birlikte ortaya çıkışını araştırdıkları çalışmalarına son 12 ayda flört ilişkisi içerisinde bulunan 540 üniversite öğrencisini dahil etmişlerdir. Çalışmada, öğrencilerin %73'ü yakın ilişkilerde siber saldırganlığa, %53,1'i çevrimdışı psikolojik saldırganlığa, %23.1'i fiziksel saldırganlığa ve %17.4'ü cinsel saldırganlığa maruz kaldığını belirtmiştir. Ayrıca siber saldırganlık mağduriyeti ile psikolojik şiddet, fiziksel ve cinsel mağduriyet arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Uzel vd. (2018), üniversite öğrencilerin flört şiddetini kabul etme düzeylerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya, 624 kadın ve 473 erkek üniversite öğrencisi olmak üzere 1097 katılmıştır. Çalışmada erkek öğrencilerin şiddet kabul düzeylerin kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada ayrıca geniş aileye sahip olanların, bir işte çalışmayanların ve ailede şiddete maruz kalan öğrencilerin şiddet kabul düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sezer ve Sumbas (2018), okul başarısı, benlik saygısı ve toplumsal cinsiyete ilişkin tutumlar ile çiftler arası şiddet kabul düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmaya 454'ü kadın 251'i erkek toplam 705 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırmada genel not ortalaması düşük olan öğrencilerin, orta ve yüksek not ortalamasına sahip öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek şiddet kabul durumlarının olduğu bulunmuştur.

Aynı çalışmada benlik saygıları orta seviyede olanların benlik saygıları yüksek olanlara göre şiddeti kabul düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Çiftler arası şiddeti düşük düzeyde kabul edenlerin eşitlikçi cinsiyet tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tarı Selçuk vd. (2018), üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet, flört şiddetine yönelik tutum ve toplumsal cinsiyet algısının flört şiddetine maruziyet ile ilişkisini incelemiştir. Araştırmaya 214 kadın, 78 erkek olmak üzere 292 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların %19,9'u geçmişteki flört ilişkisinde şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Şu anki flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalan kız öğrencilerin oranının erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada yaş grupları ile flört şiddeti tutumları arasında anlamlı bir sonuç bulunamamıştır.

Duman vd. (2019), üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya, 64 üniversite öğrencisi katılım sağlamıştır. Çalışmanın bulgularında üniversite öğrencilerin yakın ilişkilerindeki partner ilişkilerinde şiddete yönelik kabul görmeyen bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Aynı çalışmada cinsiyet, yaş, gelir durumu, anne ile ilişki, baba ile ilişki, ebeveynlerin birbiriyle ilişki durumuna göre partner ilişkilerindeki şiddet algıları ve şiddete yönelik tutumların anlamlı farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir.

Muñiz-Rivas vd. (2019), ebeveynlik stilleri ile yakın ilişkilerde şiddet arasındaki ilişkiyi yaşları 14-18 arasında olan 1132 ergen ile yürüttükleri çalışmada incelemiştir. Araştırmada anne otoriterliği ile çevrimiçi şiddet arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki bulunurken, hoşgörülü anne baba tutumlarına sahip ergenlerin yakın ilişki şiddeti boyutunda en düşük düzeylere sahip olduğu bulunmuştur. Çalışmada ayrıca otoriter baba tutumları ile kadın ergenlerin duygusal şiddet uygulama düzeyi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki gözlenmiştir.

Özdemir (2019), otoriter kimlik yapısının flört şiddeti üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasında çalışma grubunu tıp fakültesinde 1. ve 2. Sınıfta öğrenime devam eden 251 kişiden oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin şiddet olarak tanımlanan bazı durumları şiddet olarak algılamadığı, bu konuda farkındalıklarının düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca şiddete maruz kalan öğrencilerin yetkecilik ve flört tutum

puanlarının, şiddete maruz kalmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu ve aradaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür.

Bilge vd. (2020), hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin düşünce ve tutumlarını değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 654 üniversite öğrencisi katılmıştır. Kadın öğrencilerin %19.5'i, erkek öğrencilerin ise %42'si evli bir kadının "Başka bir erkek ile cinsel ilişkiye girerse" şiddete uğramasının meşru olduğunu düşündüklerini bildirmişlerdir. Katılımcıların evlilikte şiddete ilişkin, düşük sosyoekonomik düzeye sahip olanların şiddetin meşruluğuna yönelik tutumlarının daha yüksek düzeylerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Adıbelli ve Özkan (2020), üniversite öğrencilerinin şiddete yönelik tutumlarını ve tutumlarını etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Çalışmaya 293 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada şiddete yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları ile ilişkisi incelenen sosyodemografik değişkenlerden yaşamın büyük bölümünün geçtiği yer, aile tipi, anne ve baba mesleği, anne ve baba eğitim düzeyi, aylık ortalama aile geliri, aylık ortalama harçlık arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Li vd. (2020), Çinli ve Amerikalı üniversite öğrencilerinin yakın ilişki şiddetine yönelik tolerans düzeylerini karşılaştırmalı olarak araştırmışlardır. Çalışmaya 1178 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırmanın bulguları, Çinli üniversite öğrencilerinin ABD'deki öğrencilere oranla göre yakın ilişkilerde şiddete karşı daha yüksek bir tolerans düzeyine sahip olduğunu göstermiştir. Hem Çinli hem de Amerikalı üniversite öğrencilerin yakın ilişkilerdeki şiddete karşı toleranslarının, öncelikle toplumsal cinsiyet rollerine sonrasında toplumsal cinsiyete dayalı şiddete yönelik tutumlardan etkilendiğine yönelik sonuçlara ulaşılmıştır.

Özdemir (2020), bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz anlayış ve boyun eğici davranışların aracı rolünü incelemiştir. Çalışmaya, 329 üniversite öğrencisi kadın katılım sağlamıştır. Çalışmada, kaygılı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayış ve boyun eğici davranışın tam aracılık etkisi olduğu bulunmuştur. Kaçınmalı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide ise öz-anlayış ve boyun eğici davranışın kısmi aracılık etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Tussey vd. (2021), kötü ebeveynlik, çocuk istismarı, bağlanma stilleri ve riskli uyuşturucu kullanımının yakın ilişkilerde şiddet üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırmaya, 1432 üniversite öğrencisinin katılmıştır. Araştırmada kadınların erkeklere oranla daha fazla bağlanma kaygısı bildirdiği tespit edilmiştir. Bağlanma kaygısının, çocuklukta

fiziksel istismar, ebeveyn şiddetine tanık olma ve anne ile daha düşük ilişki kalitesi ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmada, flört şiddeti failliği ve riskli cinsel davranışlar ile uyuşturucu maddenin kötüye kullanımı arasında da ilişki olduğu görülmüştür.

Avcı vd. (2022) üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki şiddete yönelik tutumunu inceledikleri çalışmalarını, 380'i kadın 44'ü erkek olmak üzere toplam 424 öğrenci ile yürütmüşlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %20'sinin daha önceki ilişkilerinde partnerlerine şiddet uyguladığı, %57,1'inin ise şiddete tanıklık ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmada yakın ilişkilerde partner şiddetine ilişkin tutumlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erkek öğrencilerin psikolojik ve fiziksel şiddeti kabul düzeyleri kadın öğrencilerden yüksek bulunmuştur.

Baltacı vd. (2022), üniversite öğrencilerinde flört şiddeti tutumunun yordayıcısı olarak öz duyarlık, öfke ifade tarzı ve demografik değişkenlerini incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 366 üniversite öğrencisinin katılımı sağlanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre öz duyarlık, flört ilişki durumu (daha önce flört ilişkisi olmama) ve cinsiyetin (kadın olma) flört şiddeti tutumunun anlamlı yordayıcıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.5. Psikolojik Sağlamlık

Bir kavram olarak sağlamlık hem fiziksel hem zihinsel sağlık alanları için artan bir ilgi düzeyine ulaşmıştır. Psikolojik sağlamlıkla ilgili araştırmaların yüzyıldan fazla süren kalıcı ve kapsamlı bir tarihsel mirasa dayandığı düşünülmektedir. 1914 yılında Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesinin ardından Ernest Shackleton, kâşif ekibiyle birlikte Antarktika'ya doğru yola çıktığı sırada Kutuplarda buzlar arasında kalan gemilerini terk etmişlerdir. Tüm gücünü ekibini kurtarmak için kullanan Shackleton, dünyanın en yaşanılmaz ortamında tehlikelere rağmen ekibindeki herkesle 2 yıl sonra sağ olarak İngiltere'ye geri dönmüştür. Bu üstün başarı uzun süreli tehditler altında dayanıklılığın göstergesi olarak yorumlanmış ve psikolojik sağlamlık paradigması olarak, Shackleton'un iki kişisel özelliği iyimserlik ve inançlı olmak değerlendirilmiştir (Atkinson vd., 2009; Connor ve Davidson, 2003).

Daha sonrasında araştırmacılar 1950'lerde, üstün yetenekli görünen çocukların ciddi anlamda dezavantajlı yaşam olaylarından nispeten zarar görmeden nasıl çıkmayı başardıklarını merak etmeye başlamışlardır. Erken dönem çalışmalarında dayanıklılık kavramında iki konu alanı olarak travmatoloji ve gelişimsel psikoloji öne çıkmıştır. Bu iki konu alanı bağlamında travmatik stresten kaçınmak ve benlik saygısı gibi çocukları farklılaştıran niteliklere

odaklanılmıştır (Luthar vd., 2000). Werner ve Smith'tin çocuklarla gerçekleştirdikleri çalışmada bazı çocukların psikolojik açıdan sağlıklarına dikkat çekilmiş; bu çocukların aile desteği, olaylarla başa çıkma becerisi ve güçlü bir değer duygusundan nasıl yararlandıkları analiz edilmeye başlanmıştır (Werner ve Smith, 1982; akt. Graber vd., 2015).

Psikolojik sağlamlığa yönelik henüz ortak bir tanım oluşturulamamıştır. İnsanlar olumsuz hayat koşullarıyla karşılaştıklarında, kimileri bu olumsuzluklara karşı direnirken bazıları ise direnmeden boyun eğebilmektedir. Literatürde "resilience" kavramıyla geçmekte olan bu direnme gücünü Luthar (2015), dayanıklılık olarak ele almış ve "önemli sıkıntı veya travma deneyimlerine rağmen görece olumlu adaptasyon" olarak tanımlamıştır. Psikolojik sağlamlık, yaşamın herhangi bir aşamasında bireyin sıkıntıya maruz kalmasına rağmen ruhsal sağlığını geliştirmesini, sürdürmesini veya yeniden kazanmasını sağlamak için psikolojik, sosyal, çevresel ve biyolojik faktörlerin etkileşime girdiği süreç olarak da kabul edilebilmektedir (Tsirigotis ve Luczak, 2018).

Psikolojik sağlamlığın, riskten kaçınmaktan ziyade olumsuz durumlara ve riske maruz kalmanın sonucunda ortaya çıktığı görüşü hâkimdir. Bu görüşe göre sağlamlık aktif bir süreç olarak ele alınmaktadır. Dirençli insanlar, olumsuz olayların sonuçlarından kendilerini izole etmek için çevrelerini başarılı bir şekilde manipüle edebilmektedirler. Bu nedenle, stresli bir durumdan veya olumsuz olaydan yalnızca kaçınmak, herhangi bir aktif süreç içermediği için sağlamlık oluşturmamaktadır (Rutter, 1985). Bununla birlikte, psikolojik sağlamlığın bireysel özelliklerden ortaya çıkan bir olgu olduğu görüşü ile çevresel değişkenlerle girilen etkileşimle meydana gelen bir kavram olduğu görüşü de bulunmaktadır (Kararımak, 2006). Psikolojik sağlamlık teriminin anlamı, yalnızca çalışmalar arasında değil, zaman içerisinde ve teorik bağlama göre de önemli ölçüde farklılıklar göstermektedir (Heller vd., 1999). Buna rağmen, tüm sağlamlık araştırmaları, hemen hemen tüm insanların sıkıntı, stresörlere maruz kaldığını ve bu deneyimlerle başa çıkmalarına katkıda bulunabilecek potansiyel faktörler olduğu temel varsayımını paylaşmaktadır (Roy vd., 2000).

Psikolojik sağlamlık konusunda kişiliğin doğal gelişimi ve bu süreçteki yetiştirilme problemleri ele alınan kavramlar arasındadır. Psikolojik sağlamlık, gençlerin belirli bir kısmının zorluklara karşı savunmasız görünmesine rağmen koşulları ne olursa olsun normal gelişime ulaşabilecek kapasitede olduklarını ifade etmektedir. Bu durum, psikolojik sağlamlığın büyük ölçüde doğuştan gelen faktörler tarafından belirlendiği ve bu nedenle gelişimden veya çevre ile etkileşimden nispeten etkilenmediği görüşüne yol açmıştır (Rutter,

2000). Bu araştırmayı izleyen çalışmalarda ise gençlerin olumsuz durumların üstesinden gelmelerinde belirli sınırlılıklar olduğu sonucuna ulaşılarak psikosoyal bağışıklık fikrine karşı çıkılmıştır (Blum, 1998; Cicchetti ve Garnezy, 1993).

Werner (1995), sağlamlığı yüksek çocukların, genellikle kişiliklerinde diğerlerine göre farklılıklar bulunduğunu, aile üyelerinden ve yabancılardan olumlu tepkiler alarak erken yaşta yetişkinlerle yakın bağlar kurmalarını sağlayan özelliklere sahip olduklarını ileri sürmektedir. Ek olarak, dirençli çocukların problem çözmeye yönelik aktif bir yaklaşıma sahip olduğu, deneyimlerini yapıcı bir şekilde algılama eğilimlerinin bulunduğu ve hayatı daha olumlu bir perspektiften algılama yeteneklerinin bulunduğu belirtilmektedir. Carver (1998) ve Harvey ve Delfabro (2004) tarafından yürütülen çalışmada ise psikolojik açıdan sağlamlığı yüksek olan bireylerin özellikleri arasında; sosyal becerilerde çeşitlilik, yüksek derecede sosyal duyarlılık, yüksek zeka, mizah anlayışı, iyimserlik, empati yeteneği ve kritik problem çözme becerileri sayılmaktadır. Buna rağmen, kendisini yoğun bir biçimde gösteren stresörler göz önüne alındığında, dirençli gençlerin bile psikolojik ve fiziksel sıkıntıya yenik düştüğü ortaya çıkmıştır (Grossman vd., 1992).

Psikolojik sağlamlık, bireylerin yaşadıkları zorluklar ve travmatik olaylar ile iyi başa çıkmalarını sağlayan becerilerin haricinde kişilik ve mizaç gibi değişkenleri de içeren çok boyutlu dinamik bir yapı olarak ele alınmaktadır (Campbell Sills vd., 2006). Bu açıdan psikolojik sağlamlık oluşturma stratejileri kişiden kişiye değişiklikler göstermektedir. Psikolojik sağlamlığın, kişilerin güçlü yönlerine odaklanan, beceri ve deneyimlerini temele alarak bireyselleştirilmiş bir süreç olduğu söylenebilmektedir (Newman, 2005).

2.5.1. Psikolojik Sağlamlığı Etkileyen Faktörler

Psikolojik sağlamlık kavramı literatüre girdiği ilk yıllarda doğuştan gelen bir özellik olarak değerlendirilmiş, o dönemde risk faktörlerini olumlu yönetebilen ve gelişimi normal olan çocuklar sağlam olarak değerlendirilmiştir (Winders, 2014). Bunu izleyen süreçte risk faktörlerinin dışında koruyucu faktörlerin de bulunabileceği ve sağlamlığın geliştirilebilen bir özellik olduğu düşünülmüştür (zkan, 2021). Son yıllarda psikolojik sağlamlık kavramının risk altındaki genç nüfusun olumlu psikolojik uyumuna katkıda bulunan faktörleri araştırılmıştır. Bu süreçte risk faktörlerinin, gençlerin uyum yeteneği üzerindeki etkilerini azaltmaya hizmet eden koruyucu faktörler belirlenmeye çalışılmıştır (Legault vd., 2006).

2.5.1.1.Koruyucu faktörler

Psikoloji alanında sağlamlığı inceleyen erken dönem araştırmaları, psikososyal sorunlara yol açan risk faktörlerine bakmaktan bireyin güçlü yanlarının belirlenmesine doğru bir yol izlemekteydi (Richardson, 2002). Daha sonraki araştırmalar yoksulluk, ebeveyn akıl hastalığı gibi zor koşullarda yaşarken gelişen bireylerin, özellikle gençlerin özelliklerini belirlemeye odaklanmıştır (Garmezy, 1991).

Psikolojik sağlamlık kavramı incelendiğinde risk faktörleri ve koruyucu faktörlerin etkileşimi önemli yer tutmaktadır. Koruyucu faktörler kapsamında yer alan durumların, mevcut durumdaki zararı azaltarak riskli yaşam olaylarında insanlara destek sağladığı belirtilmektedir (Kumpfer, 2002). Koruyucu faktörler kavramı, olası risklerin etkisini azaltan, ortadan kalkmasını sağlayan, bireylerin gelişimlerini destekleyen olguları kapsamaktadır (Masten, 1994). Rutter (1985), “bir kişinin uyumsuz bir sonuca yatkın bazı çevresel tehlikelere karşı tepkisini değiştiren, iyileştiren veya değiştiren etkiler” olarak koruyucu faktörleri tanımlamaktadır. Koruyucu faktörler, dayanıklılığa katkıda bulunan özellikleri inceler ve dayanıklılığı kolaylaştıran mekanizmalardır (Mrazek ve Mrazek, 1987).

Koruyucu faktörler düşünüldüğünde psikolojik sağlamlığın oluşmasında destekleyici aile ilişkileri, ikili ilişkiler, etkili başa çıkma becerileri ve bu mekanizmaların etkileşimlerini içeren durumlar önemli yer tutmaktadır (Graber vd., 2015). Bu koruyucu faktörlerin gençlerin genel olarak esenliği ve gelişiminde de merkezi bir rol oynadığı bulunmuştur (Masten ve Reed, 2002). Her ne kadar koruyucu faktörler sağlamlık açısından bir ön koşul gibi görünse de aynı koruyucu faktör bir birey için etkili olurken başka bir bireyde etkili olamayabilmektedir. Buna ek olarak, bir faktör zaman içerisinde etkisini artırabilmekte veya etkisini kaybedebilmektedir. Bu durumlar, koruyucu faktörlerin dinamik bir yapısının olduğunu işaret etmektedir (Johnson ve Wiechelt, 2004).

Bu çalışmada psikolojik sağlamlıkta koruyucu faktörler; bireysel, ailesel ve çevresel koruyucu faktörler başlıkları altında ele alınmıştır.

2.5.1.1.1. Bireysel koruyucu faktörler

Psikolojik sağlamlığa ilişkin bireysel düzeyde koruyucu faktörler arasında: Garmezy’ e (1991) göre ortalamadan yüksek zeka, yüksek öz saygı, öz güven, olumlu mizah kapasitesi; Steinhardt ve Dolbier’e (2008) göre etkili başa çıkma stratejileri, problem çözme becerisi, olumlu duygulanım, benlik saygısı ve liderlik; Aksoy’a (2022) göre arkadaş edinebilme, var

olan ilişkileri sürdürebilme, güvenli bağlanma, pozitif düşünce, affedicilik, sağlık, hayata dair amaç, sosyal uyum, gerçekçi beklentilere sahip olmak, öz denetim, sağlıklı fiziksel gelişim; Kararımak'a (2006) göre entelektüel başarının yüksek olması, herkes tarafından sevilen biri olma; Sarkar ve Fletcher'a (2014a) göre uyarlanabilir mükemmeliyetçilik, özgüven, odaklanma, rekabetçilik ve proaktivite gibi faktörlerin yer aldığı görülmüştür.

Sarkar ve Fletcher (2014a), Olimpiyat şampiyonu sporcuların meydan okuma ve üst bilişlerini yönetmeyi başararak stres faktörlerinin potansiyel olumsuz etkilerinden korunduklarına dair bir bulguya ulaşmışlardır. Aynı çalışmada psikolojik sağlamlık temelli optimal spor performansı kuramını geliştirilmiştir.

Psikolojik sağlamlık üzerindeki bireysel koruyucu faktörlere değinen bu kuram Şekil 2'de özetlenmiştir.

Şekil 2. Psikolojik sağlamlık temelli optimal spor performansı kuramı

Şekil 2 incelendiğinde sporcuların, günlük hayatta stresörlerle karşılaştığı görülmektedir. İleri sürülen kuramda üst bilişleri etkili bir biçimde yönetmenin stresörlere karşı koruyucu olduğu görülmektedir. Bu yapıcı bilişsel tepkiler, kişinin düşünceleri, duyguları ve eylemleri için kişisel sorumluluk almaya bağlı görünen kolaylaştırıcı tepkileri desteklemektedir. Kolaylaştırıcı tepkiler, optimal spor performansının gerçekleştirilmesine yol açmaktadır. Kuramın en önemli bulgusu psikolojik sağlamlık-stres-performans ilişkisinde olumlu bir kişilik, motivasyon, güven ve odaklanmanın koruyucu etkilerine değinmesi olarak düşünülmektedir (Sarkar ve Fletcher, 2014a).

Yukarıda değinilen bireysel koruyucu faktörlerin tümü, bireylerin kendisi ve etrafındaki dünya hakkında olumlu hislerinin yanı sıra, önündeki engelleri aşabilmek için stratejiler

geliştiren aktif bir hayat yaklaşımını içermektedir. Bireysel faktörler, hayata karşı aktif yaklaşımları destekleyen, özel yetenekleri ödüllendiren ortamların yaratılmasına yol açmaktadır. Bireylere sunulan destek kaynakları, bireylerin yeterlilikleri ve sonraki yaşantılarına uyumlarında etkili olmaktadır (Cömert, 2022).

2.5.1.1.2. Ailesel koruyucu faktörler

Ailesel koruyucu faktörler ele alındığında ilk olarak ebeveynlik stratejileri öne çıkmaktadır. Sıcak, tutarlı bir disiplin anlayışına sahip, duyarlı ebeveyn yaklaşımlarının çocukların olumlu sosyal uyumlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Olumlu sonuçlarla ilişkili görünen en tutarlı faktörlerden biri, destekleyici ve duyarlı ebeveynlik olarak ön plana çıkmaktadır. Risk durumu süresince destekleyici veya duyarlı ebeveynlik stilleri, daha düşük içselleştirici davranış düzeyleriyle ve daha yüksek akran sosyal yeterliliğiyle ilişkili olmaktadır (Masten vd., 1999; Wyman vd., 1999).

Koruyucu faktörler arasında aile bağlamında bir diğer faktör olarak ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin kalitesi ele alınmaktadır. Ebeveynle iyi bir ilişkiye sahip olmak, çocuğu sosyal çevredeki diğer insanlarla sağlıklı üretken ilişkiler kurmaya hazırlamaktadır (Vanderbilt-Adriance ve Shaw, 2008). En az bir ebeveynle iyi bir ilişkiye sahip olmanın kardeşler, öğretmenler ve akranlarla daha az çatışmalı ilişki kurmada yardımcı olduğu bulunmuştur (Ingoldsby vd., 2001). Ebeveyn-çocuk ilişkisinin kalitesinin ve yakınlığının, psikolojik sağlık açısından risk altındaki çocukların olumlu sonuçlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Radke-Yarrow ve Brown, 1993).

Evlilik ilişkisinin kalitesinin de psikolojik sağlık için bir koruyucu faktör olduğu düşünülmektedir. Evliliğin kalitesinin ve ebeveynin psikososyal kaynaklarının, çocuk davranışlarıyla tutarlı bir şekilde başa çıkma yeteneğini artırarak ebeveyn-çocuk ilişkisinin kalitesini yükselteceği ileri sürülmektedir (Belsky vd., 1991). Olumlu bir evlilik ilişkisi, çocukların duygusal güvenliğini artırabilir ve bu da günlük stresörlerle başa çıkma yeteneklerini geliştirebilmektedir (Cummings vd., 2004). Ebeveynler arasındaki yüksek ilişki uyumu koruyucu faktör olarak psikolojik sağlamlığa hizmet edebilmektedir (Porter vd., 2003).

2.5.1.1.3. Çevresel koruyucu faktörler

Çevresel faktörler arasında en önemli koruyucu faktörlerden bir tanesi sosyal destek olarak ele alınmaktadır. Kişinin sosyal desteği ne kadar algıladığı sağlamlık açısından önem kazanmaktadır. Algılanan sosyal destek, kişinin sosyal desteğe potansiyel erişimini ifade eder

ve kişinin arkadaşlarından yardım sağlayabileceğine dair öznel yargısını ifade etmektedir (Freeman vd., 2011). Sosyal destek araçsal, duygusal veya pratik anlamda stres zamanlarında bireyler için hayati önem taşıyarak fiziksel ve zihinsel sağlığın korunmasında yardımcı olmaktadır (Walsh, 2003).

Sosyal çevrede yer alan anne ve baba dışında yer alan başka bir yetişkinle kurulan olumlu ilişki, akran ve arkadaş desteği, kaliteli okullar ve gençlik merkezleri de çevresel koruyucu faktörler arasında yer almaktadır (Gizir, 2007). Bireyler topluma katılımları sonucunda diğer insanlarla arkadaşlık etmek, kimlik gelişimi ve başkalarına yardım etme gibi sosyal rollerde olumlu yönde gelişmeler göstermektedirler (Voydanoff, 2005). Toplumda yer alan dernekler tarafından sunulan okul sonrası zenginleştirme programlarının risk altındaki çocuklarda risk faktörlerini azaltmada ve akademik başarıyı artırmada başarılı olduğu görülmüştür (Bryan, 2005).

Çocuklar büyüdükçe etkileşim kurdukları sosyal ağlar da genişlemektedir. Genişleyen çevreleri içerisinde akranları tarafından kabul edilenlerin, risk faktörleri karşısında güçlü bir koruyucu faktöre sahip olduğu düşünülmektedir (Criss vd., 2002). Psikolojik açıdan sağlam niteliklere sahip olarak tanımlanan bireyler, yeteneklerinin bir kısmını çabalarını destekleyen, potansiyellerine inanan ve onları yüksek çaba göstermeye teşvik eden akıl hocalarına atfetme eğiliminde olan bireyler olarak düşünülmektedir. Çocukların güvenebileceği istikrarlı, güvenilir ve aileden olmayan yetişkin mentore sahip olmaları psikolojik sağlık açısından koruyucu bir faktör olarak ele alınmaktadır (Walsh, 2003).

2.5.1.2. Risk faktörleri

Risk, normal işleyişi engelleyen olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir. Risk faktörleri, çoğu insan için sıkıntıya ve potansiyel olarak zararlı sonuçlara yol açabilecek durumların tamamı olarak ele alınmaktadır (Masten, 1994). Risk faktörleri kapsamında yaşamdaki olumsuz çevresel etkenlerle birlikte stres yaratan hayat olayları yer almaktadır ve bu olaylar kişinin zarar görmesine sebebiyet verebilmektedir (Kumpfer, 2002).

Şiddetli ebeveyn hastalığı, psikososyal dezavantaj veya düşük kaliteli bakım görme gibi çocuklar için istenmeyen sonuçlara yol açan bazı risk faktörleri tanımlanmıştır (Johnson ve Wiechelt, 2004). Werner ve Smith (2001), çalışmalarında daha sonra yaşamlarında ciddi sorunlar geliştiren çocuklar arasında yaygın olan çeşitli risk faktörlerini belirlemişlerdir. Bunlar arasında kronik ve şiddetli yoksulluk, anne eğitimi eksikliği, aile istikrarsızlığı, tek ebeveynlik,

önemli sağlık ve fiziksel sorunlar (örneğin, doğum öncesi sorunlar, doğum güçlükleri ve bebeklik dönemindeki diğer sağlık sorunları) bulunmaktadır.

Risk faktörleri her bireyde aynı etkiyi ortaya çıkarmamakta, bireyden bireye değişen farklı etkilere sahip olabilmektedir. Örneğin, aile içi şiddete maruz kalma, erkekler ve kadınlar için farklı sonuçlara yol açmaktadır. Aile içi şiddete maruz kalan kadınların davranış problemlerini ifade etme olasılıkları daha yüksekken, aile içi şiddete maruz kalan erkeklerin daha düşük özdeğer duygularına sahip olması muhtemeldir. Bu, bir risk faktörünün genel olarak olumsuz sonuçlara yol açabileceğini, ancak sorunların şiddetinin cinsiyete göre değişebileceğini düşündürmektedir (Kolbo, 1996).

Aile içinde yaşanan şiddet olgusu, savaşlar, ebeveynlerden birinin ya da her ikisinin ölümü önemli risk faktörleri arasında görülmektedir (Masten ve Coastworth, 1998). Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin, olmayan genç yetişkinlere göre daha düşük istihdam oranlarına, daha düşük kazançlara, lise sonrası okula devam oranlarına ve daha düşük bağımsız yaşam statüsüne sahip oldukları belirtilmiştir (Murray vd., 2000). Çocuklar ve gençlerde düşük sosyoekonomik statüye sahip olmak okul ve sonrasındaki yaşamı olumsuz etkileyebilmekte, bu da risk faktörlerinin birikmesine sebebiyet vermektedir (Murray, 2003).

Risk faktörleri açısından değerlendirilebilecek bir diğer konu ise istismar ve ihmalin hâkim olduğu bir ev ortamında büyümek olarak ele alınmaktadır. Böyle bir ev ortamında büyümek, kişinin yaşam süresi boyunca duygusal ve davranışsal sorunlar için bir risk faktörü oluşturmaktadır. Akranlar tarafından reddedilmek ve onlar tarafından mağduriyete uğramak suçluluğa sebebiyet vererek riskli bir süreci beraberinde getirmektedir (Parker ve Asher, 1987).

Yoksulluk, psikolojik sağlamlık üzerinde dolaylı olarak bir etkiye sahip olarak risk oluşturmaktadır (Brooks-Gunn vd., 1993). Okul başarısızlığı, okulu bırakma, uyuşturucu kullanımı, şiddet, boşanma, hastalık gibi çok çeşitli olumsuz sonuçlar psikolojik sağlamlık açısından savunmasızlığı artıran veya riski tahmin etmeye yarayan faktörler olarak ele alınmaktadır (Silberg vd., 2003).

Stres, yetersiz doğum öncesi bakım, düşük doğum ağırlığı, ergen gebeliği ve ergenlikte çocuk yetiştirme, yetersiz beslenme, alkol, sigara ve kurşun gibi çevresel veya toksik maddelere maruziyetler, HIV dâhil cinsel yolla bulaşan hastalıklar, yaralanmalar, çocuk istismarı ve ihmali fiziksel ve psikolojik sağlık açısından risk faktörlerini oluşturmaktadır (Seelman ve Sweeney, 1995). Terör saldırılarına maruz kalmak dayanıklılığı olumsuz etkilemektedir. Zorluklara daha

fazla maruz kalma, daha yüksek stres ve sıkıntı semptomları ile ilişkilendirilmiştir (Kuterovac-Jagodic, 2003). Kalıcı bir tehlike duygusu ve yaşanan travma sonrası stres durumu adaptasyonda olumsuz bir rol oynamaktadır (Scott vd., 2013).

2.5.3. Psikolojik Sağlamlıkla İlgili Yapılmış Araştırmalar

Leak ve Williams (1989), yürüttükleri çalışmada toplumsal ilgi, yabancılaşma ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmaya 200 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Bu çalışmada toplumsal ilgi ile psikolojik sağlamlığın kontrol ve bağlanma alt boyutu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı çalışmada toplumsal ilgi ile psikolojik sağlamlığın meydan okuma alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Luthar (1991), stres ve olumsuz yaşam olaylarından sonra sosyal yeterlik gösteren öğrencilerin özelliklerini incelemeyi amaçlamıştır. 62 erkek ve 82 kadın olmak üzere toplam 144 ergen çalışmaya katılmıştır. Araştırmada içsel kontrol odağına sahip olanların dışsal kontrol odağına sahip olanlara göre olumsuz yaşantılarla başa çıkmada daha başarılı olduğu bulunmuştur. Stres yaratan yaşam olaylarına maruz kalan fakat sosyal yeterlik ve psikolojik sağlamlığı yüksek öğrencilerin düşük stresli hayata sahip olanlara oranla daha fazla kaygı yaşadığı görülmüştür. Psikolojik sağlamlığın, stres yaratan durumlardan tamamen kurtarıcı bir etkisinin bulunmadığı, olumsuz sonuçları azaltıcı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Dumont ve Provost (1999), ergenlerde sağlamlığın, sosyal desteğin, başa çıkma stratejilerinin ve benlik saygısının; stres ve depresyonda koruyucu rollerini araştırmışlardır. Çalışmalarına katılan 297 ergeni; dayanıklı, savunmasız ve uyumlu olmak üzere üç gruba ayırmışlardır. Uyum sağlayan gruptaki ergenler, diğer iki gruptaki ergenlerden daha yüksek benlik saygısına sahip bulunmuştur. Buna ek olarak, dayanıklı grupta yer alan ergenler de savunmasız ergenlere göre daha yüksek benlik saygısına sahiptir. Son olarak dayanıklı grupta yer alan ergenlerin, diğer iki gruptaki ergenlere göre problem çözme ve başa çıkma stratejilerinde daha yüksek düzeylere sahip olduğu görülmüştür.

Beasley vd. (2003), yaşam stresine yanıt olarak sağlamlığın etkilerini başa çıkma tarzı ve bilişsel dayanıklılık üzerinden ele almayı amaçlamışlardır. 187 üniversite öğrencisiyle yürütülen bu çalışmada sağlamlık, başa çıkma tarzının yönlerini ve psikolojik-somatik sıkıntı ölçümlerini doğrudan etkilemiştir. Bilişsel dayanıklılığın, duygusal başa çıkma gücünü artırdığı

ve olumsuz yaşam olayları sonrasında ortaya çıkan psikolojik sıkıntıların bireyler üzerindeki etkilerini azalttığı tespit edilmiştir.

Nakaya vd. (2006), psikolojik sağlamlık ile beş büyük kişilik özelliği arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmaya, 60 erkek ve 70 kadın olmak üzere toplam 130 lisans öğrencisinin katılımını sağlamışlardır. Bu çalışmada, psikolojik sağlamlık ile nevrozite arasında anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuş, dışadönüklük ve psikolojik sağlamlık arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Campbell Sills vd. (2006), genç erişkinlerde psikolojik sağlamlığın; kişilik, başa çıkma ve psikiyatrik belirtilerle olan ilişkisini araştırdıkları çalışmada 132 üniversite öğrencisiyle araştırmalarını yürütmüşlerdir. Bu çalışmada psikolojik sağlamlık, nevrozite ile negatif ve anlamlı düzeyde ilişki tespit edilirken; dışadönüklük ve sorumluluk ile psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada ayrıca görev odaklı başa çıkma ile psikolojik sağlamlık arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunurken; duygu odaklı başa çıkma ile psikolojik sağlamlık arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Ong vd. (2006) yürüttükleri çalışmada stres sürecinde psikolojik sağlamlığın ve olumlu duyguların işlevsel rollerini araştırmışlardır. Çalışma, 27 yetişkinin katılımıyla 45 gün boyunca sürmüştür. Çalışmalar sonucundaki bulgular psikolojik sağlamlıktaki farklılıkların, strese karşı günlük duygusal tepkilerdeki anlamlı değişimi açıkladığını göstermiştir. Son olarak, zaman içinde olumlu duygular deneyiminin, yüksek psikolojik sağlamlığa sahip bireylerin günlük stresten etkili bir şekilde kurtulma yeteneklerine yardımcı olma işlevi gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Steinhardt ve Dolbier (2008), başa çıkma stratejileri ve koruyucu faktörleri geliştirmek, semptomatolojiyi azaltmak amacıyla psikolojik sağlamlığı artırmaya yönelik bir psikoeğitim uygulamışlardır. Araştırmanın katılımcılarını 30 kişiden oluşan deney grubu ve 27 kişiden oluşan kontrol grubu oluşturmuştur. Deney grubuna 4 oturum psikoeğitim programı uygulanmıştır. Programın uygulanması öncesine oranla deney grubunun başa etkili başa çıkma stratejilerine, daha yüksek psikolojik sağlamlığa ve daha düşük semptomlara sahip olduğu bulunmuştur.

Neff ve McGehee (2010), ergen ve genç yetişkinlerde öz şefkat ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmaya 235 ergen (yaşları 14-17 arasında) ve 287 genç yetişkin (yaşları 18-24 arasında) katılım göstermiştir. Bu çalışmada, öz şefkat ile psikolojik

sağlamlık arasında hem ergenler hem de genç yetişkinlerde yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Güloğlu ve Kararırmak (2010), yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlamlığı incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya üniversite öğrencisi olan 296 kadın, 119 erkek toplam 410 kişi katılım göstermiştir. Araştırmanın bulgusuna göre yalnızlık ile benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkiyi tespit edilmiştir. Ayrıca, benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık değişkeninin yalnızlığın %34'ünü yordadığını bulmuşlardır.

Hjemdal vd. (2011) psikolojik sağlamlık ile anksiyete, depresyon ve obsesif kompulsif belirtiler arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmaya yaş ortalaması 16.4 olan 167 erkek ve 140 kadın toplam 307 kişi katılım göstermiştir. Bu çalışmada psikolojik sağlamlık düzeyi yüksek olan katılımcıların anksiyete, stres ve obsesif-kompulsif semptom düzeylerinin daha düşük düzeyleri öngördüğü sonucu bulunmuştur.

Eryılmaz (2012), üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlığı yordamada yaşam doyumu, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağını incelemiştir. Çalışmaya 346 kadın, 281 erkek olmak üzere toplam 627 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada yaşam doyumu, benlik saygısı, iyimserlik, kontrol odağı değişkenlerinin psikolojik sağlamlıkla pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca, öğrencilerin psikolojik sağlamlıklarının yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Williams ve Nelson-Gardell (2012), cinsel istismar mağduru ergenlerde psikolojik sağlamlığı yordayan faktörleri incelemiştir. Araştırmaya 237 ergen katılım göstermiştir. Araştırma sonucunda okul bağlılığının, bakıcı sosyal desteğinin, umut ve beklentinin, bakıcı eğitiminin ve yüksek sosyoekonomik düzeyin psikolojik sağlamlığı yordadığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

Peng vd. (2012), çalışmalarında olumsuz yaşam olayları ve ruh sağlığı arasında kişilik, sosyal destek ve psikolojik sağlamlığın etkisini araştırmışlardır. Çinli Tıp Fakültesi öğrencileriyle gerçekleştirilen çalışmaya 18-26 yaş aralığında yer alan 849 erkek, 1149 kadın olmak üzere 1998 lisans öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırmada ruh sağlığı sorunları ile olumsuz yaşam olayları ve nevrozlar arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca ruh sağlığı sorunları ile sosyal destek, dışadönüklük ve psikolojik sağlamlık arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Özer (2013), üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlımlıkları ile duygusal zekâ ve beş faktör kişilik kuramı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasını 523 kadın, 243 erkek toplam 766 öğrenci ile gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada duygusal zekâ özellikleri ile psikolojik sağlımlık düzeyleri arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Psikolojik sağlımlık düzeyleri ile beş faktör kişilik özelliklerinden duygusal nevrozizm arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dışadönüklük, deneyime açıklık, uyumluluk ve sorumluluk boyutları ile psikolojik sağlımlık arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir.

Brody vd. (2013), kırsal bölgelerde yaşayan Afrikalı Amerikalı gençlerin sosyoekonomik durumun psikolojik sağlımlık üzerindeki olası risklerini incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 489 Afro-Amerikan genç katılmıştır. Çalışmada düşük sosyoekonomik düzeyin psikolojik sağlımlık ve uyum sorunları açısından risk faktörü olduğuna ulaşmışlardır.

Keye ve Pidgeon (2013), üniversite öğrencileri arasında psikolojik sağlımlığı yordamada farkındalık ve akademik özyeterliliğin rolünü araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmaya 39 erkek ve 102 kadın, toplam 141 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Çalışma sonucunda farkındalık ve akademik özyeterliliğin psikolojik sağlımlığın yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Hartley (2013), ruh sağlığı sorunları olan 121 lisans öğrencisinden oluşan örneklem grubuyla akademik devamlılık ve psikolojik sağlımlık arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmanın bulgularına göre üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlımlığın, akademik devamlılığa ve yüksek not ortalamasına olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Thompson vd. (2013), mentorluk desteği alan gençler arasında sağlımlığın yordayıcısı olarak ailenin sosyoekonomik düzeyini incelemiştir. Çalışmaya 13 kadın, 11 erkek olmak üzere 24 genç katılmıştır. Çalışmada düşük sosyoekonomik düzey ve düşük sosyal desteğin psikolojik sağlımlık için olası risk faktörlerinden olduğu sonucu elde edilmiştir.

Xing ve Sun (2013), riskli karar vermede psikolojik sağlımlık ve olumlu duygulanımın rolünü araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmalarına 32 erkek ve 52 kadın olmak üzere toplam 84 üniversite öğrencisinin katılımını sağlamışlardır. Bu çalışmada, olumlu duygulanım ile psikolojik sağlımlık arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Allan vd. (2014), üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık derecelerini belirlemek ve ileriye dönük akademik başarı profillerini çıkarmak amacıyla çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Çalışmaya Birleşik Krallık'ta yaşayan 1534 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışma sonucunda artan psikolojik sağlamlığın kadınların olası akademik kazanımlarını kolaylaştırdığı, erkekler için ise bu durumun daha az işlevsel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada psikolojik sağlamlık düzeyleri açısından cinsiyete dayalı olarak anlamlı bir farklılaşma ise bulunamamıştır.

Çapan ve Arıcıoğlu (2014), affedicilik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi açıklamayı amaçlamışlardır. Çalışmaya 368 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin psikolojik sağlamlıkları ile affedicilikleri arasında pozitif bir ilişki bulmuştur. Aynı çalışmada psikolojik sağlamlığın; durumsal, kendine ve diğerlerine yönelik affediciliğin alt boyutları tarafından yordandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sarkar ve Fletcher (2014b), yüksek başarıya sahip olanların psikolojik sağlamlık açısından özelliklerini incelemişlerdir. 11 meslekten 9 erkek ve 4 kadın toplam 13 üstün başarılı bireyle görüşmüşlerdir. Çalışmada, katılımcıların baskılı ortamlarda başarılı olmalarını sağlayan sağlamlık niteliklerini belirlemek adına yorumlayıcı fenomenolojik analiz yöntemi kullanılmış olup psikolojik sağlamlıkla karakterize olan 6 üst temayı ortaya çıkarmışlardır. Psikolojik sağlamlıkla karakterize olan 6 tema: pozitif ve proaktif kişilik, deneyim ve öğrenme, kontrol duygusu, dayanıklılık ve uyarlanabilirlik, denge ve algılanan sosyal destek olarak ileri sürülmüştür.

Erdoğan vd. (2015), üniversite öğrencilerinin sağlamlık derecelerinde cinsiyetin ve öğrenim görülen fakültenin rolünü incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 216 erkek, 378 ve kadın ve 2 cinsiyetini belirtmeyen katılımcı olmak üzere toplam 596 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada cinsiyetin sağlamlık üzerinde anlamlı derecede etkili olduğu, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla daha yüksek sağlamlık düzeylerine sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kaya ve Çeçen-Eroğul (2015), ergenlerde psikolojik sağlamlık ve çocukluk dönemi istismar ve ihmal yaşantıları arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Çalışmaya yaşları 14 ile 19 arasında değişen 343 kadın, 328 erkek toplam 671 kişi katılmıştır. Çalışmada psikolojik sağlamlık ile duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Psikolojik sağlamlığın

cinsiyet, anne ve babanın eğitim durumu, ailenin aylık gelirine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Secades vd. (2016), rekabetçi sporlarda psikolojik sağlamlık ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Bu çalışmaya 126'sı erkek ve 109'u kadın olmak üzere toplam 235 İspanyol sporunun katılımını sağlamışlardır. Araştırmada psikolojik sağlamlık düzeylerinin; görev odaklı başa çıkma ile pozitif, dikkat dağıtma odaklı başa çıkma ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ríos-Risquez vd. (2016), psikolojik sağlamlık, akademik tükenmişlik ve psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmaya üniversitede öğrenim gören 113 hemşirelik öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, psikolojik sağlamlık ile psikolojik sağlık arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada araştırmacılar, psikolojik sağlamlığın daha yüksek algılanan psikolojik sağlığı yordadığı sonucunu elde etmişlerdir.

Arslan ve Balkıs (2016), ergenlerde duygusal istismar, problem davranışlar, öz-yeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamışlardır. 184 kadın ve 146 erkek katılımcı olmak üzere toplam 331 öğrenciyle gerçekleştirdikleri çalışmada psikolojik sağlamlık ve problemler davranışlar arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir. Aynı çalışmada anne-babadan algılanan duygusal istismar ile psikolojik sağlamlık arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Pidgeon ve Pickett (2017), üniversite öğrencilerindeki farkındalık, psikolojik sıkıntı ve başa çıkma stratejilerinde psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki farklılıkları araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmaya 122 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırmanın bulgularına göre psikolojik sağlamlık düzeyleri fazla olanların; daha yüksek farkındalık, daha yüksek uyumsal başa çıkma, daha düşük uyumsuz başa çıkma ve daha düşük psikolojik sıkıntı düzeylerine sahip olduğu sonucunu bulmuşlardır.

Taşgın, vd. (2017), üniversiteli gençlerin işsizlik kaygıları ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 393 üniversite öğrencisi katılım sağlamıştır. Çalışmanın bulgularına göre sonuçları kadın öğrencilerin işsizlik kaygısı düzeyleri erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ise kadın öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca

çalışmada öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının sosyoekonomik düzey değişkenine göre farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir.

Korkut Owen vd. (2017), iyilik halinin yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlığı araştırmışlardır. Çalışmaya 180 kadın, 63 erkek ve 1 cinsiyetini belirtmeyen toplam 264 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Bu çalışmada, psikolojik sağlamlığın genel iyilik halini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada, iyilik halinin %29'unun psikolojik sağlamlık tarafından yordandığı tespit edilmiştir.

Alibekiroğlu vd. (2018), üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide öz anlayışın aracı etkisini araştırmışlardır. Çalışmaya, 308 kız ve 97 erkek olmak üzere 405 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Bu çalışmanın bulgularına göre, yaşam doyumu ile psikolojik sağlamlık ve öz anlayış ile psikolojik sağlamlık değişkenleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Arabacı vd. (2018), ruh sağlığı hastanesinde yatarak tedavi gören ve şiddete maruz kalma öyküsü olan kadınların zihinsel gelişim ve psikolojik sağlamlık durumlarını incelemişlerdir. Çalışmaya şiddete maruz kalma öyküsü olan 120 kadın hasta katılmıştır. Çalışmada, katılımcıların hayatlarının bir döneminde %65,8'inin fiziksel şiddete, %30,8'inin cinsel şiddete ve %94,2'sinin sözlü şiddete maruz kaldığı bulunmuştur. Fiziksel, duygusal veya cinsel istismar öyküsü olan kadınların travma sonrasında psikolojik sağlamlık düzeylerinin düşük düzeylerde olduğu tespit edilmiştir.

Chow vd. (2018), hemşirelik öğrencilerinde psikolojik sağlamlık ve iyi oluş düzeylerini incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 508 kadın ve 170 erkek olmak üzere toplam 678 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada, algılanan iyi oluş üzerinde yapılan çok değişkenli regresyon analizi sonucunda öğrencilerin bildirdiği psikolojik sağlamlığın, algılanan iyi oluşun anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın ve Egemberdiyeva (2018), üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerini incelemişlerdir. Çalışmaya 160 kadın, 49 erkek toplam 209 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre psikolojik sağlamlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunurken öğrenim görülen bölüme göre farklılaşma tespit edilmiştir. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları diğer bölümde öğrenim gören öğrencilere oranla anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur.

Çalışmada ayrıca yaş değişkeninin psikolojik sağlamlık düzeyini pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Lebares vd. (2018), tükenmişlik, stres, psikolojik sıkıntı ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmaya, Amerika’da öğrenim gören 566 cerrahi asistanı katılmıştır. Çalışmada duygusal tükenmişliğin her iki cinsiyette eşit derecede yaygın olduğu bulunurken, üniversite eğitimi yılları boyunca tükenmişlik seviyelerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Aynı çalışmada, duygusal farkındalık ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin, cinsiyet ve eğitim düzeyi değişkenleri ile aralarında bir ilişki bulunamamıştır.

Cantez (2018), mutluluk, öz yeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçladığı çalışmasına 208 kadın, 105 erkek olmak üzere toplam 313 üniversite öğrencisini katılımcı olarak dâhil etmiştir. Araştırma sonucunda mutluluk, öz yeterlik ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Neufeld ve Malin (2019), tıp öğrencilerinin iyi oluşları ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmaya 67 erkek, 93 kadın olmak üzere toplam 160 üniversite öğrencisi katılım sağlamıştır. Çalışmada özerkliğin, iyi oluş üzerinde doğrudan etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, tıp fakültesinde öğrenim gören kadın öğrencilerin psikolojik sağlamlıklarının erkek öğrencilerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

García-León vd. (2019), çalışmalarında psikolojik sağlamlık ve stres ilişkisinde algılanan stres ve stresli yaşam olaylarını ele almışlardır. 80 üniversite öğrencisinin katılımıyla yürüttükleri çalışmalarında düşük psikolojik sağlamlığa sahip olan üniversite öğrencilerinin algılanan stres düzeyi, kaygı ve depresyon belirtilerinin yüksek seviyelerde olduğunu tespit etmişlerdir.

Zenger ve Folkman (2019), liderlik özelliklerini cinsiyet değişkeni açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya genç yetişkin ve yetişkinlerden oluşan 3876 erkek ve 4779 kadın katılımcı dahil olmuştur. Çalışma sonucunda liderlik özelliklerinden olan psikolojik sağlamlık boyutunda kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha yüksek psikolojik sağlamlığa sahip oldukları tespit edilmiştir.

Altıntaş (2019), çalışmasında kadınların psikolojik sağlamlıkları, bağışlayıcılıkları ve şiddete maruz kalma durumlarının, psikolojik iyi oluşlarını yordama düzeylerini belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışmaya şiddete maruz kalan 129, şiddete maruz kalmayan 97 kadın olmak

üzere toplam 226 kadın katılmıştır. Çalışmada, yaş grupları ve şiddete maruz kalma durumlarının psikolojik sağlamlık, bağışlayıcı kişilik ve psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Toktaş (2019), öğretmen adaylarının affedicilik düzeyleri ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmaya 479 üniversite öğrencisi katılım göstermiştir. Araştırma sonucunda psikolojik sağlamlık ile affedicilik arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

Karaşar ve Canlı (2020), Türkiye'de COVID-19 salgını sürecinde bireylerde psikolojik sağlamlık ve depresyon ilişkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmaya 18 yaşından büyük 228 erkek, 290 kadın olmak üzere toplam 518 kişi katılmıştır. Psikolojik sağlamlık erkek katılımcılar ve üniversite mezunu olan gruplarda daha yüksek bulunmuştur. Kadınlarda, üniversite öğrencilerinde, lise ve altı mezunlarda ise depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Psikolojik sağlamlık ile depresyon arasında orta düzeyde negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı çalışmada ilişki durumu ile psikolojik sağlamlık arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Parmaksız (2019), iyimserlik, özgecilik ve medeni durumun psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmaya 198 kadın, 191 erkek olmak üzere toplam 389 yetişkin katılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre medeni durumun psikolojik dayanıklılık puanlarını anlamlı derecede farklılaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca iyimserlik düzeylerinin, özgeci davranışların psikolojik dayanıklılığı yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ran vd. (2020), Covid-19 salgının zirvesinde, Çin'de genel nüfus üzerinde 1770 katılımcı ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında psikolojik sağlamlık, depresyon, anksiyete ve somatizasyon belirtileri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu çalışmada psikolojik sağlamlık ile depresyon, anksiyete ve somatizasyon arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Naseem ve Munaf (2020), ergenler ve genç yetişkinlerin psikolojik sağlamlık ve saldırganlıklarındaki cinsiyet farklılıklarını analiz etmişlerdir. Çalışmaya 300 kadın, 300 erkek olmak üzere toplam 600 ergen ve genç yetişkin katılmıştır. Çalışma sonucunda saldırganlık düzeylerinde cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık bulunamazken, ergen ve genç yetişkinlerde her iki grup için de erkeklerin psikolojik sağlamlıkları kadın katılımcılardan anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur.

Ulukan (2020), mutluluk ile psikolojik sağamlık arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 218 kadın, 118 erkek olmak üzere toplam 336 kişi katılım göstermiştir. Çalışmada mutluluk ve psikolojik sağamlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Mutluluk düzeylerinin yaşa göre farklılaştığı tespit edilirken psikolojik sağamlık ile yaş arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Kendisini huzurlu olarak ifade edenlerin stresli olarak ifade edenlere oranla psikolojik sağamlıkları ve mutluluklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Wu vd. (2020), üniversite öğrencilerinde olumlu başa çıkma stratejileri ile psikolojik sağamlık arasındaki ilişkiyi kesitsel bir çalışma ile araştırmışlardır. 1743 lisans öğrencisinin katılım gösterdiği çalışmada psikolojik sağamlık, duygudurum kontrolü ve başa çıkma esnekliği olmak üzere üç faktörün hepsinin olumlu başa çıkma stilleri için anlamlı faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada kız öğrencilerin daha yüksek olumlu başa çıkma düzeylerine sahip olduğu bulunmuştur.

Kimter (2020), bireylerin yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi gibi demografik değişkenleriyle psikolojik sağamlıkları arasındaki ilişkiyi ele incelemiştir. Çalışmaya 18 yaş üzeri 337 kişi katılmıştır. Çalışmada yaş ile psikolojik sağamlık arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuca göre en yüksek psikolojik sağamlığa 56-65 yaş grubu sahip olurken en düşük psikolojik sağamlık düzeyleri 18-25 yaş grubunda saptanmıştır.

Dosil vd. (2020), gençlerde flört şiddeti ile ilgili faktörleri incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya İşpanya'da öğrenim gören 126 erkek, 142 kadın olmak üzere toplam 268 öğrenci katılmıştır. Çalışmada, ilişkide şiddete maruz kalma ile psikolojik sağamlığın baskı altında kontrolde kalma alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuşlardır. Ayrıca, ilişkilerinde şiddete maruz kalan öğrencilerin psikolojik sağamlılıklarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Reyes vd. (2020), yetişkinlerde yaşam memnuniyetinin yordayıcısı olarak psikolojik sağamlık ve sosyoekonomik statüyü incelemişlerdir. Çalışmaya 617 yetişkin katılmıştır. Çalışmanın sonucunda yaşam doyumunun psikolojik iyi oluş ve psikolojik sağamlıkla ağımlandığı sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada ayrıca psikolojik sağamlığın daha yüksek sosyoekonomik statü tarafından yordandığı bulgusu elde edilmiştir.

Kaya Çelebi (2020), Covid-19 salgınına ilişkin tepkileri psikolojik sağamlık açısından incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 332 kadın, 167 erkek olmak üzere toplam 499 kişi

katılmıştır. Çalışmada psikolojik sağlık düzeyinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, erkek katılımcıların psikolojik sağlıklarının kadın katılımcılardan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Salgın sebebiyle yaşanan kaygı nedeniyle uyku düzeni bozulan katılımcıların psikolojik sağlıklarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akdeniz vd. (2021), öğrencilerin yaşam doyumları ve psikolojik sağlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 476 erkek, 437 kadın toplam 913 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada yaşam doyumu ve psikolojik sağlık arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, kadın öğrencilerin psikolojik sağlık düzeylerinin erkek öğrencilere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yelpaze (2021), üniversite öğrencilerinin yalnızlıklarının yordayıcısı olarak bilişsel esneklik ve psikolojik sağlıklarını araştırmıştır. 55 kadın ve 55 erkek olmak üzere toplam 110 öğrencinin katılımının sağlandığı çalışmada psikolojik sağlığın, yalnızlık düzeyleri için negatif bir yordayıcı olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin psikolojik sağlıkları arttıkça bilişsel esneklikleri de artmakta, bilişsel esneklikleri artınca ise yalnızlıklarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Epli vd. (2021), çalışmalarında genç erişkinlerde algılanan ebeveyn kabulü ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkide öz-şefkatin aracılık rolünü incelemeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda çalışmalarını 545 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada algılanan anne ve baba kabulü ile psikolojik sağlık arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Riehm vd. (2021), Covid-19 salgını sırasında psikolojik sağlık ve zihinsel rahatsızlık bildirme durumları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmayı 6008 yetişkinin katılımı ile gerçekleştirmişlerdir. Araştırma bulgularına göre, düşük psikolojik sağlık düzeylerine sahip olanların yüksek psikolojik sağlık düzeylerine sahip olanlara göre daha fazla zihinsel sıkıntı bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Durak (2021), çalışmasında psikolojik sağlık ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiş ve öz yeterliğin aracı etkisini araştırmıştır. 170 kadın, 237 erkek toplam 407 üniversite öğrencisi çalışmaya katılım göstermiştir. Araştırma bulgularına göre psikolojik sağlık ile genel öz-yeterlik arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı çalışmada

psikolojik sağlamlık ile yaşam doyumunu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yörük vd. (2022), Covid-19 salgını sırasında sosyodemografik özellikler ve ikincil travmatik stresi yordayıcı faktörler ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmaya 1174 kadın ve 242 erkek olmak üzere toplam 1416 yetişkin katılmıştır. Çalışmada ikincil travmatik stres için yordayıcı değişkenler arasında sağlık algısı, bulaşma korkusu, aile üyelerine bulaştırma kaygısı, psikolojik sağlamlık, iş türü, ailede COVID-19 tanısı olması ve COVID-19 nedeniyle bir kayıp yaşama yer almıştır. Psikolojik sağlamlığı yordayan değişkenler arasında sosyoekonomik durum, sağlık durumu, yaş ve medeni durumun yer aldığı bulunmuştur.

Chen vd. (2022), ergenlerde olumsuz çocukluk deneyimi kalıpları, psikolojik sağlamlık, benlik saygısı ve depresif belirtiler arasındaki ilişkiyi çoklu aracılık etkisi açasından incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 1687 ergen katılmıştır. Bu araştırmanın bulgularına göre olumsuz çocukluk deneyiminin etkisiyle ortaya çıkan depresif belirtilere psikolojik sağlamlığın tek başına aracı etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Nishimi vd. (2022), genç yetişkinlikte sağlıklı yaşam tarzı ve vücut ağırlığı ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmalarına 2638 kadın, 1129 erkek olmak üzere toplam 3767 genç yetişkin katılım göstermiştir. Araştırmanın bulgularına göre, psikolojik açasından sağlamlığı yüksek düzeylerde olanların, psikolojik sağlamlıkları düşük düzeylerde olanlara göre daha sağlıklı bireyler oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ayrıca psikolojik sağlamlık düzeyleri yüksek olanların vücut ağırlık endekslerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri düşük olanlara oranla daha sağlıklı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Shah vd. (2022), Covid-19 salgınınin hüküm sürdüğu zamanlarda ruhsal iyi oluş halinde; korku, sosyal izolasyon ve psikolojik sağlamlığın rolünü incelemeyi amaçlamışlardır. Bu çalışmaya 398 erkek, 316 kadın olmak üzere toplam 714 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre psikolojik sağlamlığın, sosyal izolasyon ile ruhsal iyi oluş arasındaki ilişkiyi azalttığı, iki değişken arasında anlamlı bir düzenleyici etkisinin olduğu bulunmuştur.

Kaya ve Yağan (2022), psikolojik iyi oluş ile mizah yoluyla başa çıkma arasında psikolojik sağlamlığın aracı rolünü incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya, 23-52 yaş arasında bulunan 130 kadın ve 98 erkek toplam 228 psikolojik danışmanın katılımını sağlamışlardır.

Araştırmada mizah yoluyla başa çıkma, psikolojik iyi oluş ve psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmanın bulgularına göre, mizah yoluyla başa çıkmanın, psikolojik iyi oluşu anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Psikolojik sağlamlığın ise bu ilişkide kısmi aracı değişken etkisi gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Hoşgör ve Yaman (2022), Covid-19 pandemisi sürecinde psikolojik sağlamlık ile iş performansı arasındaki ilişkinin tanımlayıcı özellikler açısından incelenmesini amaçlamışlardır. Çalışmaya 252 kadın ve 32 erkek yetişkin katılmıştır. Çalışmada psikolojik sağlamlık ile iş performansı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Psikolojik sağlamlık, iş performansının %5'ini açıklamıştır. İlişki durumu ile psikolojik sağlamlık arasında ise ilişki bulunamamıştır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Araştırma kapsamında bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntemi temel alan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Nicel araştırmalar, sayısal verilerin toplanmasını ve analizini gerektiren çalışmalar olarak değerlendirilmektedir. Nicel araştırmalarda değişkenler arasındaki ilişkiler kanıtlanmaya çalışılmaktadır. Araştırmacıların genelleme yapmak, tahminlerde bulunmak ve nedensellik ilişkisini açıklamak gibi amaçları bulunmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018).

Betimsel araştırmalar, geçmişte veya şu an mevcut olan bir durumu mümkün olduğunca dikkatli ve olduğu haliyle tanımlamaya çalışmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018). Sayıca fazla elemandan oluşan evrene sahip olan araştırmalarda evren hakkında bilgi edinebilmek için örneklem üzerinde araştırma yapılması genel tarama modelini yansıtmaktadır. Genel tarama modeli içerisinde yer alan ilişkisel tarama modelinde iki ya da daha fazla değişkenin beraber değişime uğrayıp uğramadığı eğer birlikte değişim varsa bunun nedeni bulunmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2015). Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki şiddeti kabul ve psikolojik sağlık düzeyleri arasındaki ilişki, bu ilişkinin derece ve yönleri incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi 2021-2022 eğitim-öğretim yılında öğrenimine devam etmekte olan 577 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrenciler araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlamışlardır.

Çalışma grubunu oluşturan katılımcılara ait sosyo-demografik bilgiler Tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın çalışma grubunun sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular			
Değişkenler	Kategoriler	n	%
Cinsiyet	Kadın	387	67,1
	Erkek	190	32,9
	Toplam	577	100
Yaş	18-20 yaş	193	33,4
	21-23 yaş	349	60,5
	24 yaş ve üzeri	35	6,1
	Toplam	577	100
Sosyoekonomik düzey	Düşük	115	19,9
	Orta	439	76,1
	Yüksek	23	4
	Toplam	577	100
Mevcut ilişki durumu	İlişkim yok	356	61,7
	İlişkim var	221	38,3
	Toplam	577	100
Yakın ilişkilerde daha önce şiddete maruz kalma	Evet	91	15,8
	Hayır	486	84,2
	Toplam	577	100

Tablo 1.'e bakıldığında, bu araştırmaya katılan çalışma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımlarını 387 kişi (%67,1) ile kadınlar, 190 kişi (%32,9) ile erkekler oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş gruplarına göre; 18-20 yaşları arasında 193 (%33,4) katılımcı, 21-23 yaşları arasında 349 (%60,5) katılımcı, 24 yaş ve üzerinde ise 35 (%6,1) katılımcı olmak üzere dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Sosyoekonomik düzeylerine bakıldığında; öğrencilerin 115'inin (%19,9) kendisini düşük sosyoekonomik düzeyde algıladığı, 439'unun (%76,1) kendisini orta sosyoekonomik düzeyde algıladığı, 23'ünün (%4) ise kendisini yüksek sosyoekonomik düzeyde algıladığı görülmüştür. Mevcut ilişki durumuna göre, ilişkim yok ifadesini 356 kişi (%61,7), ilişkim var ifadesi 221 kişiden (%38,3) oluşmuştur. Yakın ilişkilerde daha önce şiddete maruz kalma durumlarına bakıldığında, 91 (%15,8) kişinin daha önce şiddete maruz kaldığını belirttiği ve 486 (%84,2) kişinin ise daha önce şiddete maruz kalmadığını belirttiği belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği, Psikolojik Sağlık Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırma kapsamında kullanılmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan demografik bilgiler (cinsiyet, yaş, sosyoekonomik düzey), mevcut yakın ilişki durumu ve daha önce yakın ilişkilerde şiddete maruz kalıp kalmamasına yönelik cevapları arayan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

3.3.2. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği

Araştırmada Foshee vd. (1992) tarafından geliştirilmiş olan ve Sezer (2008) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapıldığı Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği (ÇAŞKÖ) kullanılmıştır. Toplam 11 maddeden oluşan ölçek 4'lü likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin, benzer ölçeklerle yapılan geçerlik çalışmasında Saldırganlık Ölçeği ile arasındaki ilişkinin ($r = .61$) anlamlı olduğu bulunmuştur. Ölçek için yapılan güvenilirlik çalışmalarında ise Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .87, test tekrar-test güvenirligi ise $r = 0.80$ olarak saptanmıştır (Sezer, 2008). Bu araştırmada kullanılan Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği'nin iç tutarlılık analizleri sonucunda Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Bu değer ölçeğin araştırma grubu açısından güvenirliginin yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçek puanlanmasında 1= "kesinlikle katılmıyorum", 2= "katılmıyorum", 3= "katılıyorum" 4=" kesinlikle katılıyorum" anlamına gelmektedir. Ölçekten elde edilecek yüksek puanlar çiftler arası şiddeti kabul düzeyinin yüksekliğini, alınan düşük puanlar ise çiftler arası şiddet kabul düzeyinin düşüklüğünü ifade etmektedir (Sezer, 2008).

3.3.3. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği

Araştırmada Smith vd. (2008) tarafından bireylerin psikolojik sağlıklarını ölçmek için geliştirilmiş olan ve Doğan (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği (KPSÖ) kullanılmıştır. Ölçek 6 maddeden oluşmaktadır ve 5'li likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçekte bulunan maddelerden üç tanesi ise ters kodlanmaktadır (2., 4., ve 6. Maddeler). Ölçek puanlanmasında "Hiç uygun değil" (1), "Uygun Değil" (2), "Biraz Uygun"(3), "Uygun" (4), "Tamamen Uygun" (5) anlamına gelmektedir. Ölçekte yer alan tersten

kodlanan maddeler (2, 4 ve 6. Maddeler) çevrildikten sonra elde edilen yüksek puanlar psikolojik sağlamlık düzeyinin yüksekliğini, düşük puanlar ise psikolojik sağlamlık düzeyinin düşükliğünü işaret etmektedir (Doğan, 2015).

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasında yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %54.66'sını açıklayan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçek maddelerine ilişkin faktör yükleri ise .63 ile .79 arasında değişen değerlerde bulunan KPSÖ'nün iç tutarlılık katsayısı ise .83 olarak bulunmuştur (Doğan, 2015). Bu araştırmada kullanılan Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin iç tutarlılık Cronbach Alfa katsayısı ise .89 olarak bulunmuştur. Bu değer araştırma grubu açısından ölçeğin yüksek güvenirliliğe sahip olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, 20211-2022 eğitim-öğretim yılında Konya Necmettin Erbakan Üniversitesinde eğitimine lisans düzeyinde devam etmekte olan farklı bölüm ve farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin katılımı ile elde edilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda "Kişisel Bilgi Formu", "Çiftler Arası şiddeti Kabul Ölçeği" ve "Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği" katılımcılara uygulanarak veriler toplanmıştır.

Veri toplama araçları uygulanmadan önce ilgili ölçekleri Türkçe'ye uyarlayan yazarlardan izin alınmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçları katılımcılara uygulanmadan önce Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır. Veri toplamak amacıyla ölçeklerdeki ve formdaki maddeler Google-Formlar aracılığı ile online platformda üniversite öğrencilerine ulaştırılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubuna veri toplama araçlarının uygulanmasından önce araştırma hakkında ve ölçeklere ilişkin bilgilendirmeler yapılmış olup çalışma grubunun gönüllü ve içten bir katılım sağlaması istenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin toplanması sürecinin ardından ölçeklerde yer alan ifadelere verilen yanıtlar incelenmiş olup, araştırma sonuçlarını olumsuz etkileyebilecek hatalı yanıtlar içeren 11 ölçek formu değerlendirmeye alınmamıştır. Buna ek olarak ölçeklerdeki tüm ifadelere aynı işaretlemeleri yaptıkları görülen 5 ölçek formu da değerlendirme dışı bırakılmıştır. Toplamda 593 kişiye uygulanmış olan veri toplama araçlarından 577 kişinin ölçek formları araştırmanın

verilerinin analizine dâhil edilmiştir. Verilerin analizi için SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırmanın bulgularının anlamlılığının yordanmasında $p<0,05$ ve $p<0,01$ değerleri ölçüt olarak ele alınmıştır. Araştırmada yer alan verilerin analizine geçmeden önce veri toplama araçlarına yönelik normallik testi uygulanmıştır. Tablo 2. 'de Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nden elde edilen ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 2. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'ne ait n, \bar{x} , ss, çarpıklık ve basıklık değerleri ilişkin bulgular

	n	\bar{x}	ss	Çarpıklık	Basıklık
Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği	577	13,08	3,73	2,77	9,23
Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği	577	20,36	5,88	-,59	-,83

Tabachnick ve Fidell' e (2013) göre çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5 ve +1,5 değerleri arasında olması bu verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret etmektedir. Tablo 2. incelendiğinde Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği'nin normal dağılım göstermediğine, Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin normal dağılım gösterdiğine işaret eden bulgular yer almaktadır.

Araştırma verilerinin analizinde çiftler arası şiddeti kabul ve kısa psikolojik sağlamlık toplam puanlarının cinsiyet, mevcut ilişki durumu ve yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma geçmişi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ölçmek için normal dağılım gösteren verilerde bağımsız örneklem t testi, normal dağılım göstermeyen verilerde ise Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Çiftler arası şiddeti kabul ve kısa psikolojik sağlamlık ölçeği toplam puanlarının yaş ve algılanan sosyoekonomik düzey değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ölçmek için normal dağılım gösteren verilerde tek yönlü varyans analizi (ANOVA), normal dağılım göstermeyen verilerde ise Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Normal dağılmayan verilerde gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek adına düzeltilmiş Bonferonni testi uygulanmıştır.

Son olarak çiftler arası şiddeti kabul toplam puanı ile kısa psikolojik sağlamlık toplam puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Spearman korelasyon katsayısı analizi yapılmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İlk olarak üniversite öğrencilerinde çiftler arasındaki şiddet kabul durumlarının ve psikolojik sağlamlıklarının cinsiyet, yaş, algılanan sosyoekonomik düzey, mevcut ilişki durumları, yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma geçmişi değişkenleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığına dair bulgulara yer verilmiştir. Son aşamada ise üniversite öğrencilerinde çiftler arası şiddet kabul durumları ile psikolojik sağlamlıkları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığı incelenmiştir.

4.1. Çalışma Grubunun Çiftler Arası Şiddet Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3.'te çalışma grubunun Çiftler Arası Şiddet Kabul Ölçeği toplam puanına ilişkin n , \bar{x} ve Ss değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Çiftler Arası Şiddet Kabul Ölçeği n , \bar{x} , ss değerlerine ilişkin bulgular			
	n	\bar{x}	Ss
Çiftler Arası Şiddet Kabul Ölçeği	577	13,08	3,73

Tablo 3. değerlendirildiğinde çiftler arası şiddet kabul ölçeğinin tamamına ilişkin puan ortalaması 13,08 çıkmıştır.

4.1.1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Çiftler Arası Şiddet Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 4.'te çiftler arası şiddet kabul durumlarının cinsiyete ilişkin Mann Whitney U analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği Toplam Puanı ile Cinsiyete İlişkin Bulgular

	Cinsiyet	n	Sıra ort.	Sıra top.	U	p	Fark
Çiftler Arası Şiddeti Kabul	Kadın	387	272,27	105368,00	30290,00	,00*	2>1
	Erkek	190	323,08	61385,00			

* $p < 0,05$

Tablo 4. incelendiğinde, çalışma grubunun çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının, cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($U = 30290,00$, $p = ,00 < ,05$). Farkın kaynağını belirlemek adına yapılan Mann Whitney U analizine göre, erkeklerin sıra ortalamalarının kadınların sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle erkeklerin çiftler arası şiddeti kabul durumlarının kadınlara oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.2. Çalışma Grubunun Yaşlarına Göre Çiftler Arası Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 5.'te çiftler arası şiddet kabul durumlarının yaş gruplarına ilişkin Kruskal-Wallis analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Toplam Puanı ile Yaş Gruplarına İlişkin Bulgular

	Yaş	n	Sıra ort.	X^2	Sd	p	Fark
Çiftler Arası Şiddeti Kabul	18-20	193	265,99	7,95	2	,01*	2>1
	21-23	349	303,42				
	24 ve üzeri	35	272,11				

* $p < 0,05$

Tablo 5. incelendiğinde, çalışma grubunun çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($x^2 = 7,95$, $p = ,01 < ,05$). Farkın kaynağını belirlemek adına düzeltilmiş Bonferroni testi yapılmıştır. Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş gruplarına göre yapılan ikili karşılaştırmalarına göre 21-23 yaş aralığında yer alan öğrenciler ile 18-20 yaş aralığında yer alan öğrenciler arasında farklılık tespit edilmiştir. Bu farkın 21-23 yaş aralığında yer alan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle 21-23 yaş aralığında yer alan üniversite öğrencilerinin şiddeti kabul durumlarının, 18-20 yaş aralığında yer alan öğrencilerin şiddeti kabul durumlarına göre daha yüksek düzeylerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.3. Çalışma Grubunun Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Çiftler Arası Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 6.'da çiftler arası şiddet kabul durumlarının çalışma grubunun algıladığı sosyoekonomik düzeylerine ilişkin Kruskal-Wallis analizi sonucunda elde edilen bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 6. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Toplam Puanı ile Algılan Sosyoekonomik Düzeye İlişkin Bulgular

	Algılanan	n	Sıra ort.	X ²	Sd	p	Fark
	SED						
	düşük	115	326,86				
Çiftler Arası Şiddeti Kabul	orta	439	275,32	15,73	2	,00*	1>2
	yüksek	23	360,72				3>2

* $p < 0,05$

Tablo 6. incelendiğinde, çiftler arasındaki şiddet kabul durumlarının algılanan sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmüştür ($x^2=15,73$, $p=,00<,05$). Gruplar arasında ortaya çıkan farkın kaynağını belirlemek adına düzeltilmiş Bonferroni testi yapılmıştır. Çalışmaya katılım gösteren üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; kendilerini düşük sosyoekonomik düzeyde algılayan üniversite öğrencileri ile orta sosyoekonomik düzeyde algılayan öğrenciler arasında düşük sosyoekonomik düzeyde algılayanlar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna ek olarak kendilerini yüksek sosyoekonomik düzeyde algılayan üniversite öğrencileri ile orta sosyoekonomik düzeyde algılayan öğrenciler arasında yüksek sosyoekonomik düzeyde algılayanlar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle çalışmaya katılım gösteren üniversite öğrencileri arasında kendilerini düşük sosyoekonomik düzeyde algılayanların kendilerini orta sosyoekonomik düzeyde algılayan öğrencilerden; yüksek sosyoekonomik düzeyde algılayanların orta sosyoekonomik düzeyde algılayan öğrencilerden şiddeti kabul durumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4.1.4. Çalışma Grubunun Mevcut İlişki Durumlarına Göre Çiftler Arası Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 7.'de çiftler arası şiddet kabul durumlarının mevcut ilişki durumlarına ilişkin Mann Whitney U analizi sonucunda elde edilen bilgilere yer verilmiştir.

	İlişki Durumu	n	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
	İlişkim yok	356	284,41	101250,50		
Çiftler Arası					37704,50	,35
Şiddeti Kabul	İlişkim var	221	296,39	65502,50		

Tablo 7. incelendiğinde, çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının mevcut ilişki durumlarına göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (U=37704,50, p=,35>,05).

4.1.5. Çalışma Grubunun Yakın İlişkilerde Şiddete Maruz Kalma Geçmişine Göre Şiddet Kabul Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 8.'de çiftler arası şiddet kabul durumlarının yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma geçmişine ilişkin Mann Whitney U analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

	Yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma	n	Sıra ort.	Sıra top.	U	p	Fark
	evet	91	319,93	291114,00			
Çiftler Arası					19298,00	,03*	1>2
Şiddeti							
Kabul	hayır	486	283,21	137639,00			

*p<0,05

Tablo 8. incelendiğinde, çiftler arasındaki şiddeti kabulü durumlarının flört şiddetine maruz kalma geçmişi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur (U=19298,00, p=,03<,05). Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek için yapılan Mann Whitney U analizine göre, daha önce şiddete maruz kalma geçmişi bulunduğunu ifade edenlerin sıra ortalamalarının, daha önce şiddete maruz kalmadığını ifade edenlerin sıra ortalamalarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Daha önce şiddete maruz kalanların, maruz kalmayanlara göre çiftler arası şiddeti kabul durumlarının anlamlı şekilde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Çalışma Grubunun Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 9.'da çalışma grubunun Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği toplam puanına ilişkin n , \bar{x} ve Ss değerlerine yer verilmiştir.

	n	\bar{x}	Ss
Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği	577	20,36	5,88

Tablo 9. incelendiğinde üniversite öğrencilerinin Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin tamamına ilişkin ortalamasının 20,36 olduğu görülmüştür. Bu sonuç çalışma grubundaki öğrencilerin psikolojik sağlıklarının genel olarak ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir.

4.2.1. Çalışma Grubunun Cinsiyetlerine Göre Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 10'da psikolojik sağlıklarının cinsiyete ilişkin Bağımsız Örneklem t Testi analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p	Fark
Psikolojik Sağlık	Kadın	387	20,71	5,88	2,07	,03*	1>2
	Erkek	190	19,63	5,83			

* $p<0,05$

Tablo 10. incelendiğinde, çalışma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlıklarının, cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($t=2,07$, $p=,03<,05$). Bu farkın kadın öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle kadın öğrencilerin psikolojik sağlıklarının erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4.2.2. Çalışma Grubunun Yaşlarına Göre Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 11.'de psikolojik sağlığın yaş gruplarına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 11. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği Toplam Puanı ile Yaş Gruplarına İlişkin Bulgular

	Yaş	n	\bar{x}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd.	Kareler Ortalaması	F	p
	18-20	193	20,01	6,11	Gruplar arası	75,78	2	37,89	1,09	
Psikolojik Sağlık	21-23	349	20,63	5,74	Gruplar içi	19889,23	574	34,65		,33
	24 ve üzeri	35	19,51	5,94	Toplam	19965,01	576			

Tablo 11. incelendiğinde, çalışma grubundaki üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlıklarının yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir ($F(2,574)=1,09$; $p=,33>,05$).

4.2.3. Çalışma Grubunun Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Psikolojik Sağlıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 12.'de psikolojik sağlığın çalışma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 12. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği Toplam Puanı ile Algılanan Sosyoekonomik Düzeye İlişkin Bulgular

	Algılanan SED	n	\bar{x}	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd.	Kareler Ortalaması	F	p
	düşük	115	20,06	6,45	Gruplar arası	15,89	2	7,94	,22	
Psikolojik Sağlık	orta	439	20,41	5,73	Gruplar içi	19949,12	574	34,75		,79
	yüksek	23	20,82	6,08	Toplam	19965,01	576			

Tablo 12. incelendiğinde, çalışma grubundaki üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlıklarının algılanan sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir ($F(2,574)=,22$; $p=,79>,05$).

4.2.4. Çalışma Grubunun Mevcut İlişki Durumlarına Göre Psikolojik Sağlamlıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 13.'te psikolojik sağlamlığın mevcut ilişki durumlarına ilişkin bağımsız örneklem t testi analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 13. Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Toplam Puanı ile Mevcut İlişki Durumuna İlişkin Bulgular

	Mevcut ilişki durumu	n	\bar{x}	ss	t	p
Psikolojik Sağlamlık	İlişkim yok	356	20,16	5,87	-,99	,32
	İlişkim var	221	20,66	5,90		

Tablo 13. incelendiğinde, çalışma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının mevcut ilişki durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir ($t=-,99$, $p=,32>,05$).

4.2.5. Çalışma Grubunun Yakın İlişkilerde Şiddete Maruz Kalma Geçmişine Göre Psikolojik Sağlamlıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 14.'te psikolojik sağlamlığın yakın ilişkide şiddete maruz kalma geçmişine ilişkin bağımsız örneklem t testi analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 14. Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Toplam Puanı ile Yakın İlişkilerde Şiddete Maruz Kalma Durumuna İlişkin Bulgular

	Yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma	n	\bar{x}	ss	t	p	Fark
Psikolojik Sağlamlık	evet	91	19,04	6,44	-2,33	,01*	2>1
	hayır	486	20,60	5,75			

* $p<0,05$

Tablo 14. incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının, geçmişte yakın ilişki şiddetine maruz kalma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($t= -2,33$, $p=,01<,05$). Farkın, geçmişteki yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalmayan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre geçmişte yakın

ilişkilerinde şiddete maruz kalmayan öğrencilerin psikolojik sağlamlıklarının, yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalanlara daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.3. Çalışma Grubunun Şiddet Kabul Durumlarının Psikolojik Sağlamlıkları İle İlişisine Yönelik Bulgular

Tablo 15.'te şiddet kabul durumu ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiye ait olan Spearman korelasyon katsayısı analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 15. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

		Psikolojik Sağlamlık
	n	577
Şiddeti Kabul	r	-,23
	p	,00*

* $p < 0,05$

Tablo 15. incelendiğinde, çalışma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinde çiftler arasındaki şiddeti kabul durumları ve psikolojik sağlamlıkları arasında düşük düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişkinin bulunduğu sonucu elde edilmiştir ($r_{\text{spearman}} = -,23$, $p = ,00 < ,05$).

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde, elde edilen bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılarak yorumlanmıştır. Buna ek olarak sonuçlara ilişkin yorumlara yer verilmiş ve sonuçlara dayalı öneriler geliştirilmiştir.

5.1. Tartışma

Bu bölümde üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin çiftler arasındaki şiddeti kabul durumları ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkiye ek olarak; cinsiyet, yaş, algılanan sosyoekonomik düzey, mevcut ilişki durumu ve daha önce yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma geçmişi durumlarına göre elde edilen sonuçlar alanyazınla ilişkili biçimde tartışılarak yorumlanmıştır.

5.1.1. Çiftler Arasındaki Şiddeti Kabul Durumlarına İlişkin Bulgulara Ait Tartışma ve Yorum

Çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, araştırmanın sonucunda cinsiyete göre çiftler arası şiddeti kabul durumlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre erkeklerin şiddet kabul düzeylerinin kadınlarda yüksek olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç Simon vd. (2001), Lichter ve McCloskey (2004), Karabacak ve Çetinkaya (2015), Morelli vd. (2016), Akkuş vd. (2018), Uzel vd. (2018), Avcı vd.'nin (2022) araştırmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir. Fidan ve Yeşil'in (2018) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdikleri çalışmada flört şiddetinin yönünü erkek öğrencilerden kadın öğrencilere yönelik bulmuşlar ve bu araştırmadaki şiddeti kabul durumlarına benzerlik gösteren bir sonuç ortaya koymuşlardır. Açıköz vd. (2018) üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin sıklığını incelediklerinde, erkeklerin flörtlerine anlamlı düzeyde daha fazla şiddet uyguladığı sonucuna ulaşmışlar ve bu araştırmanın bulgusuna paralel bir sonuç elde etmişlerdir. Bunlara ek olarak üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen bazı çalışmalarda da bu araştırmanın bulgusu ile benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır (Gençoğlu vd., 2014; Katz vd., 2002; Öztürk vd., 2021 Rutter vd., 2012).

Cho (2012), Halpern vd. (2001), Straus (2008), Kaura ve Lohman (2007), Anderson (2002), Chan vd. (2008), Richards ve Branch (2012), Duman vd.'nin (2019) çalışmalarında ise cinsiyete göre yakın ilişkilerde şiddette farklılaşma bulunamamış ve bu araştırmanın bulgusundan farklılaşan sonuçlar elde edilmiştir. Gass vd.'nin (2011), yakın ilişkilerde yaşanan

şiddeti bildirme bağlamında çiftlerle gerçekleştirdikleri çalışmada şiddet uygulama tutumlarını her iki cinsiyet için de yüksek bulmuşlardır. Bu açıdan bakıldığında cinsiyet değişkeni açısından fark olmadığı görülmüş olup bu araştırmanın bulgusundan farklılaşmıştır. McFarlane vd. (2000), flört şiddetinin yaygınlığını belirlemek amacıyla çiftlerle yürüttükleri çalışmada erkek ve kadın cinsiyetine ilişkin anlamlı bir farklılaşma bulamamışlardır. Yakın ilişkilerde şiddetin hem erkek hem de kadınlar için benzer oranda problem yarattığına ulaşmışlar ve bu araştırmanın bulgusundan ayrışan bir sonuç elde etmişlerdir.

Bu araştırmanın sonucunda erkeklerin kadınlara oranla çiftler arasındaki şiddeti daha fazla kabul edilebilir bulması, kişiliğin gelişiminde kritik öneme sahip erken gelişim dönemlerinde ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzlarıyla ilişkili olabilir. Erkek çocukların saldırgan tutumlarının desteklenerek hoş görüldüğü bazen de saldırgan tutumların teşvik edildiği söylenebilir. Bunun aksine kız çocuklar için daha uyumlu rollerin onaylandığı, davranışlarının sınırlandırıldığı, toplum tarafından kendilerine yüklenen cinsiyet kalıplarıyla yetiştirildiği, saldırgan davranışlarının hoş görülmediği durumlar ortaya çıkabilmektedir. Erkekler saldırgan ve rekabetçi olmak adına desteklenirken, kadınlar uyumlu ve öfke duygularını doğrudan ifade etmemeleri adına baskı altında kalabilmektedir. Bu bağlamda erkeklerin kadınlara oranla daha saldırgan kişilik geliştirdiği söylenebilmektedir. Saldırgan kişiliğin etkisiyle erkeklerin çiftler arasında yaşanan şiddeti kabul etme düzeylerinin de daha yüksek olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, yaş gruplarına göre çiftler arasında yaşanan şiddeti kabul durumunun farklılaşp farklılaşmama durumuna bakıldığında anlamlı bir farklılığın bulunduğu ulaşılmıştır. Şiddeti kabul durumunun hangi yaş gruplarında farklılaştığına bakıldığında 21-23 yaş aralığında bulunanların, 18-20 yaş aralığında bulunanlara oranla daha yüksek düzeyde şiddeti kabul durumlarının olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuç Ayyıldız ve Taylan (2018) ve Courtain ve Glowacz'ın (2021) çalışmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir.

McLaughlin vd. (1992), düşük yaş kategorilerindeki çiftlerin, yüksek yaş kategorilerinde yer alan çiftlere göre şiddet oranlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucu ile bu çalışmadan farklılaşan bir sonuç elde etmişlerdir. Kantor vd. (1994) ve Van Wijk ve De Bruijn'in (2012) çalışmalarında da benzer şekilde bu çalışma ile farklılaşan sonuçlar elde edilmiştir. Begum vd. (2015) yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık bulamayarak bu araştırmanın bulgusuyla paralel olmayan bir sonuç elde etmişlerdir. Tarı Selçuk vd. (2018) ve

Duman vd.'nin (2019) çalışmalarında da anlamlı bir farklılaşma bulunamayarak bu araştırmanın bulgusundan farklılık gösteren sonuçlara ulaşılmıştır.

Çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, araştırma sonucunda anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Kendilerini yüksek ve düşük sosyoekonomik düzeyde algılayanların, orta sosyoekonomik düzeyde algılayanlardan daha yüksek şiddeti kabul düzeylerine sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç Antai vd.'nin (2014) yakın ilişki şiddetinde sosyoekonomik eşitsizlikleri ele aldıkları çalışmasında, yüksek sosyoekonomik düzeydekilerin ekonomik şiddeti daha fazla uyguladığı bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Cattaneo ve DeLoveh (2008), yakın ilişkilerde şiddet yaşayanlarda sosyoekonomik düzeyi düşük olanların, yüksek düzeydekilere göre şiddet davranışını bildirmelerinde daha düşük eşiklerinin olduğunu bulmuşlardır. Çalışmada sosyoekonomik düzeyi yüksek olan kadınların şiddete tahammül eşiklerinin daha yüksek olması bu araştırmadaki bulguya paralellik göstermektedir.

Bilge vd. (2020), hemşirelik öğrencilerinin evlilikte şiddete ilişkin tutumlarında düşük sosyoekonomik düzeye sahip olanların tutumlarını daha yüksek bularak bu araştırmadan farklı bir sonuç elde etmişlerdir. Yakın ilişkilerde şiddetin belirleyicilerinden biri olarak sosyoekonomik statüyü inceleyen Reichel (2017), çalışmasının bulgusunda düşük sosyoekonomik statüye sahip çiftler arasında şiddet yaygınlığının daha yüksek olduğu sonucu ile bu araştırmanın bulgusundan farklılık göstermektedir. Genç yetişkin ve yetişkinlerle yapılan bazı çalışmalarda da bu araştırmadan farklılaşan sonuçlar elde edilmiştir (Ackerson ve Subramanian, 2008; Ali vd., 2011; Bhona vd., 2019; Davies vd., 2015; O'Keefe, 1998; Parish vd., 2004; Sırım, 2021; Wilson, 2019).

Adıbelli ve Özkan (2020), üniversite öğrencilerinin şiddete yönelik tutumlarını araştırdıkları çalışmada sosyoekonomik düzey ile şiddet tutumu arasında anlamlı bir farklılık bulmayarak bu araştırmanın bulgusundan farklı bir sonuç ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde üniversite öğrencileriyle yapılan bazı çalışmalarda da anlamlı bir farklılık bulunamayarak bu araştırmanın bulgusundan farklı sonuçlar elde edilmiştir (Cala vd., 2016; Babacan Gümüş vd., 2015).

Bu araştırmada algılanan üst sosyoekonomik düzey lehine çiftler arası şiddeti kabul durumunun farklılık göstermesinin, üst sosyoekonomik düzeyde yer alan grupların isteklerini maddi kaynaklarını kullanarak çoğunlukla karşılayabilmeleri ancak ikili ilişkilerde

karşılanmayan istekleri olduğunda isteklerini kabul ettirmek adına şiddet davranışını bir araç olarak kullanmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının mevcut ilişki durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını bakıldığında farklılaşma bulunmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç Renner ve Whitney (2010) ve Uçar vd.'nin (2017) araştırmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir. Carvalho vd. (2011), içselleştirilmiş stresörler ve yakın ilişki şiddetini ele aldıkları çalışmada, ilişki durumu etkisine göre şiddet sürekliliği arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Martin vd. (2013), farklı ırklardaki çiftlerde yakın ilişki şiddetini ele aldıklarında, ilişki durumu ve ilişki süresinin uzunluğu ile yakın ilişki şiddeti arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Bu araştırmayla benzer bir sonuç ortaya koymuştur.

Bulut (2015), üniversite öğrencilerinin şiddet tutumlarını incelediği çalışmada mevcut ilişkisi olmayanlar ile flört edenler arasında anlamlı bir farklılık bulmuş, ilişkisi olmayanların şiddeti daha fazla genelleştirdiğine ulaşarak bu araştırmanın bulgusundan farklılaşan bir sonuç elde etmiştir. Sutton ve Dawson (2021), yakın ilişkilerde şiddetin ayırt edici özelliklerini ele aldıkları çalışmada ilişki durumları ve süreleri açısından anlamlı bir farklılık bulmuş, ilişkisi bulunan ve ilişki süreleri daha uzun olanların şiddet uygulamalarının daha yüksek olduğunu bularak bu araştırmanın bulgusundan farklılaşmıştır. Clark vd. (2016) kadınların yakın ilişkide şiddete maruz kalmalarındaki faktörleri ele aldıklarında, bekâr ve düşük gelirli kadınların ilişki içerisinde olan kadınlara göre daha fazla şiddet mağduru olduklarını bularak bu araştırmadan farklılaşan bir sonuç elde etmişlerdir.

Çiftler arasında yaşanan şiddeti kabul durumları, yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma geçmişi açısından anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre daha önce yakın ilişkilerde partnerinin şiddetine maruz kalanların, maruz kalmayanlara göre şiddeti kabul durumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu sonuç Gover vd. (2008), Manchikanti Gomez (2011), Pengpid ve Peltzer (2016), Sarıhan ve Yılmaz'ın (2018) araştırmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bookwala vd. (1992) yakın ilişkilerde şiddetin yordayıcılarını araştırdıkları çalışmada erkek ve kadınlar için flörtünden şiddet görme geçmişinin, yakın ilişkilerde şiddetin en büyük yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşarak bu araştırmanın bulgusuyla paralel bir sonuç elde etmişlerdir. Yapılan başka bir çalışmada Smith vd. (2003), ergenlik döneminde yakın ilişkilerinde fiziksel şiddete maruz kalma ile daha sonrasında bu şiddeti flört ilişkisinde başkasına uygulama arasında anlamlı bir ilişki tespit

etmiştir. Karatay vd. (2018), üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin davranışlarını irdeledikleri çalışmada önceki flört ilişkisinde şiddete maruz kalanların anlamlı olarak daha fazla flört şiddeti uyguladığını bularak bu araştırmanın bulgusuyla benzer bir sonuca ulaşmışlardır.

Yıldırım (2016), şiddete maruz kalma değişkenine göre flört şiddeti tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulmadığı çalışması ile bu çalışmadan farklılık gösteren bir sonuç elde etmiştir. İftar (2016), Dağlar vd. (2017), Cangür vd. (2021), Küçükkelepçe ve Özkan'ın (2021), üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarda da şiddete maruz kalma ve şiddet flörtte şiddete yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunamayarak bu araştırmadan farklılaşan sonuçlar elde edilmiştir.

Bu araştırmanın sonucunda yakın ilişkilerinde flört şiddetine maruz kalmış olanların, maruz kalmayanlara oranla şiddeti kabul düzeylerinde anlamlı bir fazlalığın ortaya çıkmasında, iki grup arasındaki şiddet algısının farklı olmasının neden olabileceği düşünülmektedir. Bir başka deyişle şiddete maruz kalma geçmişi olanlar, normalde şiddet olarak yorumlanabilecek davranışları şiddet eşiklerinin artması sebebiyle şiddet olarak algılamayabilir. Buna ek olarak şiddete maruz kalanların ileride şiddete yönelik tutumlarının ve şiddet kabul durumlarının artabileceği düşünülebilir. Bunun aksine geçmiş flört deneyimlerinde şiddet olgusu yer almayanların şiddeti kabul etme durumlarının düşük olabileceği şeklinde yorum yapılabilir.

5.1.2. Psikolojik Sağlamlığa İlişkin Bulgulara Ait Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılım gösteren üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı, kadınların psikolojik sağlamlıklarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu sonuç Zenger ve Folkman (2019), Wu vd. (2020), Nishimi vd. (2021), Akdeniz vd.'nin (2021) çalışmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Allan vd. (2014), cinsiyet değişkenine göre psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulamamış ve bu araştırmanın bulgusundan ayrışan bir sonuç elde etmişlerdir. Benzer şekilde Kaya ve Çeçen Eroğul'un (2015) çalışmasında da anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Erdoğan vd. (2015) çalışmalarında bu araştırmanın aksine erkek öğrencilerin sağlamlıklarını anlamlı olarak yüksek bulmuşlardır. Benzer şekilde Neufeld ve Malin (2019), Naseem ve Munaf (2020), Erkoç ve Damış (2020), Çelebi Yazıcı (2020)

çalışmalarında psikolojik sağlamlık düzeyleri açısından erkeklerin lehine anlamlı farklılıklar bularak bu araştırmadan farklılaşan sonuçlar elde etmişlerdir.

Bu araştırmada kadın öğrencilerin psikolojik sağlamlıklarında erkek öğrencilere göre anlamlı bir yüksekliğin bulunmasına, kadınların psikolojik sağlamlık için koruyucu faktörler arasında yer alan bazı koşullara daha yüksek düzeyde sahip olmasının etkisinin olabileceği düşünülmektedir. Örneğin; Demir ve Murat (2017) çalışmalarında yaşam doyumlarını, Ulukan (2020) umut düzeylerini, Turgut (2016) algılanan sosyal destek düzeylerini kadınlarda daha yüksek bulmuşlardır. Bunlara ek olarak, bireysel genetik bir faktör olarak ele alınabilecek olan cinsiyetin de psikolojik sağlamlık açısından koruyucu bir faktör olabileceği, kadınların psikolojik sağlamlığın daha yüksek olduğuna yönelik görüş de bulunmaktadır (Kumpfer, 1999; akt. Gizir, 2007).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının yaşa göre farklılaşmadığı görülmüştür. Bu sonuç Eryılmaz (2012), Ulukan (2020), Bozdağ (2020), Li vd. (2021), Tümlü ve Reçepoğlu'nun (2013) çalışmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Aydın ve Egemberdiyeva (2018), üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarını inceledikleri çalışmada yaş değişkeninin psikolojik sağlamlık puanına ilişkin varyansın %5.2'sini açıkladığını bularak bu araştırmanın bulgusundan farklı bir sonuca ulaşmışlardır. Kimter (2020) ve Karademir ve Açak'ın (2019) çalışmalarında da yaşa göre farklılaşma bulunmuştur ve bu araştırmanın bulgusundan farklılık gösteren bir sonuca ulaşılmıştır.

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Bu sonuç Kaya ve Çeçen-Eroğul (2015). Taşkın vd.'nin (2017) araştırmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir. Karmalkar ve Vaidya (2018), kırdan kente göçen ergenlerin psikolojik sağlamlıklarını araştırdıkları çalışmada psikolojik sağlamlık ile sosyoekonomik düzey arasında ilişki bulamamış bu araştırma ile paralel bir sonuç tespit etmişlerdir.

Reyes vd. (2020), psikolojik sağlamlığın yüksek sosyoekonomik düzey tarafından yordandığını bulmuşlar ve bu araştırmadan farklı bir sonuç elde etmişlerdir. Brody vd. (2013) ve Thompson vd. (2013,) düşük sosyoekonomik düzeyin psikolojik sağlamlık açısından risk faktörü olduğuna ulaşarak bu araştırmadan farklı bir bulguya ulaşmışlardır. Williams ve Nelson-Gardell (2012) ise, yüksek sosyoekonomik düzeyin psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olduğu bulgusuyla bu araştırmadan farklı bir sonuca ulaşmışlardır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarında mevcut ilişki durumuna göre farklılaşma görülmemiştir. Ortaya çıkan bu sonuç Karaşar ve Canlı (2020), Hoşgör ve Yaman (2022), Kutlurkan vd. (2016) ve Markovitz vd.'nin (2015) araştırmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Yörük vd. (2022), psikolojik sağlamlığın medeni durum tarafından yordandığını sonucunu bularak bu araştırmadan farklı bir sonuca ulaşmışlardır. Parmaksız (2020), psikolojik dayanıklılığın medeni durum tarafından yordandığı, evli bireylerin psikolojik dayanıklılarının daha yüksek olduğunu tespit etmiş ve bu araştırmanın bulgusundan farklılık gösteren bir sonuç elde etmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının geçmişte yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Geçmişte yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalmayanların psikolojik sağlamlıklarının, şiddete maruz kalanlara göre daha yüksek psikolojik sağlamlıklarının olduğu görülmüştür. Bu sonuç Dosil vd. (2020). Arabacı vd.'nin (2018) çalışmasının bulguları ile benzerlik, Altıntaş'ın (2018) çalışmasının bulgusu ile farklılık göstermektedir. Alanyazın tarandığında, araştırmaların genellikle aile içerisinde yakın ilişki şiddetine maruz kalanların psikolojik sağlamlıklarına odaklandığı görülmektedir. Bu çalışmalarda aile içi yakın ilişki şiddetine maruz kalan çocuk ve ergenlerin düşük psikolojik sağlamlık için risk faktörlerine sahip olduğu görülmüştür (Cameranesi vd., 2020; Fogarty vd., 2019; Graham-Bermann vd., 2009; Howell vd., 2010).

Bu araştırmada geçmişte şiddete maruz kalanların psikolojik sağlamlıklarının maruz kalmayanlara oranla anlamlı derecede düşük olması, şiddetin sonucunda ortaya çıkan ruh sağlığı problemlerinin psikolojik sağlamlık üzerindeki olumsuz etkilerine bağlanabilir. Geçmişte yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalmayanların, psikolojik sağlamlık için risk oluşturabilecek bu durumu deneyimlememeleri sebebiyle daha yüksek düzeyde sağlamlığa sahip oldukları söylenebilir.

5.1.3. Şiddet Kabul Düzeyleri ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin çiftler arasındaki şiddeti kabul durumları ile psikolojik sağlamlıkları arasında düşük düzeyde, anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuştur. Alanyazın incelendiğinde şiddeti kabul ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiye dayanan çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu açıdan alanyazındaki çalışmalar psikolojik sağlamlığın şiddet

üzerindeki koruyucu etkisi ya da şiddete maruz kalma sonucunda psikolojik sağlık düzeyleri bağlamında değerlendirilmiştir.

Alaggia ve Donohue (2018) çiftler arası şiddete maruz kalan eşlerle yürüttükleri çalışmada psikolojik sağlamlığın, yakın ilişki şiddetinin ve depresyonun etkilerini azalttığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu açıdan psikolojik sağlamlık ile şiddet tutumları arasındaki negatif ilişkinin çalışmada da mevcut olduğu görülmüş olup bu araştırmanın bulgusunu destekleyen bir sonuç bulunduğu gözlenmiştir. Evli çiftlerde yakın partner şiddeti ve sağlamlığı ele alan çalışmada Abbas vd (2020), fiziksel ve psikolojik şiddet ile sağlamlık arasında negatif bir ilişki bularak bu araştırma ile paralel bir sonuç elde etmişlerdir. Korkmaz ve Överlien (2020), 17-23 yaş aralığındaki katılımcılarla gerçekleştirdikleri çalışmada sağlamlığın yakın ilişki şiddetinden korunmada önemli bir faktör olduğunu, sağlamlığı yüksek olanların flört şiddetinden etkilenmelerinin düşük olduğunu tespit ederek bu araştırmayı destekleyen bir sonuç elde etmişlerdir. Bazı çalışmalarda da psikolojik sağlamlığın, yakın ilişkilerde şiddet için koruyucu bir rolü olduğuna değinilerek bu çalışma ile benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır (Grych vd., 2015; Hamby vd., 2018; Kerig, 2010). Şiddeti kabul edilebilir bulanların saldırgan davranışlarının olması ve öfke kontrol problemlerinin bulunması beklenebilir. Bu durumların psikolojik sağlamlık için risk oluşturacağı değerlendirildiğinde şiddet kabul düzeyleri yüksek olanların psikolojik sağlamlıklarının düşük düzeylerde olması olası bir durum olarak düşünülmektedir.

5.2. Sonuç

Araştırmadan elde edilen bulgular bağlamında yapılan yorumlarla ilgili olarak aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Çalışma grubunun çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının, cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Erkek katılımcıların çiftler arasındaki şiddeti kabul durumları, kadın katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.
2. Çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. 21-23 yaş aralığında yer alan üniversite öğrencilerinin, 18-20 yaş aralığında yer alanlara oranla daha yüksek düzeyde şiddeti kabul durumlarının bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.
3. Çalışmada, çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının algılanan sosyoekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Katılımcılar içerisinde kendilerini yüksek sosyoekonomik düzeyde algılayanların, kendilerini orta sosyoekonomik düzeyde algılayanlardan daha yüksek şiddeti kabul durumlarına sahip

olduğu görülmüştür. Buna ek olarak kendilerini düşük sosyoekonomik düzeyde algılayanların, kendilerini orta sosyoekonomik düzeyde algılayanlardan daha yüksek şiddeti kabul durumlarına sahip olduğu tespit edilmiştir.

4. Çalışma grubunun çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarında mevcut ilişki durumuna göre anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
5. Çalışma grubunun çiftler arasındaki şiddeti kabul durumlarının, yakın ilişki şiddetine maruz kalma geçmişi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Daha önceki yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalanların daha yüksek şiddet kabul düzeylerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
6. Çalışmada psikolojik sağlamlığın cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, farklılaşmanın kadın katılımcılar lehine olduğu saptanmıştır.
7. Çalışma grubunun psikolojik sağlamlıklarının, yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
8. Çalışma grubunun psikolojik sağlamlıklarının algılanan sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.
9. Çalışmada psikolojik sağlamlık düzeyinde mevcut ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.
10. Çalışmada, psikolojik sağlamlık düzeylerinin yakın ilişki şiddetine maruz kalma geçmişi değişkenine göre anlamlı bir düzeyde farklılaşma gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın geçmişte yakın ilişki şiddetine maruz kalmayanlar lehine olduğu bulunmuştur.
11. Çiftler arasındaki şiddeti kabul durumları ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında düşük düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

5.3. Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerde çiftler arası şiddeti kabul durumlarını azaltmak adına gruplar eşliğinde psikoeğitim programları düzenlenmesi,
2. Üniversitede öğrenim gören öğrenciler arasında erkeklerin şiddete yönelik kabul tutumlarının daha yüksek olduğu değerlendirildiğinde erkeklerin şiddeti kabul etme durumlarının fazlalığına sebebiyet veren nedenlerin araştırılması,
3. Yakın ilişkilerde şiddet kabul düzeyleri yüksek olan öğrencilerle bireyle ve grupla psikolojik danışma oturumlarının düzenlenmesi,

4. Yüksek sosyoekonomik düzeyde yer alan öğrenciler için ekonomik gücü yakın ilişki içerisinde olduğu partnerine yönelik baskı ve şiddet aracı olarak kullanmasının önüne geçilmesi için eğitimler düzenlenmesi,
5. Geçmişte yakın ilişkilerinde şiddete maruz kalanların psikolojik sağlıklarının düşük olduğu görüldüğünden şiddete maruz kalan öğrencilerle psikolojik danışma oturumlarının yapılması,
6. Yakın ilişkilerde şiddetten korunma yöntemleri konusunda rehberlik etkinliklerinin gerçekleştirilmesi,
7. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlıklarını artırmak adına psikolojik sağlık açısından koruyucu faktörleri destekleyecek psiko eğitim programlarının düzenlenmesi,
8. Bu çalışmada yalnızca Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencileri çalışma grubuna dâhil edildiğinden daha farklı üniversitelerde konunun çalışılması,
9. Bu çalışma üniversite öğrencilerini kapsadığı için daha farklı gelişim gruplarında etkinin görülmesi adına çalışma grubunun kapsamının genişletilmesi,
10. Şiddet ve psikolojik sağlık değişkeninin birlikte ele alındığı çalışmaların az olduğu gözlenmiş olup şiddet kabulü ile psikolojik sağlığın negatif ilişkisi değerlendirildiğinde önleme çalışmalarına katkı sağlamak adına bu konuda daha çok çalışma yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Abay, E. ve Tuğlu, C. (2000). Şiddet ve agresyonun nörobiyolojisi. *Klinik Psikiyatri*, 3(1), 21-26.
- Abbas, J., Aqeel, M., Ling, J., Ziapour, A., Raza, M. A. ve Rehna, T. (2020). Exploring the relationship between intimate partner abuses, resilience, psychological, and physical health problems in Pakistani married couples: a perspective from the collectivistic culture. *Sexual and Relationship Therapy*, 1-30.
- Ackerson, L. K. ve Subramanian, S. V. (2008). State gender inequality, socioeconomic status and intimate partner violence (IPV) in India: A multilevel analysis. *Australian Journal of Social Issues*, 43(1), 81-102.
- Açıkaldn, N. ve Şahin, B. (2021). Flört Şiddetinin farklı görünümleri: mersin üniversitesi örneği. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 880-820.
- Açıkğöz, B., Açıkğöz, B., Karakoyun, A. R., Yüksel, N. A., Akca, F., Akca, A. S. D. ve Ayođlu, F. N. (2018). Tıp fakóltesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinde flört Şiddetinin değerlendirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 10(2), 168-174.
- Adıbelli, D. ve Özkan, İ. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Şiddete Yönelik Tutumları ve Etkileyen Faktörler. *Akdeniz Tıp Dergisi*, 6(2), 241-248.
- Akdeniz, H., Savtekin, G. ve Köylü, K. İ. (2021). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarının, psikolojik sağamlık düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 36-52.
- Akış, N., Korkmaz, N.H., Taneri, E.P., Özkaya, G. ve Güney, E. (2019). Üniversite öğrencilerinde flört Şiddeti sıklığı ve etkileyen etmenler. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 4(3), 294-300.
- Akkuş, E., Akaldn, M., Parlak, H. ve Direktör, C. (2018). Toplumsal cinsiyet eşitliği ve çiftler arası Şiddet kabul düzeyinin incelenmesi. *Gender & cultural studies*, 16(1), 13-20.
- Aksoy, H. P. (2022). *Annelerin psikolojik sağamlık düzeyleri ile okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik sağamlık düzeyleri ve akademik destek becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Aktu, Y. (2016). Levinson'un kuramında ilk yetişkinlik döneminin yaşam yapısı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 162-177.
- Alaggia, R. ve Donohue, M. (2018). Take these broken wings and learn to fly: Applying resilience concepts to practice with children and youth exposed to intimate partner violence. *Smith College Studies in Social Work*, 88(1), 20-38.
- Ali, T. S., Asad, N., Mogren, I. ve Krantz, G. (2011). Intimate partner violence in urban Pakistan: prevalence, frequency, and risk factors. *International Journal Of Women's Health*, 3, 105-115.

- Alibekiroğlu, P. B., Akbaş, T., Ateş, F. B., & Kırdök, O. (2018). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide öz anlayışın aracı etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(2), 1-17.
- Allan, J. F., McKenna, J. ve Dominey, S. (2014). Degrees of resilience: profiling psychological resilience and prospective academic achievement in university inductees. *British Journal of Guidance & Counselling*, 42(1), 9-25.
- Allen, C. M. ve Straus, M. A. (1980). Resources, power, and husband-wife violence. *The Social Causes Of Husband-Wife Violence*, 188-208.
- Altınay, A. ve Arat, Y. (2007). *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet*. Punto Baskı.
- Altıntaş, D. (2019). *Şiddete maruz kalmaya bağlı olarak psikolojik dayanıklılık, bağışlayıcılık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ufuk Üniversitesi.
- Anderson, K. L. (2002). Perpetrator or victim? Relationships between intimate partner violence and well-being. *Journal of Marriage and Family*, 64(4), 851-863.
- Antai, D. (2011). Controlling behavior, power relations within intimate relationships and intimate partner physical and sexual violence against women in Nigeria. *BMC public health*, 11(1), 1-11.
- Antai, D., Antai, J. ve Anthony, D. S. (2014). The relationship between socio-economic inequalities, intimate partner violence and economic abuse: A national study of women in the Philippines. *Global Public Health*, 9(7), 808-826.
- Arabacı, L. B., Dikeç, G., Büyükbayram, A., Uzunoğlu, G. ve Ozan, E. (2018). Traumatic growth and psychological resilience status of female victims of violence inpatients in a district psychiatric hospital. *Archives of Psychiatric Nursing*, 32(4), 568-573.
- Archer, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: a meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 126(5), 651-680.
- Arslan, G. ve Balkıs, M. (2016). Ergenlerde duygusal istismar, problem davranışlar, öz-yeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 8-22.
- Aslan, D., Vefikuluçay Yılmaz, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). *Ankara'da iki Hemşirelik Yüksekokulu'nun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 520-546.
- Atakay C. (2014). *Evli çiftlerde şiddeti yordayan etmenler: Partnerin sadakatine ilişkin açık ve örtük algılar ile öfke duygusu* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

- Atkinson, P. A., Martin, C. R. ve Rankin, J. (2009). Resilience Revisited. *Journal of Psychiatric And Mental Health Nursing*, 16(2), 137-145.
- Atman, Ü. C. (2003). Kadına yönelik şiddet; Cinsel taciz/ırza geçme. *Sted Dergisi*, 12(9), 333-335.
- Avcı, N., Gürsoy, Z. ve Murat, M. (2022). Şiddete karşı sorumluluk, tutum ve etkileyen faktörler: Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinin incelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 13(4), 352-362.
- Aydın, N. B. (2018). *Flört şiddetine maruz kalmanın çocukluk çağı travmaları, psikolojik semptomlar, kendilik algısı ve temas biçimleri ile ilişkisi* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Aydın, M. ve Egemberdiyeva, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 37-53.
- Ayyıldız, B. ve Taylan, H. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti tutumları: Sakarya Üniversitesi örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(86), 413-427.
- Babacan Gümüş, A., Şıpkın, S., Tuna, A. ve Keskin, G. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlili internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki. *Taf Prev Med Bull*, 14(6), 460-467.
- Bacanlı, H. (2018). *Eğitim psikolojisi*. Alkım Yayınları.
- Baeva, I. A., Zinchenko, Y. P. ve Laptev, V. V. (2016). Psychological resources of modern Russian adolescents' resilience to violence in the educational environment. *Psychology in Russia*, 9(3), 159-172.
- Bagwell-Gray, M. E., Messing, J. T. ve Baldwin-White, A. (2015). Intimate partner sexual violence: A review of terms, definitions, and prevalence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 16(3), 316-335.
- Baltacı, H. Ş., Altan, T., Özkılıç, I. ve Karataş, U. Y. (2022). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti tutumunun yordayıcısı olarak öz duyarlık, öfke ifade tarzı ve bazı demografik değişkenler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(4), 1668-1683.
- Bandura, A. (1978). Social learning theory of aggression. *Journal of Communication*, 28(3), 12-29.
- Barnes, P. G. (1998). Its just a quarrel': Some states offer no domestic violence protection to gays. *ABAJ*, 84, 24-25.
- Basile, K. C., Hall, J. E. ve Walters, M. L. (2013). Expanding resource theory and feminist-informed theory to explain intimate partner violence perpetration by court-ordered men. *Violence Against Women*, 19(7), 848-880.
- Beasley, M., Thompson, T. ve Davidson, J. (2003). Resilience in response to life stress: the effects of coping style and cognitive hardiness. *Personality and Individual Differences*, 34(1), 77-95.

- Begum, S., Donta, B., Nair, S. ve Prakasam, C. P. (2015). Socio-demographic factors associated with domestic violence in urban slums, Mumbai, Maharashtra, India. *The Indian Journal of Medical Research*, 141(6), 783-788.
- Belsky, J. (1980). Child maltreatment: An ecological integration. *American Psychologist*, 35(4), 320-335.
- Belsky, J., Youngblade, L., Rovine, M. ve Volling, B. (1991). Patterns of marital change and parent-child interaction. *Journal of Marriage and the Family*, 487-498.
- Bhona, F. M. D. C., Gebara, C. F. D. P., Noto, A. R., Vieira, M. D. T. ve Lourenço, L. M. (2019). Socioeconomic factors and intimate partner violence: A household survey. *Trends in Psychology*, 27, 205-218.
- Bilge, Ç., Karakaş, S. ve Oskay, Ü. (2020). İstanbul'da bir üniversitede hemşirelik öğrencilerinin evlilikte kadına karşı şiddet konusundaki düşünce ve tutumları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(2), 196-204.
- Black, M. C., K. C. Basile, M. J. Breiding, S. G. Smith, M. L. Walters, M. T. Merrick ve M. R. Stevens. (2011). *National intimate partner and sexual violence survey*. Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention.
- Blum, R. W. (1998). Healthy youth development as a model for youth health promotion: A review. *Journal of Adolescent Health*, 22(5), 368-375.
- Bonanno, G. A. (2004). Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? *American Psychologist*, 59(1), 20-28.
- Bookwala, J., Frieze, I. H., Smith, C. ve Ryan, K. (1992). Predictors of dating violence: A multivariate analysis. *Violence and victims*, 7(4), 297-311.
- Bozdağ, F. (2020). Pandemi sürecinde psikolojik sağlamlık. *Electronic Turkish Studies*, 15(6), 247-257.
- Breiding, M., Basile, K. C., Smith, S. G., Black, M. C. ve Mahendra, R. R. (2015). *Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements. Version 2.0*. U.S Centers for Disease Control and Prevention. National Center for Injury Prevention and Control. <https://stacks.cdc.gov/view/cdc/31292>.
- Brody, G. H., Yu, T., Chen, E., Miller, G. E., Kogan, S. M. ve Beach, S. R. (2013). Is resilience only skin deep? Rural African Americans' socioeconomic status-related risk and competence in preadolescence and psychological adjustment and allostatic load at age 19. *Psychological Science*, 24(7), 1285-1293.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Brooks-Gunn, J., Duncan, G. J., Klebanov, P. K. ve Sealander, N. (1993). Do neighborhoods influence child and adolescent development?. *American Journal of Sociology*, 99(2), 353-395.

- Bryan, J. (2005). Fostering educational resilience and achievement in urban schools through school-family-community partnerships. *Professional School Counseling*, 219-227.
- Bulut, M. B. (2015). Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(17), 403-415.
- Bulut, M., Aslan, R. ve Arslantaş, H. (2020). Kabul edilmemesi gereken toplumsal bir gerçek: Yakın partner şiddeti. *Sakarya Tıp Dergisi*, 10(2), 334-347.
- Burger, J. M. (2016). *Kişilik* (5.Basım). Kaknüs Yayınları.
- Buss, D. M. ve Shackelford, T. K. (1997). From vigilance to violence: mate retention tactics in married couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(2), 346.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (25. Baskı). Pegem Akademi.
- Cala, M. J., Trigo, M. E. ve Saavedra, F. J. (2016). Women's disengagement from legal proceedings for intimate partner violence: Sociodemographic and psychological variables. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 8(1), 35-42.
- Cameranesi, M., Piotrowski, C. C. ve Brownridge, D. A. (2020). Profiles of adjustment in children and adolescents exposed to intimate partner violence: A scoping review investigating resilience processes. *Journal of Positive School Psychology*, 4(1-Sup1), 117-136.
- Cambridge Dictionary. (t.y.). Violence Cambridge Dictionary içinde. Erişim tarihi: 10.05.2021. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/violence> erişim adresinden.
- Campbell Sills, L., Cohan, S. L. ve Stein, M. B. (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour Research and Therapy*, 44(4), 585-599.
- Cangür, Ş., Başver, T., Temür, B., Odabaş, S., Demir, F., Kılıç, S., Akay, B., Genç, M., Taşkın, B. ve Diri, B. (2021). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 331-340.
- Cantez, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin mutluluk, psikolojik sağlamlık ve öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 4(2), 61-76.
- Carbone-López, K., Kruttschnitt, C. ve Macmillan, R. (2006). Patterns of intimate partner violence and their associations with physical health, psychological distress, and substance use. *Public Health Reports*, 121(4), 382-392.
- Carlson, B. E. (1990). Adolescent observers of marital violence. *Journal of Family Violence*, 5(4), 285-299.
- Carvalho, A. F., Lewis, R. J., Derlega, V. J., Winstead, B. A. ve Viggiano, C. (2011). Internalized sexual minority stressors and same-sex intimate partner violence. *Journal of Family Violence*, 26(7), 501-509.

- Carver, C. S. (1998). Resilience and thriving: Issues, models, and linkages. *Journal of Social Issues*, 54(2), 245-266.
- Cattaneo, L. B. ve DeLoveh, H. L. (2008). The role of socioeconomic status in helpseeking from hotlines, shelters, and police among a national sample of women experiencing intimate partner violence. *American Journal of Orthopsychiatry*, 78(4), 413-422.
- Chan, K. L., Straus, M. A., Brownridge, D. A., Tiwari, A. ve Leung, W. C. (2008). Prevalence of dating partner violence and suicidal ideation among male and female university students worldwide. *Journal of Midwifery & Women's Health*, 53(6), 529-537.
- Chen, S. S., He, Y., Xie, G. D., Chen, L. R., Zhang, T. T., Yuan, M. Y., Li, H. Y., Chang, J.J. ve Su, P. Y. (2022). Relationships among adverse childhood experience patterns, psychological resilience, self-esteem and depressive symptoms in Chinese adolescents: A serial multiple mediation model. *Preventive Medicine*, 154, 106902.
- Cho, H. (2012). Examining gender differences in the nature and context of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(13), 2665-2684.
- Chow, K. M., Tang, W. K. F., Chan, W. H. C., Sit, W. H. J., Choi, K. C. ve Chan, S. (2018). Resilience and well-being of university nursing students in Hong Kong: a cross-sectional study. *BMC Medical Education*, 18(1), 1-8.
- Cicchetti, D. ve Garmezy, N. (1993). Prospects and promises in the study of resilience. *Development and Psychopathology*, 5(4), 497-502.
- Coker, A. L., Smith, P. H., McKeown, R. E. ve King, M. J. (2000). Frequency and correlates of intimate partner violence by type: physical, sexual, and psychological battering. *American Journal of Public Health*, 90(4), 553-559.
- Connor, K. M. ve Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18(2), 76-82.
- Courtain, A. ve Glowacz, F. (2021). Exploration of dating violence and related attitudes among adolescents and emerging adults. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5-6), 2975-2998.
- Cömert, S. (2022). *Türk müziği destekli psikolojik sağlamlık programının okul öncesi dönemdeki çocukların psikolojik sağlamlık düzeylerine etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Criss, M. M., Pettit, G. S., Bates, J. E., Dodge, K. A. ve Lapp, A. L. (2002). Family adversity, positive peer relationships, and children's externalizing behavior: A longitudinal perspective on risk and resilience. *Child Development*, 73(4), 1220-1237.
- Cronholm, P. F., Fogarty, C. T., Ambuel, B. ve Harrison, S. L. (2011). Intimate partner violence. *American Family Physician*, 83(10), 1165-1172.
- Crowell, N.A ve Burgess, A.W. (1996). *Understanding violence against women*. National Academy Press.

- Cummings, E. M., Goeke-Morey, M. C. ve Papp, L. M. (2004). Everyday marital conflict and child aggression. *Journal of abnormal child psychology*, 32(2), 191-202.
- Çapan, B. E. ve Arıcıoğlu, A. (2014). Psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak affedicilik/forgiveness as predictor of psychological resiliency. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 70-82.
- Çelebi Yazıcı, G. (2020). COVID 19 salgınına ilişkin tepkilerin psikolojik sağlamlık açısından incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 471-483.
- Dağlar, G., Bilgic, D. ve Demirel, G. (2017). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(4), 220-228.
- Dahlberg, L.L. ve Mercy, J.A. (2009). History of violence as a public health issue. *AMA Virtual Mentor*, 11(2), 167-72.
- Davies, L., Ford-Gilboe, M., Willson, A., Varcoe, C., Wuest, J., Campbell, J. ve Scott-Storey, K. (2015). Patterns of cumulative abuse among female survivors of intimate partner violence: Links to women's health and socioeconomic status. *Violence Against Women*, 21(1), 30-48.
- Del Rio, D. I. ve Del Valle, S. G. E. (2017). The consequences of intimate partner violence on health: a further disaggregation of psychological violence—Evidence from Spain. *Violence Against Women*, 23(14), 1771-1789.
- Demir, R. ve Murat, M. (2017). Öğretmen adaylarının mutluluk, iyimserlik, yaşam anlamı ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 7(13), 347-378.
- Dikmen, H. A., Özaydın, T. ve Yılmaz, S. D. (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 170-176.
- Dobash, R. P., Dobash, R. E., Wilson, M. ve Daly, M. (1992). The myth of sexual symmetry in marital violence. *Social Problems*, 39(1), 71-91.
- Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Dosil, M., Jaureguizar, J., Bernaras, E. ve Sbicigo, J. B. (2020). Teen dating violence, sexism, and resilience: A multivariate analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(8), 2652-2670.
- Duman, N., Bridge, E. N. ve Dağ, B. (2019). Yetişkin ilişkilerinde şiddete yönelik tutumların incelenmesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12(28), 1210-1222.
- Dumont, M. ve Provost, M. A. (1999). Resilience in adolescents: Protective role of social support, coping strategies, self-esteem, and social activities on experience of stress and depression. *Journal of Youth and Adolescence*, 28(3), 343-363.

- Durak, İ. (2021). Psikolojik sağlamlık ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide öz yeterliğin aracı etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78), 1175-1190.
- Emelianchik-Key, K. M. (2010). *The initial development and validation of the Teen Screen for Dating Violence* (Yayımlanmamış doktora tezi). Old Dominion University.
- Epli, H., Batık, M. V., Çabuker, N. D. ve Çelik, S. B. (2021). Relationship between psychological resilience and parental acceptance-rejection: The mediating role of self-compassion. *Current Psychology*, 1-9.
- Erdoğan, E., Özdoğan, Ö. ve Erdoğan, M. (2015). University students' resilience level: The effect of gender and faculty. *Procedia-social and Behavioral Sciences*, 186, 1262-1267.
- Erkoç, B. ve Danış, M. Z. (2020). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin tespit edilmesine yönelik bir araştırma. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 34-42.
- Eryılmaz, S. (2012). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlığı yordamada yaşam doyumu, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Fang, X. ve Corso, P. S. (2007). Child maltreatment, youth violence, and intimate partner violence: Developmental relationships. *American Journal of Preventive Medicine*, 33(4), 281-290.
- Fawole, O. I. (2008). Economic violence to women and girls: is it receiving the necessary attention? *Trauma, Violence, & Abuse*, 9(3), 167-177.
- Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(01), 16-24.
- Finkel, E. J. ve Eckhardt, C. I. (2013). Intimate partner violence. J. A. Simpson ve L. Campbell (Eds.), *The Oxford handbook of close relationships* (pp. 452-474). Oxford University Press.
- Fogarty, A., Wood, C. E., Giallo, R., Kaufman, J. ve Hansen, M. (2019). Factors promoting emotional-behavioural resilience and adjustment in children exposed to intimate partner violence: A systematic review. *Australian Journal of Psychology*, 71(4), 375-389.
- Follingstad, D. R., Bradley, R. G., Helff, C. M. ve Laughlin, J. E. (2002). A model for predicting dating violence: Anxious attachment, angry temperament, and need for relationship control. *Violence and Victims*, 17(1), 35-47.
- Follingstad, D. R. (2007). Rethinking current approaches to psychological abuse: Conceptual and methodological issues. *Aggression and Violent Behavior*, 12(4), 439-458.
- Fraser, M. W., Galinsky, M. J. ve Richman, J. M. (1999). Risk, protection, and resilience: Toward a conceptual framework for social work practice. *Social Work Research*, 23(3), 131-143.
- Freeman, P., Coffee, P. ve Rees, T. (2011). The PASS-Q: The perceived available support in sport questionnaire. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 33(1), 54-74.

- García-León, M. Á., Pérez-Mármol, J. M., Gonzalez-Pérez, R., del Carmen García-Ríos, M. ve Peralta-Ramírez, M. I. (2019). Relationship between resilience and stress: Perceived stress, stressful life events, HPA axis response during a stressful task and hair cortisol. *Physiology & Behavior*, 202, 87-93.
- Garmezy, N. (1991). Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist*, 34(4), 416-430.
- Gass, J. D., Stein, D. J., Williams, D. R. ve Seedat, S. (2011). Gender differences in risk for intimate partner violence among South African adults. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(14), 2764-2789.
- Gençoğlu, C., Kumcağız, H. ve Ersanlı, K. (2014). Ergenlerin şiddet eğilimine etki eden ailevi faktörler. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 639-652.
- Gençtanırım, D. (2014). Riskli davranışlar ölçeği üniversite formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 5(1), 24-34.
- Gizir, C. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Godbout, N., Daspe, M. È., Lussier, Y., Sabourin, S., Dutton, D. ve Hébert, M. (2017). Early exposure to violence, relationship violence, and relationship satisfaction in adolescents and emerging adults: The role of romantic attachment. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 9(2), 127-137.
- Goode, W. J. (1971). Force and violence in the family. *Journal of Marriage and the Family*, 624-636.
- Gover, A. R., Kaukinen, C. ve Fox, K. A. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(12), 1667-1693.
- Graber, R., Pichon, F. ve Carabine, E. (2015). Psychological resilience. *London: Overseas Development Institute*.
- Graham-Bermann, S. A., Gruber, G., Howell, K. H. ve Girz, L. (2009). Factors discriminating among profiles of resilience and psychopathology in children exposed to intimate partner violence (IPV). *Child Abuse & Neglect*, 33(9), 648-660.
- Grossman, F. K., Beinashowitz, J., Anderson, L., Sakurai, M., Finnin, L. ve Flaherty, M. (1992). Risk and resilience in young adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 21(5), 529-550.
- Grunbaum, J. A., Kann, L., Kinchen, S. A., Williams, B., Ross, J. G., Lowry, R. ve Kolbe, L. (2002). Youth risk behavior surveillance—United States, 2001. *Journal of School Health*, 72(8), 313-328.
- Grych, J., Hamby, S. ve Banyard, V. (2015). The resilience portfolio model: Understanding healthy adaptation in victims of violence. *Psychology of Violence*, 5(4), 343.

- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D. ve Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137.
- Güloğlu, B. ve Kararımak, Ö. (2010). Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11(2), 73-88.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2015). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*.
<http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/23338/KSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Halpern, C. T., Oslak, S. G., Young, M. L., Martin, S. L. ve Kupper, L. L. (2001). Partner violence among adolescents in opposite-sex romantic relationships: Findings from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *American Journal of Public Health*, 91(10), 1679-1685.
- Halpern, C. T., Spriggs, A. L., Martin, S. L., ve Kupper, L. L. (2009). Patterns of intimate partner violence victimization from adolescence to young adulthood in a nationally representative sample. *Journal of Adolescent Health*, 45(5), 508-516.
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Hamby, S., Taylor, E., Jones, L., Mitchell, K. J., Turner, H. A. ve Newlin, C. (2018). From poly-victimization to poly-strengths: Understanding the web of violence can transform research on youth violence and illuminate the path to prevention and resilience. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(5), 719-739.
- Hartley, M. T. (2013). Investigating the relationship of resilience to academic persistence in college students with mental health issues. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 56(4), 240-250.
- Harvey, J. ve Delfabbro, P. H. (2004). Psychological resilience in disadvantaged youth: A critical overview. *Australian Psychologist*, 39(1), 3-13.
- Havighurst R.J. (1981). *Developmental tasks and education*. Longmans, Green.
- Hefferon, K. ve Boniwell, I. (2018). *Pozitif psikoloji kuram, uygulama ve araştırmalar*. (T. Doğan, ç.). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Heller, S. S., Larrieu, J. A., D’Imperio, R. ve Boris, N. W. (1999). Research on resilience to child maltreatment: Empirical considerations. *Child Abuse & Neglect*, 23(4), 321-338.
- Hettrich, E. L. ve O’Leary, K. D. (2007). Females' reasons for their physical aggression in dating relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(9), 1131-1143.
- Heyman, R. E., Slep, A. M. S. ve Foran, H. M. (2015). Enhanced definitions of intimate partner violence for DSM-5 and ICD-11 may promote improved screening and treatment. *Family Process*, 54(1), 64-81.

- Hjemdal, O., Vogel, P. A., Solem, S., Hagen, K. ve Stiles, T. C. (2011). The relationship between resilience and levels of anxiety, depression, and obsessive-compulsive symptoms in adolescents. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 18(4), 314-321.
- Hoşgör, H. ve Yaman, M. (2022). Investigation of the relationship between psychological resilience and job performance in Turkish nurses during the Covid-19 pandemic in terms of descriptive characteristics. *Journal of Nursing Management*, 30(1), 44-52.
- Howell, K. H., Graham-Bermann, S. A., Czyz, E. ve Lilly, M. (2010). Assessing resilience in preschool children exposed to intimate partner violence. *Violence and victims*, 25(2), 150-164.
- Ingoldsby, E. M., Shaw, D. S. ve Garcia, M. M. (2001). Intrafamily conflict in relation to boys' adjustment at school. *Development and Psychopathology*, 13(1), 35-52.
- İftar, M. (2016). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutum ve davranışları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- İlkkaracan, P., Gülçür, L. ve Arın, C. (1996). *Sıcak yuva masalı: Aile içi şiddet ve cinsel taciz*. Metis Yayınları.
- Johnson, H. C. (1996). Violence and biology: A review of the literature. *Families in Society*, 77(1), 3-18.
- Johnson, J. L. ve Wiechelt, S. A. (2004). Introduction to the special issue on resilience. *Substance use & misuse*, 39(5), 657-670.
- Kalisch, R., Baker, D. G., Basten, U., Boks, M. P., Bonanno, G. A., Brummelman, E., Chmitorz, A., Fernandez, G., Fiebach, C. J., Galatzer-Levy, I., Geuze, E., Groppa, Z., Helmreich, I., Hendler, T., Hermans, E. J., Jovanovic, T., Kubiak, T., Lieb, K., Lutz, B., ... ve Kleim, B. (2017). The resilience framework as a strategy to combat stress-related disorders. *Nature Human Behaviour*, 1(11), 784-790.
- Kantor, G. K., Jasinski, J. L., ve Aldarondo, E. (1994). Sociocultural status and incidence of marital violence in Hispanic families. *Violence and Victims*, 9(3), 207-222.
- Karabacak, A. ve Çetinkaya, S. K. (2015). Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13-21.
- Karademir, T., Açak, M. (2019). Üniversiteli Sporcuların Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (2), 803-816. DOI: 10.33437/ksusbd.566577
- Kararımak, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-142.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Nobel Yayınları.
- Karasar, B. ve Canlı, D. (2020). Psychological resilience and depression during the COVID-19 pandemic in Turkey. *Psychiatria Danubina*, 32(2), 273-279.

- Karatay, M., Karatay, G., Gürarlan Baş, N. ve Baş, K. (2018). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(1), 62-71.
- Karmalkar, S. J. ve Vaidya, A. (2018). Resilience of rural-to-urban migrant adolescents: The role of gender and socio-economic status. *Indian Journal of Health & Wellbeing*, 9(1), 101-105.
- Karslı, N. (2016). Psiko-sosyal açıdan şiddet ve çözüm yolları. *Dinbilimleri Journal*, 16(3), 63-89.
- Kasian, M. ve Painter, S. L. (1992). Frequency and severity of psychological abuse in a dating population. *Journal of Interpersonal Violence*, 7(3), 350-364.
- Katz, J., Kuffel, S. W. ve Coblenz, A. (2002). Are there gender differences in sustaining dating violence? An examination of frequency, severity, and relationship satisfaction. *Journal of Family Violence*, 17(3), 247-271.
- Kaura, S. A. ve Allen, C. M. (2004). Dissatisfaction with relationship power and dating violence perpetration by men and women. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(5), 576-588.
- Kaura, S. A. ve Lohman, B. J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction, mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of Family Violence*, 22(6), 367-381.
- Kaya, İ. ve Çeçen-Eroğul, A. R. (2015). Ergenlerde Psikolojik Sağlık ve Çocukluk Dönemi İstismar/ İhmal Yaşantıları Arasındaki İlişkiler, *Proceedings of INTCESS15-2nd International Conference on Education and Social Sciences*, İstanbul, 1177-1182.
- Kaya, Z. ve Yağan, F. (2022). The Mediating Role of Psychological Resilience in the Relationship between Coping Humour and Psychological Well-being. *Journal of Theoretical Educational Science*, 15(1), 146-168.
- Kepir-Savoly, D. D., Ulaş, Ö. ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Türk psikolojik danışma ve rehberlik dergisi*, 5(42).
- Kerig, P. K. (2010). Relational dynamics as sources of risk and resilience in adolescent dating violence: Introduction and overview. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(6), 585-586.
- Keye, M. D. ve Pidgeon, A. M. (2013). Investigation of the relationship between resilience, mindfulness, and academic self-efficacy. *Open Journal of Social Sciences*, 1(6), 1-4.
- Kimter, N. (2020). Covid-19 günlerinde bireylerin psikolojik sağlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 574-605.
- Kiraz, S. (2015). “Hayvan” da ve “insan” da saldırganlık üzerine psikolojik ve felsefi bir inceleme. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (19), 119-136.
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-7.

- Kolbo, J. R. (1996). Risk and resilience among children exposed to family violence. *Violence and Victims, 11*(2), 113-128.
- Korkmaz, S. ve Överlien, C. (2020). Responses to youth intimate partner violence: the meaning of youth-specific factors and interconnections with resilience. *Journal of Youth Studies, 23*(3), 371-387.
- Korkut Owen, F., Demirbaş Çelik, N. ve Doğan, T. (2017). Üniversite Öğrencilerinde İyilik Halinin Yordayıcısı Olarak Psikolojik Sağlamlık. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 16*(64-Ek Sayı), 1461-1479.
- Köknel, Ö. (2013). *Şiddet dili*. Remzi Kitabevi.
- Krahé, B., Bieneck, S. ve Möller, I. (2005). Understanding gender and intimate partner violence from an international perspective. *Sex Roles, 52*(11), 807-827.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., ve Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The Lancet, 360*(9339), 1083-1088.
- Kumcağız, H., Orak, O. S. ve Şahin, C. (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordamada algılanan anne baba tutumları ve boyun eğici davranışlar. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7*(2), 389-399.
- Kumpfer, K. L. (2002). Factors and processes contributing to resilience. In *Resilience and development* (pp. 179-224). Springer, Boston, MA.
- Kuterovac-Jagodić, G. (2003). Posttraumatic stress symptoms in Croatian children exposed to war: A prospective study. *Journal of Clinical Psychology, 59*(1), 9-25.
- Kutlurkan, S., Sozeri, E., Uysal, N. ve Bay, F. (2016). Resilience and burnout status among nurses working in oncology. *Annals of General Psychiatry, 15*(1), 1-9.
- Küçükkelepçe, D. Ş. ve Özkan, S. A. (2021). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin flörtte şiddete yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 9*(3), 928-937.
- Labronici, L. M. (2012). Resilience in women victims of domestic violence: a phenomenological view. *Texto & Contexto-Enfermagem, 21*(3), 625-632.
- Lawson, J. (2012). Sociological theories of intimate partner violence. *Journal of Human Behavior in the Social Environment, 22*(5), 572-590.
- Leak, G. K. ve Williams, D. E. (1989). Relationship between social interest, alienation, and psychological hardness. *Individual Psychology, 45*(3), 369.
- Lebares, C. C., Guvva, E. V., Ascher, N. L., O'Sullivan, P. S., Harris, H. W. ve Epel, E. S. (2018). Burnout and stress among US surgery residents: psychological distress and resilience. *Journal of the American College of Surgeons, 226*(1), 80-90.
- Lee, H., Russell, K. N., O'Donnell, K. A., Miller, E. K., Bender, A. E., Scaggs, A. Leon, A. H ve Berg, K. A. (2022). The effect of childhood intimate partner violence (IPV) exposure on bullying: A systematic review. *Journal of Family Violence, 1*-18.

- Legault, L., Anawati, M. ve Flynn, R. (2006). Factors favoring psychological resilience among fostered young people. *Children and Youth Services Review*, 28(9), 1024-1038.
- Li, F., Luo, S., Mu, W., Li, Y., Ye, L., Zheng, X., Xu, B., Ding, Y., Ling, P., Zhou, M. ve Chen, X. (2021). Effects of sources of social support and resilience on the mental health of different age groups during the COVID-19 pandemic. *BMC Psychiatry*, 21(1), 1-14.
- Li, L., Sun, I. Y. ve Button, D. M. (2020). Tolerance for intimate partner violence: A comparative study of Chinese and American college students. *Journal of Interpersonal violence*, 35(21-22), 4533-4557.
- Liberska, H. ve Malina, A. (2011). Developmental tasks of early adulthood in the light of psychology of human development. *Wydawnictwo Uniwersytetu*, 39-57.
- Lichter, E. L. ve McCloskey, L. A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. *Psychology of Women Quarterly*, 28(4), 344-357.
- Lloyd, S. A. (1991). The darkside of courtship: Violence and sexual exploitation. *Family Relations*, 14-20.
- Luthar, S. S. (1991). Vulnerability and resilience: A study of high-risk adolescents. *Child Development*, 62(3), 600-616.
- Luthar, S. S. (2015). Resilience in Development: A Synthesis of Research across Five Decades. *Developmental Psychopathology: Volume Three: Risk, Disorder, and Adaptation*, 739-795.
- Luthar, S. S., Cicchetti, D. ve Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child development*, 71(3), 543-562.
- Machisa, M. T., Christofides, N. ve Jewkes, R. (2018). Social support factors associated with psychological resilience among women survivors of intimate partner violence in Gauteng, South Africa. *Global health action*, 11(sup3), 1491114.
- Manchikanti Gómez, A. (2011). Testing the cycle of violence hypothesis: Child abuse and adolescent dating violence as predictors of intimate partner violence in young adulthood. *Youth & Society*, 43(1), 171-192.
- Marganski, A. ve Melander, L. (2018). Intimate partner violence victimization in the cyber and real world: Examining the extent of cyber aggression experiences and its association with in-person dating violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(7), 1071-1095.
- Markovitz, S. E., Schrooten, W., Arntz, A. ve Peters, M. L. (2015). Resilience as a predictor for emotional response to the diagnosis and surgery in breast cancer patients. *Psychoncology*, 24(12), 1639-1645.
- Marquart, B. S., Nannini, D. K., Edwards, R. W., Stanley, L. R., ve Wayman, J. C. (2007). Prevalence of dating violence and victimization: regional and gender differences. *Adolescence*, 42(168), 645-657.

- Martin, B. A., Cui, M., Ueno, K. ve Fincham, F. D. (2013). Intimate partner violence in interracial and monoracial couples. *Family Relations*, 62(1), 202-211.
- Masten, A. S. (1994). Resilience in individual development: Successful adaptation despite risk and adversity: Challenges and prospects. In *Educational resilience in inner city America: Challenges and prospects* (pp. 3-25). <https://doi.org/10.4324/9780203052723>
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227-238.
- Masten, A. S., Hubbard, J. J., Gest, S. D., Tellegen, A., Garmezy, N. ve Ramirez, M. (1999). Competence in the context of adversity: Pathways to resilience and maladaptation from childhood to late adolescence. *Development and Psychopathology*, 11(1), 143-169.
- Masten, A. S. ve Reed, M. G. J. (2002). Resilience in development. *Handbook of Positive Psychology*, 74, 117-131.
- McFarlane, J., Willson, P., Malecha, A. ve Lemmey, D. (2000). Intimate partner violence: A gender comparison. *Journal of Interpersonal Violence*, 15(2), 158-169.
- McLaughlin, I. G., Leonard, K. E. ve Senchak, M. (1992). Prevalence and distribution of premarital aggression among couples applying for a marriage license. *Journal of Family Violence*, 7(4), 309-319.
- McMahon, S., Huang, C. C., Boxer, P. ve Postmus, J. L. (2011). The impact of emotional and physical violence during pregnancy on maternal and child health at one year post-partum. *Children and Youth Services Review*, 33(11), 2103-2111.
- McMahon, M. ve Pence, E. (1996). Replying to Dan O'Leary. *Journal of Interpersonal Violence*, 11(3), 452-455.
- Meekers, D., Pallin, S. C. ve Hutchinson, P. (2013). Intimate partner violence and mental health in Bolivia. *BMC Women's Health*, 13(1), 1-16.
- Michaud, Y. (1991). *Şiddet*. (C. Muhtaroglu, ç.). İletişim Yayınları.
- Morelli, M., Bianchi, D., Baiocco, R., Pezzuti, L. ve Chirumbolo, A. (2016). Sexting, psychological distress and dating violence among adolescents and young adults. *Psicothema*.
- Mrazek, P. J. ve Mrazek, D. A. (1987). Resilience in child maltreatment victims: A conceptual exploration. *Child Abuse & Neglect*, 11(3), 357-366.
- Muñiz-Rivas, M., Vera, M. ve Povedano-Díaz, A. (2019). Parental style, dating violence and gender. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(15), 2722. doi:10.3390/ijerph16152722.
- Murphy, C. M. ve Hoover, S. A. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39-53.

- Murray, C. (2003). Risk factors, protective factors, vulnerability, and resilience: A framework for understanding and supporting the adult transitions of youth with high-incidence disabilities. *Remedial and Special Education, 24*(1), 16-26.
- Murray, C., Goldstein, D. E., Nourse, S. ve Edgar, E. (2000). The postsecondary school attendance and completion rates of high school graduates with learning disabilities. *Learning Disabilities Research & Practice, 15*(3), 119-127.
- Murray, S. L., Holmes, J. G. ve Collins, N. L. (2006). Optimizing assurance: the risk regulation system in relationships. *Psychological bulletin, 132*(5), 641.
- Nakaya, M., Oshio, A. ve Kaneko, H. (2006). Correlations for adolescent resilience scale with big five personality traits. *Psychological Reports, 98*(3), 927-930.
- Naseem, S. ve Munaf, S. (2020). Resilience and aggression of adolescents, early and middle-aged adults: Analyzing gender differences. *Pakistan Journal of Gender Studies, 20*(1), 155-172.
- Neff, K. D. ve McGehee, P. (2010). Self-compassion and psychological resilience among adolescents and young adults. *Self and Identity, 9*(3), 225-240.
- Neufeld, A. ve Malin, G. (2019). Exploring the relationship between medical student basic psychological need satisfaction, resilience, and well-being: a quantitative study. *BMC Medical Education, 19*(1), 1-8.
- Newman, R. (2005). APA's resilience initiative. *Professional Psychology: Research and Practice, 36*(3), 227-229.
- Nishimi, K., Choi, K. W., Cerutti, J., Powers, A., Bradley, B., ve Dunn, E. C. (2021). Measures of adult psychological resilience following early-life adversity: how congruent are different measures?. *Psychological Medicine, 51*(15), 2637-2646.
- Nishimi, K. M., Koenen, K. C., Coull, B. A. ve Kubzansky, L. D. (2022). Association of psychological resilience with healthy lifestyle and body weight in young adulthood. *Journal of Adolescent Health, 70*(2), 258-266.
- O'Keefe, M. (1998). Factors mediating the link between witnessing interparental violence and dating violence. *Journal of Family Violence, 13*(1), 39-57.
- Ong, A. D., Bergeman, C. S., Bisconti, T. L. ve Wallace, K. A. (2006). Psychological resilience, positive emotions, and successful adaptation to stress in later life. *Journal of Personality and Social Psychology, 91*(4), 730-749.
- Ozaki, R. ve Otis, M. D. (2017). Gender equality, patriarchal cultural norms, and perpetration of intimate partner violence: Comparison of male university students in Asian and European cultural contexts. *Violence Against Women, 23*(9), 1076-1099.
- Öz, F. ve Yılmaz, E. B. (2009). Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: Psikolojik sağlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 16*(3), 82-89.
- Özçakar, N. (2018). Farklı boyutlarıyla şiddet. *Klinik Tıp Aile Hekimliği, 9*(2), 55-60.

- Özdemir, H. D. (2020). *Bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın ve boyun eğici davranışın aracılık rolü* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Arel Üniversitesi.
- Özdemir, J. (2019). *Otoriter kimlik yapısının flört şiddeti üzerine etkisi: Çukurova üniversitesi Adana örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çağ Üniversitesi.
- Özer, E. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin duygusal zeka ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Özerkmen, N. ve Gölbaşı, H. (2012). Toplumsal bir olgu olarak şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*, 28, 1-19.
- Özkan, M. S. (2021). *Psikolojik sağlık odaklı psiko-eğitim programının bir grup yetişkinin psikolojik sağlık, duygusal zeka ve toplumsal ilgi düzeylerine etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Öztürk, R., Duygu, M., Altıntaş, M. ve Pekmez, M. A. (2021). Sağlık bilimleri öğrencilerinin flört şiddeti tutumlarının şiddete karşı profesyonel rolleri ile ilişkisi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 15(1), 142-153.
- Parish, W. L., Wang, T., Laumann, E. O., Pan, S. ve Luo, Y. (2004). Intimate partner violence in China: National prevalence, risk factors and associated health problems. *International Family Planning Perspectives*, 174-181.
- Parker, J. G. ve Asher, S. R. (1987). Peer relations and later personal adjustment: Are low-accepted children at risk? *Psychological Bulletin*, 102(3), 357.
- Parmaksız, İ. (2020). İyimsizlik, özgecilik ve medeni durumun psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 285-302.
- Payne-James, J., Crane, J. ve Hinchliffe, J. A. (2005). "Injury assessment, documentation, and interpretation". In S. B.Karch (Ed.) *Clinical forensic medicine: A physician's guide (second edition)*.(p.127-158).
- Peng, L., Zhang, J., Li, M., Li, P., Zhang, Y., Zuo, X., Miao, Y. ve Xu, Y. (2012). Negative life events and mental health of Chinese medical students: the effect of resilience, personality and social support. *Psychiatry Research*, 196(1), 138-141.
- Pengpid, S. ve Peltzer, K. (2016). Intimate partner violence victimization and associated factors among male and female university students in 22 countries in Africa, Asia and the Americas. *African Journal of Reproductive Health*, 20(1), 29-39.
- Peters, J., Shackelford, T. K. ve Buss, D. M. (2002). Understanding domestic violence against women: Using evolutionary psychology to extend the feminist functional analysis. *Violence and Victims*, 17(2), 255-264.
- Pidgeon, A. M. ve Pickett, L. (2017). Examining the differences between university students' levels of resilience on mindfulness, psychological distress and coping strategies. *European Scientific Journal*, (Special Edition), 103-113.

- Porter, C. L., Wouden-Miller, M., Silva, S. S. ve Porter, A. E. (2003). Marital harmony and conflict: Links to infants' emotional regulation and cardiac vagal tone. *Infancy*, 4(2), 297-307.
- Postmus, J. L., Huang, C. C. ve Mathisen-Stylianou, A. (2012). The impact of physical and economic abuse on maternal mental health and parenting. *Children and Youth Services Review*, 34(9), 1922-1928.
- Renner, L. M. ve Whitney, S. D. (2010). Examining symmetry in intimate partner violence among young adults using socio-demographic characteristics. *Journal of Family Violence*, 25(2), 91-106.
- Radke-Yarrow, M. ve Brown, E. (1993). Resilience and vulnerability in children of multiple-risk families. *Development and Psychopathology*, 5(4), 581-592.
- Ran, L., Wang, W., Ai, M., Kong, Y., Chen, J. ve Kuang, L. (2020). Psychological resilience, depression, anxiety, and somatization symptoms in response to COVID-19: A study of the general population in China at the peak of its epidemic. *Social Science & Medicine*, 262, 113261.
- Reichel, D. (2017). Determinants of intimate partner violence in Europe: The role of socioeconomic status, inequality, and partner behavior. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(12), 1853-1873.
- Reyes, M. F., Satorres, E. ve Meléndez, J. C. (2020). Resilience and socioeconomic status as predictors of life satisfaction and psychological well-being in Colombian older adults. *Journal of Applied Gerontology*, 39(3), 269-276.
- Richards, T. N. ve Branch, K. A. (2012). The relationship between social support and adolescent dating violence: A comparison across genders. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(8), 1540-1561.
- Richardson, G. E. (2002). The metatheory of resilience and resiliency. *Journal of Clinical Psychology*, 58(3), 307-321.
- Riehm, K. E., Brenneke, S. G., Adams, L. B., Gilan, D., Lieb, K., Kunzler, A. M., Smail, E.J., Hologue, C., Stuart, E. A., Kalb, L. ve Thrul, J. (2021). Association between psychological resilience and changes in mental distress during the COVID-19 pandemic. *Journal of Affective Disorders*, 282, 381-385.
- Riggs, D. S., Caulfield, M. B. ve Street, A. E. (2000). Risk for domestic violence: Factors associated with perpetration and victimization. *Journal of Clinical Psychology*, 56(10), 1289-1316.
- Riggs, D. S. ve O'Leary, K. D. (1989). *A theoretical model of courtship aggression. Violence in dating relationships: Emerging social issues*. Praeger Publishers.
- Ríos-Risquez, M. I., García-Izquierdo, M., Sabuco-Tebar, E. D. L. A., Carrillo-García, C. ve Martínez-Roche, M. E. (2016). An exploratory study of the relationship between resilience, academic burnout and psychological health in nursing students. *Contemporary nurse*, 52(4), 430-439.

- Roy, P., Rutter, M. ve Pickles, A. (2000). Institutional care: risk from family background or pattern of rearing? *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 41(2), 139-149.
- Rutter, M. (1985). Resilience in the face of adversity: Protective factors and resistance to psychiatric disorder. *The British Journal of Psychiatry*, 147(6), 598-611.
- Rutter, M. (1987). Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal Of Orthopsychiatry*, 57(3), 316-331.
- Rutter, M. (2000). Children in substitute care: Some conceptual considerations and research implications. *Children and Youth Services Review*, 22(9-10), 685-703.
- Rutter, L. A., Weatherill, R. P., Taft, C. T. ve Orazem, R. J. (2012). Examining gender differences in the relationship between dating violence victimization and anger in college students. *Violence and Victims*, 27(1), 70-77.
- Sagrestano, L. M., Heavey, C. L. ve Christensen, A. (1999). Perceived power and physical violence in marital conflict. *Journal of Social Issues*, 55(1), 65-79.
- Salman, Y. (2015). *The role of childhood maltreatment and witnessing interperantal conflict on dating violence through psychological distress* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Sánchez, M. F. ve Lopez-Zafra, E. (2019). The voices that should be heard: A qualitative and content analysis to explore resilience and psychological health in victims of intimate partner violence against women (IPVAW). In *Women's Studies International Forum* (Vol. 72, pp. 80-86). Pergamon.
- Santana, M. C., Raj, A., Decker, M. R., La Marche, A. ve Silverman, J. G. (2006). Masculine gender roles associated with increased sexual risk and intimate partner violence perpetration among young adult men. *Journal of Urban Health*, 83(4), 575-585.
- Santrock, J. W. (2012). *Yaşam boyu gelişim*. Nobel Akademi.
- Sarıhan, B. ve Yılmaz, O. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyetçilik Özellikleri ve Çocukluk Çağı Travma Yaşantılarının Flört Şiddetine Yönelik. *Tam metin kitabı full text book*, 93.
- Sarıhan, B. (2019). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin yordayıcıları olarak çocukluk çağı travma yaşantıları ve toplumsal cinsiyetçilik özellikleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ufuk Üniversitesi.
- Sarıkaya, N. A. ve İkican, T. Ç. (2019). Hemşirelik fakültesi öğrencilerinin romantik yakın ilişki şiddetini kabul etme düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(2), 114-120.
- Sarkar, M. ve Fletcher, D. (2014a). Ordinary magic, extraordinary performance: Psychological resilience and thriving in high achievers. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 3(1), 46-60.

- Sarkar, M. ve Fletcher, D. (2014b). Psychological resilience in sport performers: a review of stressors and protective factors. *Journal of Sports Sciences*, 32(15), 1419-1434.
- Scott, T. M., Nelson, C. M. ve Liaupsin, C. J. (2001). Effective instruction: The forgotten component in preventing school violence. *Education and Treatment of Children*, 309-322.
- Scott, S. B., Poulin, M. J. ve Silver, R. C. (2013). A lifespan perspective on terrorism: age differences in trajectories of response to 9/11. *Developmental Psychology*, 49(5), 986.
- Secades, X. G., Molinero, O., Salguero, A., Barquín, R. R., de la Vega, R. ve Márquez, S. (2016). Relationship between resilience and coping strategies in competitive sport. *Perceptual and Motor Skills*, 122(1), 336-349.
- Seelman, K. ve Sweeney, S. (1995). The changing universe of disability, *American Rehabilitation*, 21(3), 2-14.
- Seligman, M. E. P. (2007). *Öğrenilmiş iyimserlik* (S. Kunt Akbaş, ç.). Hekimler Yayın Birliği.
- Selçuk, K. T., Avcı, D. ve Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 302-308.
- Serbin, L. A., Powlishta, K. K., Gulko, J., Martin, C. L. ve Lockheed, M. E. (1993). The development of sex typing in middle childhood. *Monographs of The Society for Research in Child Development*, 58(2), 1-95.
- Sezer, Ö. (2008). Çiftler arası şiddeti kabul ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 1-15.
- Sezer, Ö. ve Sumbas, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabullerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 11(56).
- Shah, S. S., Memon, F. A., Qureshi, F., Soomro, A. B., Kemal, A. A. ve Shah, A. A. (2022). Mental well-being during COVID-19 pandemic: the role of fear, social isolation and psychological resilience. *Cogent Psychology*, 9(1), 2006993.
- Shorey, R. C., Brasfield, H., Zapor, H., Febres, J. ve Stuart, G. L. (2015). The relation between alcohol use and psychological, physical, and sexual dating violence perpetration among male college students. *Violence Against Women*, 21(2), 151-164.
- Silberg, J., Rutter, M., D'Onofrio, B. ve Eaves, L. (2003). Genetic and environmental risk factors in adolescent substance use. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 44(5), 664-676.
- Simon, T. R., Anderson, M., Thompson, M. P., Crosby, A. E., Shelley, G. ve Sacks, J. J. (2001). Attitudinal acceptance of intimate partner violence among US adults. *Violence and Victims*, 16(2), 115-126.
- Smith, P. H., White, J. W. ve Holland, L. J. (2003). A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women. *American Journal of Public Health*, 93(7), 1104-1109.

- Steinhardt, M. ve Dolbier, C. (2008). Evaluation of a resilience intervention to enhance coping strategies and protective factors and decrease symptomatology. *Journal of American College Health*, 56(4), 445-453.
- Stewart, D. E., MacMillan, H., ve Wathen, N. (2013). Intimate partner violence. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 58(6), 1-15.
- Straus, M. A. (1976). Sexual inequality, cultural norms, and wife-beating. *Victimology*, 1, 54-70.
- Straus, M. (1977). Wife Beating: How Common and Why?. *Victimology*, (2), 443-458.
- Straus, M. (1980). Victims and aggressors in marital violence. *American Behavioral Scientist*, 23(5), 681-704.
- Straus, M. A. (1991). Discipline and deviance: Physical punishment of children and violence and other crime in adulthood. *Social Problems*, 38(2), 133-154.
- Straus, M. A. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and Youth Services Review*, 30(3), 252-275.
- Stuart, G. L., Moore, T. M., Hellmuth, J. C., Ramsey, S. E. ve Kahler, C. W. (2006). Reasons for intimate partner violence perpetration among arrested women. *Violence against women*, 12(7), 609-621.
- Stueve, A. ve O'Donnell, L. (2008). Urban young women's experiences of discrimination and community violence and intimate partner violence. *Journal of Urban Health*, 85(3), 386-401.
- Sugarman, D. B. Ve Hotaling, G. T. (1989). Dating violence: Prevalence, context and risk markers. M. A. Pirog-Good ve J. E. Stets, (Ed.), *Violence in Dating Relationships: Emergin Social Issues* (3 – 32). Praeger.
- Sutton, D. ve Dawson, M. (2021). Differentiating characteristics of intimate partner violence: Do relationship status, state, and duration matter? *Journal of Interpersonal violence*, 36(9-10), 51-91.
- Şahin, D. (2014). *Öğretmelerin öz duyarlıklarının psikolojik sağlık ve yaşam doyumu açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. (Sixth Edition). Pearson.
- Tarı Selçuk, K., Avcı, D. ve Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (3), 302-308.
- Taşdan, D. (2009). *Çocuk ve Şiddet*. Babıali Kültür.
- Taşgın, Ö., Bozgeyikli, H. ve Boğazhyan, E. E. (2017). Üniversiteli gençlerin işsizlik kaygıları ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 6(16), 551-567.

- Taylor, B. G. ve Mumford, E. A. (2016). A national descriptive portrait of adolescent relationship abuse: Results from the national survey on teen relationships and intimate violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(6), 963-988.
- Tekin, A. (2003). Ortak kimlik ve farklılıklarımız. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (8), 1-19.
- Thompson, R. B., Corsello, M., McReynolds, S. ve Conklin-Powers, B. (2013). A longitudinal study of family socioeconomic status (SES) variables as predictors of socio-emotional resilience among mentored youth. *Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning*, 21(4), 378-391.
- Timmerman, G. M. (1991). A concept analysis of intimacy. *Issues In Mental Health Nursing*, 12(1), 19-30.
- Toktaş, S. (2019). Examining the Levels of Forgiveness and Psychological Resilience of Teacher Candidates. *Journal of Education and Training Studies*, 7(4), 241-249.
- Tolman, R. M. (1989). The development of a measure of psychological maltreatment of women by their male partners. *Violence and Victims*, 4(3), 159-177.
- Toplu Demirtaş, E. ve Hatipoğlu Sümer, H. (2022). Psikolojik, fiziksel ve cinsel flört şiddetini ölçmek: Beliren yetişkinlerin flört şiddeti yaşantıları. *Humanistic Perspective*, 4(2), 408-432.
- Turgut, Ö. (2016). *Ergenlerin psikolojik sağlık düzeylerinin, önemli yaşam olayları, algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Tusaie, K. ve Dyer, J. (2004). Resilience: A historical review of the construct. *Holistic Nursing Practice*, 18(1), 3-10.
- Tussey, B. E., Tyler, K. A. ve Simons, L. G. (2021). Poor parenting, attachment style, and dating violence perpetration among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5-6), 2097-2116.
- Tümlü, G. Ü. ve Receptoğlu, E. (2013). Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 205-213.
- Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü. Erişim tarihi: 20.05.2021. erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Tsirigotis, K. ve Łuczak, J. (2018). Resilience in women who experience domestic violence. *Psychiatric Quarterly*, 89(1), 201-211.
- Uçar, T., Derya, Y. A., Karaaslan, T. ve Tunç, Ö. A. (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve şiddet davranışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 26(3), 96-103.
- Ulukan, M. (2020). Öğretmenlerin mutluluk ile psikolojik sağlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 13(73).

- Uluocak, Ş., Gökulu, G. ve Bilir, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 362-387.
- Uzel, A., Yılmaz, D. V., Emül, T. G. ve Erdoğan, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetini kabul etme düzeylerinin belirlenmesi mersin örneği. *Researcher*, 6(4), 12-27.
- Vagi, K. J., Olsen, E. O. M., Basile, K. C., & Vivolo-Kantor, A. M. (2015). Teen dating violence (physical and sexual) among US high school students: Findings from the 2013 National Youth Risk Behavior Survey. *JAMA Pediatrics*, 169(5), 474-482.
- Van Wijk, N. P. L. ve De Bruijn, J. G. M. (2012). Risk factors for domestic violence in Curacao. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(15), 3032-3053.
- Vanderbilt-Adriance, E. ve Shaw, D. S. (2008). Protective factors and the development of resilience in the context of neighborhood disadvantage. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36(6), 887-901.
- Voydanoff, P. (2005). The effects of community demands, resources, and strategies on the nature and consequences of the work-family interface: An agenda for future research. *Family Relations*, 54(5), 583-595.
- Walker, L. E. (1984). *The battered woman syndrome*. Springer publishing company.
- Walsh, F. (2003). Family resilience: A framework for clinical practice. *Family process*, 42(1), 1-18.
- Watts, C. ve Zimmerman, C. (2002). Violence against women: Global scope and magnitude. *The Lancet*, 359(9313), 1232-1237.
- Wekerle, C. ve Wolfe, D. A. (1999). Dating violence in mid-adolescence: Theory, significance, and emerging prevention initiatives. *Clinical Psychology Review*, 19(4), 435-456.
- Werner, E. E. (1995). Resilience in development. *Current Directions in Psychological Science*, 4(3), 81-84.
- Werner, E. E. ve Smith, R. S. (2001). *Journeys from childhood to midlife: Risk, resilience, and recovery*. Cornell University Press.
- Williams, J. ve Nelson-Gardell, D. (2012). Predicting resilience in sexually abused adolescents. *Child abuse & neglect*, 36(1), 53-63.
- Wilson, N. (2019). Socio-economic status, demographic characteristics and intimate partner violence. *Journal of International Development*, 31(7), 632-657.
- Winders, S. J. (2014). From extraordinary invulnerability to ordinary magic: A literature review of resilience. *Journal of European Psychology Students*, 5(1), 3-9.
- Witt, D. D. (1987). A conflict theory of family violence. *Journal of Family Violence*, 2(4), 291-301.

- Wolfe, D A., Wekerle, C., Reitzel-Jaffe, D. ve Lefebvre, L. (1998). Factors associated with abusive relationships among maltreated and nonmaltreated youth. *Development & Psychopathology*, 10(1), 61-85.
- Woodyatt, C. R. ve Stephenson, R. (2016). Emotional intimate partner violence experienced by men in same-sex relationships. *Culture, Health & Sexuality*, 18(10), 1137-1149.
- World Health Organization (WHO) (2002). The world report on violence and health. *The Lancet*, 360(9339), 1083-1088.
- WHO. (2013). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. World Health Organization.
- Wu, Y., Yu, W., Wu, X., Wan, H., Wang, Y. ve Lu, G. (2020). Psychological resilience and positive coping styles among Chinese undergraduate students: a cross-sectional study. *BMC Psychology*, 8(1), 1-11.
- Wyman, P. A., Cowen, E. L., Work, W. C., Hoyt-Meyers, L., Magnus, K. B. ve Fagen, D. B. (1999). Caregiving and developmental factors differentiating young at-risk urban children showing resilient versus stress-affected outcomes: A replication and extension. *Child Development*, 70(3), 645-659.
- Xing, C. ve Sun, J. M. (2013). The role of psychological resilience and positive affect in risky decision-making. *International Journal of Psychology*, 48(5), 935-943.
- Yanardöner, E. (2021). *Elverişsiz koşullarda yaşayan ortaokul öğrencileri için zihin ve beden birlikteliği temelli psikolojik sağlık programının sınanması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Yazgan İnanç ve Yerlikaya (2012). *Kişilik kuramları* (6.Baskı). Pegem Akademi.
- Yelpaze, İ. (2021). Uluslararası Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeylerinin Yordayıcısı Olarak Bilişsel Esneklik ve Psikolojik Sağlık. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 105-131.
- Yeter, S. C. (2022). *Siber flört istismarının çelişik duygulu cinsiyetçilik ve yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumlarla ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. On Dokuz Mayıs Üniversitesi.
- Yetim, D. ve Şahin, M. (2008). Kadına yönelik şiddete yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, C, 2(2). 48-53.
- Yıldırım, Z. (2016). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet tutumlarının flört şiddetine yönelik tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Yılmaz Kütük, P. (2021). *Genç yetişkinlerde çatışma stilleri, çocukluk çağı travmaları ve yakın ilişkiler: Karma bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Yörük, S., Açıkgöz, A. ve Güler, D. (2022). The predictors of secondary traumatic stress and psychological resilience in healthcare workers during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study in Turkey. *Stress and Health*, 38(4), 746-754.

Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Zenger, J., & Folkman, J. (2019). Women score higher than men in most leadership skills. *Harvard Business Review*, 92(10), 86-93.

EKLER

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcılar; bu çalışma yüksek lisans tezi kapsamında yürütülmektedir. Çalışmanın güvenilir sonuçlar vermesi için, ölçeklerde yer alan maddeleri dikkatlice okumanız ve içtenlikle cevaplar vermeniz beklenmektedir. Ölçek maddelerine verdiğiniz cevaplar bilimsel bir amaçla kullanılacak ve başka kişi veya kurumlarla kesinlikle paylaşılmayacaktır. Soruların cevaplanması yaklaşık olarak 10 dk. sürmektedir.

Çalışmaya katılımınız için teşekkür ederim.

Psikolojik Danışman Kadir Mert

Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

Yaşınız:

Bölümünüz:

Sosyoekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız: Düşük () Orta () Yüksek ()

Şu anki yakın ilişki durumunuz: İlişkim yok () İlişkim var ()

Hayatınızın bir döneminde partneriniz tarafından şiddete maruz kaldınız mı? : Evet ()

Hayır ()

EK 2. Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği

Açıklama: Aşağıda, birlikte çıkmakta olan kişilerin birbirlerine olan bazı davranışlarını kabullenme durumu ile ilgili maddeler bulunmaktadır. Lütfen her maddeyi dikkatle okuyarak o maddede yer alan ifadenin size ne derecede uygun olduğuna karar veriniz. Verdiğiniz karara göre ilgili maddenin karşısındaki seçeneklerden sadece birini işaretleyiniz. Seçenekler:

**“1 = Kesinlikle katılmıyorum, 2 = Katılmıyorum,
3 = Katılıyorum, 4 = Kesinlikle Katılıyorum”**

No	Maddeler	Kesinlikle Katılmıyuru	Katılmıyuru	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Kız arkadaşını dövcek kadar öfkeli olan bir erkek onu çok seviyor olmalıdır.				
2					
3	Kızlar bazen çıktıkları erkek tarafından dayak atılmasını hak ederler.				
4					
5	Erkekler bazen çıktıkları kız tarafından dayak atılmasını hak ederler.				
6	Erkek arkadaşını dövcek kadar öfkeli olan bir kız onu çok seviyor olmalıdır.				
7					
8	Kız arkadaşını bilerek kıskandıran bir erkek dayak yemeyi hak eder.				
9	Şiddet bazen duyguları ifade etmenin tek yoludur.				
10					
11					

EK 3. Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

	Hiç uygun değil	Uygun değil	Biraz uygun	Uygun	Tamamen uygun
1. Sıkıntılı zamanlardan sonra kendimi çabucak toparlayabilirim.	1	2	3	4	5
2. Stresli olayların üstesinden gelmekte güçlük çekerim.*	1	2	3	4	5
3.	1	2	3	4	5
4.*	1	2	3	4	5
5. Zor zamanları çok az sıkıntıyla atlattırım.	1	2	3	4	5
6.*	1	2	3	4	5

* Bu maddeler tersten kodlanmaktadır.

EK 4. Etik Kurul Onayı

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
BAŞKANLIĞI
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih : 15/10/2021 Toplantı Sayısı: 09 Karar No : 2021/492
Araştırmanın Başlığı	Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerde Çiftler Arası Şiddet Kabul Düzeylerinin Psikolojik Sağlamlıkları İle İlişkisinin İncelenmesi
Sorumlu Araştırmacı	Prof. Dr. Nurten SARGIN
Yardımcı Araştırmacı	Kadir MERT Lisansüstü Öğrenci
Etik Kurul Kararı	7026 sayılı başvurunuz değerlendirilmiş olup araştırmanız Etik Kurul tarafından uygun görülmüştür.
Uygun Değil ise gerekçeleri	

ASLI GİBİDİR
21/10/2021

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Etik Kurul Başkanı